

CONSILIUL JUDEȚEAN MARAMUREȘ

STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ A JUDEȚULUI MARAMUREȘ PERIOADA
2021-2027

CONSILIUL JUDEȚEAN MARAMUREȘ

CONTRACT nr. 21506/15.10.2021

STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ A JUDEȚULUI MARAMUREȘ PERIOADA 2021-2027

REVIZUIRE IULIE 2022

Elaborator: Asocieria S.C. ECO MAPS SRL / S.C. IHS ROMANIA SRL

CUPRINS

1. CONTEXTUL STRATEGIC ȘI DE PROGRAMARE LA NIVEL EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI REGIONAL	4
2. FUNDAMENTAREA STRATEGIEI	8
3. VIZIUNEA DE DEZVOLTARE.....	11
4. OBIECTIVE STRATEGICE ȘI SPECIFICE	13
5. POLITICI ȘI PROGRAME DE DEZVOLTARE	16
ANEXA 1. CADRUL GENERAL DE PLANIFICARE A DEZVOLTĂRII JUDEȚULUI – DOCUMENTE GLOBALE, EUROPENE, NAȚIONALE ȘI REGIONALE	42

LISTA FIGURI

FIGURA 1. Schema de organizare a componentelor cheie ale strategiei de dezvoltare.....	9
FIGURA 2. Matricea coordonării Obiective – Politici – Programe	26

LISTA TABELE

Tabel 1. Coordonarea politicilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare a Județului Maramureș cu problematica teritorială	28
Tabel 2. Coordonarea politicilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș cu POR Nord-Vest 2021-2027 (versiunea septembrie 2021)	35
Tabel 3. Coordonarea politicilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare a Județului Maramureș cu SDTR 2035	37
Tabel 4. Coordonarea politicilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare a Județului Maramureș cu domeniile de intervenție din Politica de Coeziune a UE pentru perioada 2021-2027	39

1. CONTEXTUL STRATEGIC ȘI DE PROGRAMARE LA NIVEL EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI REGIONAL

Actualizarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă este determinată de alinierea la noile linii directoare rezultate prin aprobarea noilor documente strategice generale și sectoriale ale U.E., a cadrului financiar multianual (CFM) pentru exercițiul financiar în curs și mai ales a instrumentelor financiare noi, precum Instrumentul de redresare post-pandemie denumit NextGenerationEU - care are în centrul său Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR). Dezvoltarea integrată, armonioasă, echilibrată și durabilă a județului Maramureș se poate realiza doar în contextul în care obiectivele, prioritățile și proiectele acestuia se subscriu celor adoptate la nivelul spațiului comunitar.

Obiectivele *Strategiei Europa 2020* de creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii rămân valabile, la fel și obiectivele de coeziune și competitivitate al UE exprimate în *Cadrul Strategic pentru Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene*, și anume: (1) Amenajarea policentrică a teritoriului, (2) O nouă relație urban-rural, (3) Accesul egal la infrastructură și cunoaștere, (4) Administrarea înțeleaptă a patrimoniului natural și cultural.

Pentru perioada 2021-2027 se propun cinci obiective de politică, avându-se în vedere și două aspecte orizontale: Consolidarea capacității administrative și Cooperarea în afara zonei de program:

- O Europă mai inteligentă – o transformare economică inovatoare și inteligentă;
- O Europă mai ecologică – cu emisii scăzute de carbon;
- O Europă mai conectată – mobilitate și conectivitate TIC regională;
- O Europă mai socială – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- O Europă mai aproape de cetățeni – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale.

În plus, *Pactul ecologic european* (Comisia Europeană, 2019) prezintă o nouă strategie de creștere, care are drept scop transformarea statelor UE într-o societate echitabilă și prosperă, cu o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, în care să nu existe emisii nete de gaze cu efect de seră până în 2050.

Propunerea pentru *Agenda Teritorială 2030 (versiune 2019)* prezintă două obiective majore: **O Europă Justă (echitabilă)** și **O Europă Verde**, precum și șase priorități pentru dezvoltarea teritoriului european în ansamblul său și a tuturor teritoriilor sale:

- Europa echilibrată – dezvoltare teritorială mai echilibrată, utilizând diversitatea Europei: Încurajarea cartierelor, municipalităților, județelor, regiunilor și statelor membre să coopereze pentru îmbunătățirea calității mediului de muncă și de viață; Promovarea investițiilor în toate teritoriile și consolidarea prosperității economice și a competitivității globale în toată Europa;
- Regiuni funcționale – dezvoltare locală și regională și mai puține inegalități între teritorii: Dialogul cu factorii de decizie din orașe pentru a aplica o abordare integrată de guvernare pe mai multe nivele; Implicarea actorilor de la diferite nivele de guvernare, sectoare de politică și grupuri ale societății;
- Integrare dincolo de frontiere – trăind și muncind peste granițele naționale: Încorporarea stabilă a cooperării transfrontaliere, transnaționale și macroregionale în strategiile de dezvoltare naționale, regionale și locale; Cooperarea strategică interregională, grupările europene de cooperare teritorială, regiunile funcționale și acordurile juridice transfrontaliere;
- Mediu sănătos – medii ecologice de viață mai bune și orașe și regiuni neutre din punct de vedere climatic: Dezvoltarea de soluții bazate pe natură (nature-based solutions) și de rețele de infrastructură ecologică, care leagă ecosistemele și zonele protejate, în domeniul

planificării spațiale și a altor politici relevante; Respectarea limitelor naturale ale traiului comun și creșterea rezilienței tuturor teritoriilor la impactul schimbărilor climatice; Concentrarea muncii pe întărirea conștientizării și abilitarea comunităților locale și regionale pentru protejarea, reabilitarea, utilizarea și reutilizarea mediilor (construite), peisajelor, culturilor și a altor valori unice;

- Economie circulară – economii locale puternice și durabile într-o lume globalizată: Sprijinirea tranziției Europei spre o economie circulară și dezvoltarea proceselor de simbioză industrială bazată pe teritorii; Sprijinirea dezvoltării de strategii locale și regionale de economie circulară care leagă economiile locale și economiile globale; Încurajarea diversificării economiilor locale și a eforturilor de întărire a capacităților de inovare în toate regiunile;
- Conexiuni durabile – conectivitate digitală și fizică durabilă a teritoriilor: Inițierea unor dialoguri între actorii relevanți pe tema necesității unui acces corespunzător la rețele de internet de mare viteză și de telefonie mobilă în toate teritoriile și a nevoii unei infrastructuri digitale cu o amprentă scăzută de carbon; Îmbunătățirea, în continuare, a legăturii dintre planificarea regională și dezvoltarea rețelelor transeuropene (TEN), având în vedere că legarea tuturor teritoriilor cu noduri majore de transport sprijină conexiunile comerciale internaționale și oportunitățile de dezvoltare locală.

La nivel național, strategia se coordonează cu:

- Planul de Amenajare a Teritoriului Național - secțiunile: (I) Rețele de transport, (II) Apă, (III) Zone protejate, (IV) Rețeaua de localități (2014), (V) Zone de risc natural, (VIII) Zone cu resurse turistice¹;
- Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, 2035;
- Strategii sectoriale, ce acoperă sectoare cheie ale dezvoltării precum capitalul uman, infrastructura de conectivitate (Master Planul General de Transport), competitivitate economică, valorificarea resurselor naturale, capacitatea administrativă, etc.;
- Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030;
- Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național 2007-2026.

Contextul strategic național, regional, județean și chiar transfrontalier s-a modificat, la rândul lui, față de momentul aprobării strategiei județene în vigoare. Astfel, se află în faze mature de negociere cu Comisia Europeană programele operaționale aferente exercițiului financiar 2021-2027, la care se adaugă Planul Național de Redresare și Reziliență, iar POR 2021-2027 va avea autoritatea de management la nivelul regiunii Nord-Vest. În contextul provocărilor post-pandemie SARS-Cov-2 și al aprobării de instrumente financiare fără precedent ca valoare la nivelul U.E., care au însă termene stricte de implementare, devine esențială eficientizarea prioritizării, alocării și utilizării resurselor în vederea dezvoltării județului Maramureș.

POR Nord-Vest 2021-2027 este principalul instrument de finanțare din fonduri europene disponibil la nivel regional, cu o alocare financiară de 1,44 miliarde de euro. Procesul său de elaborare a urmărit corelarea cu documentele de planificare existente la nivel regional (Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027, Strategia de Specializare Inteligentă Nord-Vest RIS3, Strategia Regională de Mobilitate Urbană și Orașe Inteligente 2021-2027). Prioritățile și obiectivele POR Nord-Vest 2021-2027, ce vor ghida dezvoltarea regiunii și, implicit, a județului Maramureș, sunt următoarele²:

P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice

¹Legea nr. 190/2009 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național Secțiunea a VIII-a zone cu resurse turistice (anexa nr 2, 4 și 6)

² <https://www.nord-vest.ro/regio-2021-2027/>

OS a (i) Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

OS a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice

OS a (iii) Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive

OS a (iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat

P2. O regiune cu localități smart

OS a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice

P3. O regiune cu localități prietenoase cu mediul

OS b (i)) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

OS b (ii)) Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva pentru energie regenerabilă (EU) 2018/2001, inclusiv cu criteriile de durabilitate prevăzute în cadrul acesteia

OS b (vii) Creșterea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare

P4. O regiune cu mobilitate urbană multimodală durabilă

OS b (viii) Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii nete de carbon

P5. O regiune accesibilă

OS c (ii) Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

P6. O regiune educată

OS d (ii)) Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online

OS d (vi) Creșterea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială

P7. O regiune atractivă

OS e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului și a securității în zonele urbane

OS e (ii) Promovarea dezvoltării locale integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, în domeniul culturii, al patrimoniului natural, al turismului durabil, precum și a securității în afara zonelor urbane

De asemenea, alegerile locale care au avut loc în anul 2020 au condus la modificări în componența și conducerea CJ, dar și a primăriilor/CL-urilor, multe dintre acestea stabilind noi priorități și actualizând, la rândul lor, strategiile de dezvoltare. La nivelul județului sunt finalizate (de ex. în domeniul promovării și branding-ului) sau în curs de elaborare diferite strategii sectoriale (de ex. studii-suport pentru PATJ, strategie/plan în domeniul turistic, al atragerii de investiții, al gestionării deșeurilor, al mobilității etc.), inclusiv documente de planificare realizate de ADI-uri, GAL-uri și alți parteneri locali. Toate aceste demersuri strategice trebuie să stea la baza actualizării strategiei județene, în vederea atingerii unei dezvoltări coerente.

Anexa 1 prezintă succint lista documentelor ce constituie cadrul general de planificare a dezvoltării județului Maramureș pe următoarea perioadă de programare.

2. FUNDAMENTAREA STRATEGIEI

În contextul actual al planificării regionale, scopul strategiei actualizate a județului Maramureș va fi să identifice un pachet de investiții de capital ce integrează domenii privind dezvoltarea socio-economică a localităților, protecția mediului, conectivitatea, etc., urmărind astfel coordonarea strategiilor locale ale U.A.T.-urilor din județ, pentru a asigura concilierea dezvoltării funcționale cu efectele acesteia asupra specificității teritoriului. În acest sens, procesul strategic va lua în considerare următoarele aspecte:

- Asigurarea continuității și sustenabilității procesului de planificare a dezvoltării județului Maramureș, prin reorganizarea și integrarea rezultatelor (de ex. viziune pe termen lung, direcții, obiective, plan de acțiune) demersurilor de planificare aferente perioadei de programare 2014-2020;
- Obținerea unui document strategic pragmatic, realist și complet;
- Obținerea unui document strategic asumat, care să pună în centrul său calitatea vieții cetățenilor județului;
- Obținerea unei strategii aliniate la prioritățile europene, naționale și regionale, care să permită maximizarea fondurilor externe atrase pentru dezvoltarea județului Maramureș în perioada de programare 2021-2027;
- Obținerea unei strategii de dezvoltare județene posibil de diseminat, implementat, monitorizat și evaluat, care să aibă în vedere măsuri de prevenire și atenuare a riscurilor.

Caracteristici teritoriale: Județul Maramureș, din punct de vedere al tipologiei regionale are un caracter predominant rural și transfrontalier. Din punct de vedere al tipologiilor locale este format din așezări urbane și zonele lor de influență. Factorul integrator al acestor două tipologii îl reprezintă peisajul.

“Peisajul desemnează o parte de teritoriu perceput ca atare de către populație, al cărui caracter este rezultatul acțiunii și interacțiunii factorilor naturali și/sau umani, acesta participând într-o manieră importantă la interesul general în ceea ce privește domeniile: cultural, ecologic, de mediu și social, constituind o resursă favorabilă pentru activitatea economică”. (*sursă: Consiliul Europei, Convenția europeană a peisajului*).

În accepțiunea UNESCO³, peisajul cultural însumează spațial locul unde umanitatea și natura s-au îmbinat în timp, rezultând o simbioză echilibrată între activitățile antropice, rezultatele acestor activități și mediul înconjurător (precum zone urbane și rurale unde s-au conservat elemente de viață tradițională, probate prin patrimoniu mobil și imobil, spații culturale sau sacre, mărturii ale unor meșteșuguri și tehnici agricole, care au dispărut lăsând încă urme vizibile și locuri cu biodiversitate remarcabilă). Dacă obiectivul esențial al dezvoltării viitoare, ce acoperă uniform tipologia spațială a județului Maramureș, este coeziunea și reducerea disparităților economice, sociale și teritoriale, factorul peisaj acționează ca un catalizator al integrării temporale, societale și teritoriale a valorilor trecutului cu rezultatele activităților contemporane.

Strategia perioadei 2014-2020 a contribuit la poziționarea județului în context regional prin turarea motoarelor de creștere economică, valorificând oportunitățile economice, ridicând nivelul de calitate a vieții și atractivitatea zonelor rurale, urbane și periurbane, sporind capacitățile de acces și de deplasare în județ, furnizând servicii pentru rezidenți, vizitatori și firme, protejând mediul și dezvoltând capacitățile administrative.

Componente ale strategiei: Dezvoltarea județului are loc prin activități ale sectorului public și privat în scopul creșterii vitalității economico-sociale a unităților teritorial administrative urbane și rurale, prin orientarea investițiilor către dezvoltarea durabilă a economiei circulare și identificarea modalităților de transfer al rezultatelor creșterii economice către bunăstarea colectivităților locale, coroborat cu caracteristicile lor spațiale. Direcțiile de dezvoltare a județului până în 2027 vizează trei domenii:

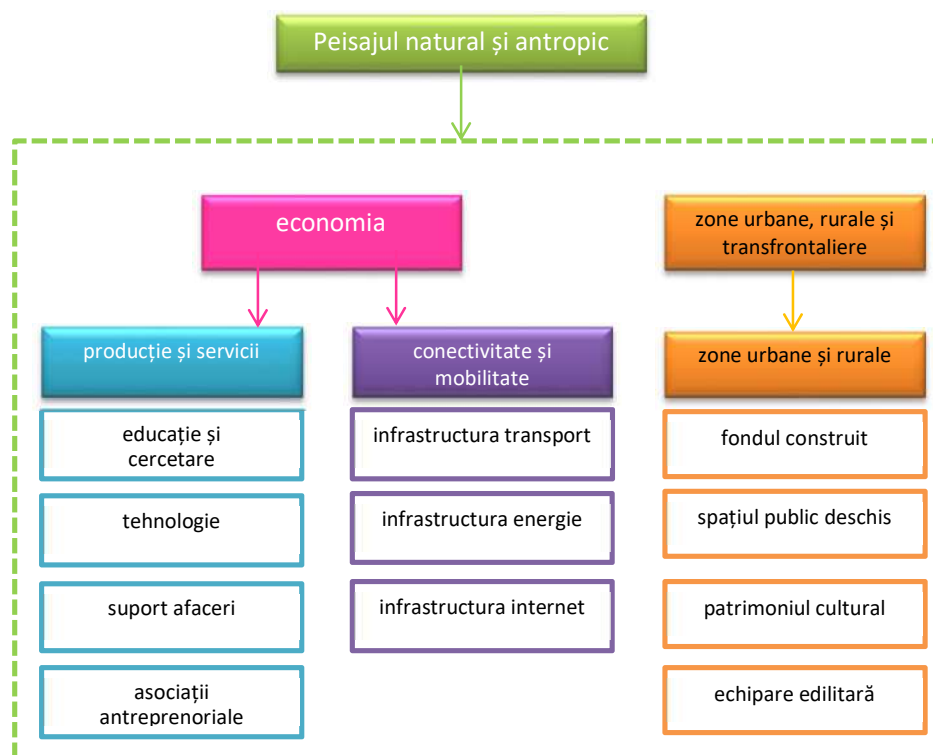
(1). Creșterea economiei prin dezvoltarea și diversificarea producției și serviciilor, susținute direct de educație, cercetare, tehnologie, infrastructura de afaceri și asociațiile antreprenoriale, dar și prin completarea și modernizarea infrastructurii de transport, rețelelor de energie și telecomunicații;

³Convenția pentru Patrimoniul Mondial (World Heritage Convention, 1992)

(2). Societatea privită ca întreg, atât ca structură a populației cu acces egal la oportunități, dar și a cadrului funcțional locuit, prin susținerea echipării zonelor rurale și revigorării rețelei urbane;

(3). Peisajul înțeles în integralitatea sa, fiind compus din cadrul natural, biodiversitatea și ecosistemele, mediul antropic și patrimoniul cultural.

FIGURA 1. Schema de organizare a componentelor cheie ale strategiei de dezvoltare

Principii și valori: Sase principii directoare susțin punerea strategiei în aplicare, după cum urmează:

1. Coeziunea teritorială - Strategia susține dezvoltarea echilibrată a teritoriului județului, încurajând dezvoltarea integrată a zonele urbane, rurale și a cadrului natural, sprijinind conectivitatea teritorială a persoanelor, comunităților și firmelor, gestionând și oferind accesibilitate la peisajului ecologic și cultural al județului. Strategia este formulată pentru oamenii, resurse și valori naturale și culturale ale generațiilor de azi și de mâine, în respectul indivizilor și diversității de valori ale acestora.

2. Dezvoltarea durabilă – Strategia trebuie să conducă la rezultate de durată, prin creșterea competitivității județului, prin ridicarea standardului de viață a populației, prin creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, cu prioritate tineri și prin conservarea și protejarea mediului natural și construit. Pentru asigurarea durabilității proiectelor, un accent special va fi pus pe urmărirea existenței de capacitate de finanțare a administrației publice pentru operarea și întreținerea proiectelor după finalizare.

3. Integrarea și coordonarea – Strategia conduce către propunerea pachetului de politici sectoriale, susținute logic de programe și proiecte necesare rezolvării problemelor prioritare și atingerii coeziunii sociale, teritoriale și creșterii competitivității economice a județului. Sinergia proiectelor, valoarea adăugată a unui proiect pentru un alt proiect realizat anterior, sau propus pentru finanțarea în perioada 2021-2027, este esențială.

4. Participarea și transparența – Strategia pune preț și recunoaște contribuția comunităților, instituțiilor și autorităților publice, a mediului de afaceri, ONG-urilor și voluntarilor interesați în dezvoltarea viitoare a județului. În realizarea strategiei, este necesară colaborarea atât între autoritățile județene și autorități locale, furnizori de servicii publice, cât și între echipele de proiect și grupurile de lucru și comunitatea locală. Participarea tuturor actorilor locali la formularea strategiei este esențială pentru ca aceștia să se identifice cu obiectivele și programele formulate și să asigure mai departe monitorizarea procesului de implementare.

5. Calitatea și responsabilitatea – Strategia pledează pentru excelență prin îmbunătățirea continuă a planificării, a investițiilor, a managementului și a formelor de parteneriat public-public și public-privat. Sensul formulării și implementării strategiei este orientat către obținerea de rezultate. Succesul comunităților de a-și planifica viitorul dorit este determinat și de administrația publică județeană, care funcționează eficient, are experiență în realizarea de documente strategice și politici publice și poate mobiliza toți factorii cu responsabilități în implementarea strategiei, după aprobarea acesteia.

6. Adaptabilitate și flexibilitate – Strategia are un orizont de acțiune pe termen lung în care nevoile, interesele cetățenilor și ale firmelor se schimbă sub impactul revoluției tehnologice, al regulilor pieței libere, al schimbărilor climatice, condițiilor de sănătate (ex. epidemii, pandemii) etc. Pentru a răspunde în timp util la aceste schimbări trebuie folosite metode moderne de culegere și stocare a datelor teritoriale, demografice, sociale și economice, dar și proceduri de completare cu noi proiecte venite din partea comunităților, proiecte care răspund noilor schimbări.

3. VIZIUNEA DE DEZVOLTARE

Județul Maramureș este recunoscut prin valoarea peisajului în accepțiunea acestuia conform Convenției Europene a Peisajului semnată la Florența. În acest context județul Maramureș și-a bazat dezvoltarea pe (1). Existența diversității din rândul comunităților locale, (2). Existența resurselor naturale și culturale și (3). Activitățile comunităților ce au transmis generațiilor actuale și viitoare respectarea și promovarea valorilor și unicității locului. În consecință integrarea dimensiunii temporale, spațiale și societale a județului Maramureș reprezintă un reper important pe parcursul deceniului următor.

În cadrul Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș 2014-2020, elementele cheie care au stat la baza formulării viziunii de dezvoltare pentru orizontul 2035, punctează valorile unei comunități durabile, conectate la rețelele de comunicație europene, ce reprezintă o destinație turistică și de afaceri, având servicii publice de calitate și o administrație publică proactivă în răspunsul către cetățeni. Obiectivele strategice au direcționat tematic conținutul viziunii astfel:

- Obiectivul Strategic 1. Creșterea conectivității și atractivității județului Maramureș pentru investitori, care să realizeze activități inovative și cu valoare adăugată ridicată și pentru turiști
- Obiectivul Strategic 2. Creșterea atractivității județului Maramureș pentru locuitori și asigurarea unei dezvoltări integrate și echilibrate a teritoriului
- Obiectivul Strategic 3. Asigurarea bunei guvernanțe și întărirea relațiilor de cooperare teritorială ale județului Maramureș
- Obiectivul Strategic 4. Asigurarea unui management adecvat al resurselor naturale și al riscurilor naturale și antropice în județul Maramureș

Obiectivele specifice și portofoliul de proiecte realizate până în prezent, sau aflate în proces de implementare, au canalizat eforturile investiționale către această viziune, care rămâne valabilă pentru orizontul 2035. Cu toate acestea, inițiativele ce urmează a fi întreprinse în proiectarea și implementarea investițiilor viitoare vor contribui complementar la consolidarea mozaicului valorilor sociale și economice în peisajul județului, pentru susținerea creșterii competitivității și coeziunii teritoriale.

Astfel, valorificarea avantajelor competitive pe care le aduce cadrul natural unic, tezaurul de arhitectură și de obiceiuri ce completează patrimoniul universal, peisajul cultural deosebit, trebuie afirmată cu certitudine și să constituie fundamentul pe care se clădește viziunea de dezvoltare.

VIZIUNE:

LA ORIZONTUL ANULUI 2035, JUDEȚUL MARAMUREȘ VA FI O COMUNITATE ÎN CARE CULTURA FRUMOSULUI IA FORME INOVATIVE ÎN PROTECȚIA PEISAJULUI, DEVENIND UN LOC DE VIAȚĂ STABIL ȘI SIGUR, O DESTINAȚIE TURISTICĂ ȘI DE AFACERI DE IMPORTANȚĂ EUROPEANĂ.

În consecință, țintele anului 2030 sunt noi investiții realizate în parteneriat între sectorul public și privat, generatoare de locuri de muncă cu valoare adăugată ridicată, ce vor crește nivelul de funcționalitate și de atractivitate a comunităților locale, într-un mediu multicultural și natural unic.

Prin implementarea strategiei Județul Maramureș devine:

- Un județ conectat regional, ce promovează și susține dezvoltarea afacerilor pentru menținerea și atragerea de noi întreprinderi și locuri de muncă bine plătite;
- Un județ care răspunde nevoilor cetățenilor și firmelor prin servicii adecvate, eficiente și de calitate;
- Un județ care promovează posibilități de odihnă, recreere și de dezvoltare culturală, stimulat de un cadru natural și o atmosferă culturală de excepție;
- Un județ în care funcționează o administrare integră, transparentă și responsabilă, înțelegând că deciziile de astăzi vor avea un ecou peste mai multe generații.

Misiune: Perspectiva județului de mâine va transfera noi sarcini către administrațiile locale, cu scopul de a transforma programele și proiectele propuse pentru viitor în realitate. Administrația publică este pregătită să abordeze dezvoltarea printr-un proces de pregătire, implementare și evaluare a deciziilor prin proceduri eficiente de lucru.

Consiliul Județean Maramureș va oferi cetățenilor săi servicii publice de calitate, sprijin pentru o dezvoltare economică de succes și o administrare transparentă bazată pe următoarele valori:

1. Respect - cetățenii fiind tratați egal, cu demnitate și înțelegere;
2. Onestitate - administrația acționând corect și cu integritate;
3. Răspundere – administrația acționând în interacțiune cu publicul și fiind responsabilă pentru toate acțiunile întreprinse;
4. Angajament în furnizarea serviciului public pentru toți cetățenii județului.

4. OBIECTIVE STRATEGICE ȘI SPECIFICE

Obiectivele strategice pentru următorul deceniu urmăresc trei procese cheie ce contribuie la atingerea unui alt nivel de dezvoltare al județului Maramureș.

- Primul proces vizează bio-economia și sectoarele care o susțin ca avangardă a dezvoltării pentru un viitor durabil, susținut de tranziția către folosirea eficientă de resurse energetice curate, cu zero emisii de carbon și procesul de reciclare în contextul dezvoltării unei economii circulare.
- Al doilea proces țintește creșterea calității vieții în zone urbane și rurale, cu accent pe consolidarea relațiilor urban-rural.
- Al treilea proces consideră patrimoniul natural și cultural ca factor de dezvoltare socio-economică și de susținere a unui turism de nișă, prin activități de conservare, protejare, reabilitare și punere în valoare.

Obiectivele strategice cuplează sistemul urban și rural cu valorile cadrului natural, cu calitatea vieții comunităților, dezvoltarea economică și cu gradul de accesibilitate și mobilitate. Acest agregat este susținut de capacitatea administrativă, a cărei performanță asigură realizarea strategiei în parametrii formulați. Conținutul obiectivelor solicită și coordonarea acestora cu rezultatele ce vor fi atinse și cu indicatorii cheie ce pot fi monitorizați pe parcursul implementării strategiei.

Sunt formulate astfel trei obiective strategice pentru dezvoltarea județului, susținute de un al patrulea obiectiv strategic legat de capacitatea administrativă:

Obiectiv strategic 1: Sprinirea tranziției la o economie capabilă să facă față cu succes transformărilor actuale și provocărilor viitorului, printr-o mai bună conectare la piețele mari de desfacere, infrastructură și servicii suport pentru afaceri și inovare, respectiv investiții în adaptarea și flexibilizarea forței de muncă;

Obiectiv strategic 2: Satisfacerea nevoilor și a dreptului cetățenilor de a avea acces la condiții decente de locuire și oportunități echitabile de dezvoltare personală, prin îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii publice de calitate;

Obiectiv strategic 3: Reducerea emisiilor, conservarea biodiversității și sprijinirea tranziției energetice, pentru asigurarea unui cadru natural curat, rezilient și sigur pentru locuitori, activități economice și turiști.

Obiectivele de dezvoltare a județului prin investiții multisectoriale abordate integrat solicită și obiective ce privesc infrastructura administrativă a județului, ale cărei performanțe vor asigura implementarea strategiei. Obiectivul strategic 4 însumează o serie de condiționalități administrative pentru implementarea strategiei de dezvoltare:

Obiectiv strategic 4: Asigurarea bunei guvernări și întărirea capacității administrațiilor publice locale de a gestiona dezvoltarea, cooperarea teritorială și parteneriatul cu cetățenii, sectorul privat și non-guvernamental.

Fiecărui obiectiv strategic îi corespund o serie de obiective specifice, cu tematică sectorială, care vor genera ulterior (în secțiunea următoare) un pachet integrat de politici și programe de dezvoltare.

Obiectiv strategic 1:

Sprijinirea tranziției la o economie capabilă să facă față cu succes transformărilor actuale și provocărilor viitorului, printr-o mai bună conectare la piețele mari de desfacere, infrastructură și servicii suport pentru afaceri și inovare, respectiv investiții în adaptarea și flexibilizarea forței de muncă

Justificarea obiectivului:

Economia globală trece, mai ales în ultimii ani, printr-un proces fără precedent de transformare, caracterizat prin revoluția digitală accelerată de contextul pandemiei, intensificarea automatizării asociate deficitului de forță de muncă, presiunea de scădere a emisiilor de gaze cu efect de seră determinată de schimbările climatice, reconfigurarea fluxurilor comerciale sau volatilitatea ridicată a prețurilor sub impactul conflictelor între marile blocuri economice.

În acest context turbulent, dezvoltarea economiilor locale va deveni tot mai provocatoare, conceptul de bază devenind reziliența mediului de afaceri. Aceasta înseamnă, în primul rând, o flexibilizare și adaptare continuă a forței de muncă, mai ales în ceea ce privește competențele digitale; trecerea de la sectoare intensive în valorificarea unor materii prime pentru producția de serie la unele bazate pe forță de muncă înalt calificată și creativitate; accesarea, cu costuri cât mai reduse din punct de vedere logistic, de noi piețe strategice, prin investiții în conectivitatea durabilă; asigurarea unui echilibru mai bun între mari investitori și inițiative ale micilor antreprenori; transformare internă a fiecărui business privat, în vederea adaptării la "avalanșa" digitalizării și a inovării, inclusiv prin asociere și apelarea la noi instrumente de capitalizare etc.

Obiectiv specific 1.1:

Asigurarea conectării județului la oportunități de dezvoltare regională și a mobilității durabile a persoanelor și mărfurilor

Obiectiv specific 1.2:

Sprijinirea cercetării-dezvoltării-inovării, a digitalizării, antreprenoriatului și adaptării forței de muncă la provocările viitorului

Obiectiv specific 1.3:

Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor-suport pentru dezvoltarea turismului durabil și a nișelor cu potențial mare de dezvoltare

Obiectiv strategic 2:

Satisfacerea nevoilor și a dreptului cetățenilor de a avea acces la condiții decente de locuire și oportunități echitabile de dezvoltare personală, prin îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii publice de calitate

Justificarea obiectivului:

Investițiile realizate și creșterea economică au schimbat imaginea județului, acesta devenind o societate complexă, cu un stil de viață mult mai divers, cu interese și așteptări variate în ceea ce privește modul de locuire, accesul la servicii de educație, sănătate și asistență, cultural-sportive și de recreere. Implementarea noilor inițiative pentru atingerea unui nivel ridicat al calității vieții pentru locuitori și creșterea atractivității UAT-urilor componente pentru firme și vizitatori, solicită integrarea politicilor sectoriale în materie de locuințe, echipare edilitară, îngrijire medicală, educație, siguranță și mai ales incluziune socială, într-un context spațial cu identitate, caracteristici și valori de peisaj bine definite.

Obiectiv specific 2.1:

Creșterea calității fondului construit și a spațiului public

Obiectiv specific 2.2:

Reducerea riscului de sărăcie și excluziune socială, prin investiții în învățământ, sănătate, servicii sociale, cultură, tineret, sport și recreere

Obiectiv specific 2.3:

Îmbunătățirea accesului cetățenilor la infrastructură și servicii edilitare

Obiectivul strategic 3:

Reducerea emisiilor, conservarea biodiversității și sprijinirea tranziției energetice, pentru asigurarea unui cadru natural curat, rezilient și sigur pentru locuitori, activități economice și turiști

Justificarea obiectivului:

Județul Maramureș trece în următorul deceniu la un nivel de dezvoltare bazat pe o abordare ecologică, în care factorii antropici și natura conlucrează pentru a asigura o dezvoltare durabilă într-un teritoriu cu valori de patrimoniu, atractiv și rezistent în fața schimbărilor climatice. Resursele naturale variate au facilitat în timp dezvoltarea economică. Patrimoniul natural a ajutat, prin resurse, comunitățile locale în dezvoltarea lor economică și socială. Astăzi, sub efectul influenței economiei globale și a tehnologiilor, noi activități economice vor deveni lideri în dezvoltarea județului. Mai mult, schimbările în comportamentul comunităților privind înțelegerea valorii în timp a resurselor naturale, într-o manieră prudentă și durabilă, conduc către alte concepte cheie, precum prevenire, protejare, energie verde, economie circulară, etc.

Obiectiv specific 3.1:

Protejarea biodiversității și valorificarea durabilă a peisajului natural

Obiectiv specific 3.2:

Reducerea emisiilor și îmbunătățirea calității factorilor de mediu, inclusiv prin reducerea expunerii la riscuri și îmbunătățirea capacității de intervenție în situații de urgență

Obiectiv specific 3.3:

Sprijinirea adaptării la schimbările climatice, cu accent pe promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile

Obiectiv strategic 4:

Asigurarea bunei guvernări și întărirea capacității administrațiilor publice locale de a gestiona dezvoltarea, cooperarea teritorială și parteneriatul cu cetățenii, sectorul privat și non-guvernamental

Justificarea obiectivului:

Dezvoltarea durabilă a județului solicită dezvoltarea capacității de planificare a resurselor teritoriale existente. Misiunea consiliului județean în perioada 2021-2027 solicită o eficientizare a procesului integrat de informare, coordonare, pregătire, implementare și evaluare a deciziilor, dar și o mai mare apropiere de cetățeni prin creșterea și diversificarea capacității de comunicare cu diverse grupuri interesate în dezvoltarea județului Maramureș. Digitalizarea serviciilor și eficientizarea procesului de lucru prin folosirea de mijloace TIC, conduc la reducerea timpului de răspuns la acte administrative, informare on-line și la creșterea accesului cetățenilor în procesul de luare a deciziilor legate de probleme de interes local.

Obiectiv specific 4.1:

Îmbunătățirea capacității de management al dezvoltării și de furnizare de servicii publice de calitate, cu accent pe transformarea digitală a administrației locale

Obiectiv specific 4.2:

Creșterea gradului de cooperare teritorială, transfrontalieră și transnațională, precum și întărirea parteneriatului cu toți actorii relevanți de la nivel local

5. POLITICI ȘI PROGRAME DE DEZVOLTARE

Politici și Programe coordonate cu Obiectivul Strategic 1

Obiectiv strategic 1: Sprijinirea tranziției la o economie capabilă să facă față cu succes transformărilor actuale și provocărilor viitorului, printr-o mai bună conectare la piețele mari de desfacere, infrastructură și servicii suport pentru afaceri și inovare, respectiv investiții în adaptarea și flexibilizarea forței de muncă

Obiectiv specific 1.1: Asigurarea conectării județului la oportunități de dezvoltare regională și a mobilității durabile a persoanelor și mărfurilor

Politica P1.1.a. Asigurarea conectivității județului la coridoare de dezvoltare, poli urbani de creștere și piețe strategice externe

Politica P1.1b. Creșterea accesibilității UAT-urilor și a zonelor de dezvoltare din județ la rețeaua majoră de transport și promovarea mobilității durabile

Politica P1.1c: Consolidarea conectării județului la rețele strategice digitale și energetice

Programe

Program 1.1a-1: Infrastructura de transport rutier de importanță europeană / națională: Reabilitarea drumurilor naționale aflate în stare tehnică rea; construcția de drumuri expres și realizarea de noi conexiuni la acestea

Program 1.1a-2 Infrastructura de transport feroviar: Modernizarea infrastructurii de transport feroviar pentru creșterea traficului de călători și marfă (linii și stații de cale ferată)

Program 1.1a-3: Transport multimodal: Dezvoltarea capacității de transfer intermodal pentru mărfuri și pasageri (de ex. facilități de tip Cargo, Park&Ride, Bike&Ride, facilități intermodale în autogări și gări, aplicații de tip MaaS etc.)

Program 1.1a-4: Transport aerian: Dezvoltarea capacității Aeroportului Internațional Maramureș și a altor tipuri de transport (drone)

Program 1.1b-1: Infrastructura rutieră de transport județean și local: Reabilitarea, modernizarea și întreținerea drumurilor județene și locale și a lucrărilor de artă conexe (poduri, podețe), cu precădere a celor care fac legătura cu județele învecinate și cu rețeaua TEN-T rutieră, precum și cu zone cu potențial de dezvoltare; construcția/reabilitarea de pasaje și punți pietonale, parcuri în interiorul sau înafara localităților

Program 1.1b-2: Variante ocolitoare / șosele de centură: Creșterea mobilității prin construcția variantelor de ocolire/șosele de centură a localităților

Program 1.1b-3: Transportul alternativ: Dezvoltarea infrastructurii de ciclism (piste, parcuri, sisteme de tip Bike Sharing) în special în interiorul localităților și în zonele cu navetism intens; extinderea și modernizarea rețelei de trotuare și alei pietonale

Program 1.1b-4: Transportul public: Modernizarea și extinderea sistemului de transport public (flotă, trasee, stații, benzi dedicate), cu precădere la nivelul zonelor urbane funcționale ale orașelor; implementarea și monitorizarea programului județean de transport persoane prin curse regulate

Program 1.1c-1: Extindere și modernizare rețele de transport gaze naturale: Conectarea la rețeaua de gaze naturale a UAT-urilor neracordate

Program 1.1c-2: Extindere și modernizare rețele de transport energie electrică: Modernizarea sistemului de transport al energiei electrice (linii, stații de transformare etc.)

Program 1.1c-3: Extinderea infrastructurii de telecomunicații și creșterea ariei de acoperire a serviciilor de Internet în bandă largă: Modernizarea infrastructurii de telecomunicații; extinderea infrastructurii broadband în "zonele albe"

Obiectiv specific 1.2: Sprijinirea cercetării-dezvoltării-inovării, a digitalizării, antreprenoriatului și adaptării forței de muncă la provocările viitorului

Politica P1.2a: Dezvoltarea capacităților publice și private de CDI și integrarea în ecosistemul regional de inovare	Politica P1.2b: Încurajarea antreprenoriatului, sprijinirea IMM-urilor și a structurilor asociative	Politica P1.2c: Asigurarea necesarului de forță de muncă cu competențe relevante pentru nevoile agenților economici și ale comunităților
Programe		
Program 1.2a-1: Infrastructură CDI: Cercetare-inovare în universități și centre publice în vederea transferului rezultatelor către sectorul privat, în sectoarele de specializare inteligentă stabilite la nivel regional și național; cercetare industrială, dezvoltare experimentală, inovare de produs, proces, organizațională în IMM-uri și start-up-uri și spin-off-uri pentru lansarea pe piață de produse/servicii inovative Program 1.2a-2: Parteneriat și transfer tehnologic: Cercetare-dezvoltare-inovare în parteneriat între universități, centre publice de cercetare și firme; infrastructuri de inovare și transfer tehnologic fizice și digitale (demo-lab, fab-lab, living lab, makers-space) și servicii de transfer tehnologic; creare, maturizare și scalare start-up și spin-off-uri inovative	Program 1.2b-1: Ecosistem antreprenorial: Dezvoltarea parcurilor industriale, a acceleratoarelor și incubatoarelor de afaceri, a clusterelor; sprijin financiar și servicii pentru ecosistemul antreprenorial; dezvoltarea competențelor antreprenoriale Program 1.2b-2: Competitivitatea și digitalizarea IMM-urilor: Investiții în adoptarea de noi tehnologii, tehnici avansate de producție, echipamente și utilaje inovative; digitalizare; internaționalizare Program 1.2b-3: Agricultură inteligentă, rezilientă și durabilă: Sprijin financiar pentru practici agricole benefice pentru mediu și climă și completarea veniturilor; sprijinirea instalării tinerilor fermieri și a dezvoltării fermelor acestora; modernizare drumuri agricole; creșterea valorii adăugate pe lanțurile de furnizare (Farm-to-Fork); formare profesională și consiliere; încurajare și sprijinire structuri asociative orientate spre performanță; irigații; investiții în ferme existente, mai ales în legumicultură, pomicultură, zootehnie, cu accent pe digitalizare Program 1.2b-4: Oportunități diversificate de ocupare în mediul rural: Sprijinirea înființării și dezvoltării de afaceri mici non-agricole în mediul rural, în special în rândul tinerilor Program 1.2b-5: Comercializarea produselor agricole: Reabilitarea și extinderea piețelor agro-alimentare și a târgurilor; înființarea de piețe de gross	Program 1.2c-1: Învățarea pe tot parcursul vieții: Identificarea nevoilor de competențe pe piața muncii; creșterea calității programelor/ serviciilor de formare profesională a adulților și monitorizarea acestora; formarea de formatori, instructori, coordonatori de ucenicie; dezvoltarea și actualizarea standardelor ocupaționale; implementarea programelor de tip "A doua șansă" și sprijinirea personalizată a cursanților; furnizarea de servicii de consiliere și orientare în carieră; înființarea de centre comunitare de învățare permanentă; finanțarea programelor de dezvoltare a competențelor digitale; formarea continuă a personalului angajat pentru adaptarea la evoluțiile tehnologice, mobilități internaționale pentru adulți; monitorizarea inserției absolvenților pe piața muncii etc. Program 1.2c-2: Învățământ profesional (dual) și tehnic: Formarea actorilor din ecosistemul de învățământ profesional și tehnic, a monitorilor de calitate, a personalului didactic, a managerilor și întărirea cooperării dintre aceștia; crearea de baze de date relevante pentru acest tip de învățământ; dezvoltarea / revizuirea calificărilor; finanțarea stagiilor de practică; organizarea de târguri ale firmelor de exercițiu și de concursuri antreprenoriale; modernizarea și dotarea atelierelor școlare, achiziția de soft și resurse educaționale; acordarea de burse și măsuri de prevenire a abandonului; derularea de programe remediale; mobilități internaționale etc. Program 1.2c-3: Facilitarea accesului, tranziției și mobilității pe piața muncii: Informare, conștientizare, sensibilizare și sprijin antreprenorial / financiar pentru persoanele provenite din grupuri defavorizate/ persoane cu venituri mici; înființare și dezvoltare întreprinderi sociale (inclusiv din inserție) și subvenționarea inserției lucrătorilor defavorizați

Obiectiv specific 1.3: Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor-suport pentru dezvoltarea turismului durabil și a nișelor cu potențial mare de dezvoltare

Politica	1.3a: Dezvoltarea infrastructurii suport pentru turism și agrement și sprijinirea investițiilor private din domeniu	Politica	1.3b. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor turistice și de recreere	Politica	1.3c. Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural
-----------------	--	-----------------	---	-----------------	--

Programe

Program 1.3a-1: Infrastructură-suport pentru turism și agrement: Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice și de agrement (trasee cicloturistice, linii de cale ferată turistică, domenii schiabile, baze de tratament, centre de vizitare, aquapark-uri, parcuri tematice, de distracții și de aventură, parcuri și grupuri sanitare în proximitatea obiectivelor, locuri de belvedere, campare și odihnă etc.); investiții în infrastructura de acces, tehnico-edilitară și în spațiile publice din stațiunile turistice și alte zone cu potențial turistic valoros

Program 1.3a-2: Sprijin pentru investiții private în HORECA: Susținerea inițiativelor private în dezvoltarea sectorului HORECA prin: reglementare urbanistică, concesiune / vânzarea terenuri, investiții de tip PPP pentru valorificarea unor zone cu potențial; acordarea de facilități fiscale etc.

Program 1.3b-1. Atracții și experiențe turistice: Inventarierea, digitalizarea, documentarea și introducerea în circuitul turistic de noi obiective; conceperea de noi produse, rute, trasee turistice tematice și integrate, inclusiv la nivel regional, național și transfrontalier

Program 1.3b-2: Promovare turistică: Operaționalizarea Organizației de Management al Destinației; elaborarea, implementarea și monitorizarea strategiei de promovare turistică; digitizarea siturilor și crearea de aplicații pentru turiști; marcarea și semnalizarea rutelor/traseelor și siturilor turistice; participarea la târguri și expoziții de profil din țară și străinătate; coordonarea și eficientizarea activității centrelor de informare și promovare turistică; consolidarea prezenței online a ofertei turistice a județului; formarea unei rețele profesionale de ghizi turistici; elaborarea și distribuirea de materiale de promovare; cooperarea cu bloggeri și influenceri din domeniu; organizarea unor evenimente-magnet pentru vizitatori și turiști etc.

Program 1.3b-3: Formare continuă a personalului din domeniul turismului: Realizarea de cursuri, ateliere de lucru pentru dezvoltarea și creșterea capacității profesionale în servicii și promovare turistică

Program 1.3c-1. Patrimoniul construit: Protecția, conservarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice; introducerea în circuitul cultural /turistic a patrimoniului construit și a construcțiilor și spațiilor adiacente, inclusiv mobilier, colecții de artă etc; reglementarea urbanistică corespunzătoare a zonelor construite protejate; monitorizarea stării de conservare a monumentelor istorice din județ; achiziția unor clădiri de patrimoniu, restaurarea și integrarea lor în circuitul cultural; conservarea și punerea în valoare a arhitecturii tradiționale/vernaculare

Program 1.3c-2. Patrimoniul mobil: Protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural mobil - bunuri cu valoare istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică

Program 1.3c-3. Patrimoniul intangibil: Salvagardarea, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial, inclusiv identificarea de noi valori culturale (folclor, meșteșuguri, datini și obiceiuri, muzică, gastronomie etc.)

Politici și Programe coordonate cu Obiectivul Strategic 2

Obiectiv strategic 2: Satisfacerea nevoilor și a dreptului cetățenilor de a avea acces la condiții decente de locuire și oportunități echitabile de dezvoltare personală, prin îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii publice de calitate

Obiectiv specific 2.1: Creșterea calității fondului construit și a spațiului public

Politica 2.1.a. Revitalizarea zonelor urbane

Politica 2.1.b. Dezvoltarea și creșterea atractivității spațiului public în mediul rural

Programe

Program 2.1.a-1. Piețe publice și zone pietonale: Investiții în amenajarea și reabilitarea zonelor pietonale, de tip shared-space, piețelor și scuarurilor, cu precădere de la nivelul centrelor istorice

Program 2.1.b-1. Centre civice: Amenajarea spațiilor publice în zona rurală/ centre civice (mobiliu stradal, scuaruri, panouri de informare, iluminat arhitectural, rețazădizare clădiri publice, spații degradate/abandonate etc.);

Program 2.1.a-2. Spații degradate / abandonate / subutilizate: Reconversia terenurilor degradate / abandonate / subutilizate (de ex. foste unități militare) în spații verzi, de recreere, agrement

Program 2.1.b-2. Parcuri/ locuri de joacă: Amenajarea de locuri de joacă pentru copii în afara incintelor unităților de învățământ; extinderea și modernizarea suprafețelor verzi din localități

Program 2.1.a-3: Spații publice în cartiere de locuit: Reabilitarea, plantarea și mobilarea spațiilor dintre blocuri și a zonelor cu rol de centre de cartier ce oferă facilități pentru locuri de odihnă, socializare și de joacă pentru copii; derularea de campanii multianuale de plantare de copaci în spații publice, cu precădere în zonele urbane; acoperișuri și fațade verzi; sisteme inteligente de irigații a spațiilor verzi

Program 2.1.a-4: Rețazădizarea clădirilor din zonele istorice: Implementarea de programe de rețazădizare a clădirilor din zonele istorice (exceptând clădirile de patrimoniu), prin politici coercitive (supraimpozitare) și stimulative (granturi, reduceri de impozite).

Obiectiv specific 2.2: Reducerea riscului de sărăcie și excluziune socială, prin investiții în învățământ, sănătate, servicii sociale, cultură, tineret, sport și recreere

Politica 2.2.a. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor educaționale

Politica 2.2.b. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate

Politica 2.2.c. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale

Politica 2.2.d. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor culturale, sportive, de recreere și tineret

Programe

Program 2.2.a-1: Infrastructură pentru educația antepreșcolară și preșcolară: Construcția, extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea creșelor și a grădinițelor; asigurarea infrastructurii pentru servicii complementare (ludotecă, centre de joacă etc.); asigurare materiale educaționale	Program 2.2.b-1: Asistență medicală spitalicească: Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea spitalelor județean, municipale, orașenești și a celor specializate; dezvoltarea infrastructurii pentru servicii de reabilitare, paliativă și îngrijiri pe termen lung; reconversia unor secții de pacienți acuzi în paturi de spitalizare de zi; investiții în	Program 2.2.c-1: Comunități marginalizate (DLRC) și fără acces / cu acces redus la servicii sociale: Înființarea de GAL-uri în zonele urbane și rurale cu comunități marginalizate; elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare locală în cadrul mecanismului DLRC (infrastructură socială, sportivă, educațională, de agrement, turistică,	Program 2.2.d-1. Investiții în infrastructura și oferta culturală: Construcția, extinderea, reabilitarea, modernizarea și echiparea spațiilor culturale (muzee, biblioteci, case de cultură, centre și cămine culturale, săli de spectacol etc.); susținerea amenajării unor zone culturale în aer liber și în spații neconvenționale; crearea unei infrastructuri
---	---	---	---

Program 2.2.a-2: Infrastructură pentru învățământ primar, gimnazial și liceal: Construcția, extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea școlilor primare, gimnaziale și a liceelor (inclusiv laboratoare, săli și terenuri de sport, sisteme de securitate etc.); adaptarea infrastructurii la nevoile copiilor cu dizabilități / CES	infrastructura de îngrijire a pacientului critic neonatal / postneonatal și a celor cu boli rare; investiții în centrele de transfuzie; reducerea infecțiilor asociate actului medical din spitale Program 2.2.b-2: Asistența medicală în regim ambulatoriu: Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea ambulatoriilor integrate spitalelor; dezvoltarea serviciilor de intervenție chirurgicală în sistem ambulatoriu	infrastructură de mobilitate și utilități la scară mică, servicii sociale, de ocupare, sănătate și combatere a abandonului, incluziune etc.); diagnoză socială și identificare nevoi ale zonelor rurale fără acces la servicii sociale; dezvoltarea de servicii comunitare integrate în comunități rurale; reglementarea așezărilor informale; sprijinirea locuirii pentru victimele calamităților; pregătirea asistenților sociali din mediul rural	mobile; sprijinirea financiară a sectorului cultural independent; organizarea de evenimente culturale; sprijinirea antreprenoriatului cultural; dezvoltarea audienței și a publicului; consolidarea ecosistemului cultural local; valorificarea patrimoniului minorităților etnice; dezvoltarea de noi platforme de prezentare și difuzare, mai ales în mediul digital; digitalizarea muzeelor și colecțiilor muzeale; susținerea expozițiilor inovative
Program 2.2a-3: Digitalizarea educației: Asigurarea accesului la WiFi gratuit în toate unitățile de învățământ; dotarea cu tehnică de calcul și programe infomative a unităților de învățământ și a elevilor proveniți din familii cu venituri reduse; realizarea de platforme pentru desfășurarea de cursuri online pentru toate formele de educație; interconectarea bazelor de date și dezvoltarea resurselor educaționale deschise	Program 2.2b-3: Asistența medicală primară, prevenție, diagnosticare în stadii incipiente, screening și tratament, sănătate publică: Înfăințarea, reabilitarea, modernizarea și dotarea dispensarelor umane / cabinetelor de medicină de familie; extinderea rețelei și sprijinirea activității centrelor de permanență; extinderea, modernizarea și dotarea unităților care implementează programe de screening, diagnosticare și tratament; dezvoltarea competențelor personalului implicat în asistența medicală primară; investiții în structurile sanitare cu atribuții în domeniul bolilor transmisibile, epidemii, pandemii, infecții asociate actului medical, sănătate publică; implementarea de programe de schimbare a stilului de viață, de încurajare a unei vieți sănătoase și de prevenție	Program 2.2.c-2. Protecția copiilor/adolescenților în risc de sărăcie și excluziune: Sprijinirea familiilor monoparentale, cu precădere a mamelor singure, pentru îmbunătățirea angajabilității și a autonomiei; înființarea, modernizarea, extinderea, echiparea centrelor de zi pentru copii și adolescenți în risc de separare de părinți, inclusiv pentru cei cu tulburări de comportament; sprijinirea dezinstituționalizării tinerilor; asigurarea accesului copiilor săraci la tabere de creație și sport; formarea specialiștilor care lucrează cu copii și tineri; extinderea numărului de asistenți maternali profesioniști	Program 2.2.d-2. Culte religioase: Sprijinirea financiară a cultelor religioase pentru finalizarea, reabilitarea și întreținerea lăcașurilor de cult; construcția de capele mortuare Program 2.2.d-3. Încurajarea sportului de masă și a celui de performanță: Dezvoltarea de noi baze sportive și completarea infrastructurii sportive existente (săli multifuncționale, stadioane, bazine de înot, terenuri de sport sintetice, piste de alergare, de role, de skateboard, fitness în aer liber etc.); sprijinirea financiară a cluburilor / asociațiilor sportive; organizarea de evenimente sportive; instalarea de facilități sportive în aer liber; premierea sportivilor etc.
Program 2.2.a-4: Calitatea actului educațional: Formarea inițială și continuă (inclusiv dezvoltare personală și socio-emoțională) a personalului didactic, de conducere și suport, cu precădere în domeniul educației timpurii, al educației incluzive pentru elevii cu CES/dizabilități, al celei digitale, al implementării de noi strategii / metode de predare etc.; mentorat didactic, peer learning; pilotare și implementare noi strategii de predare; editare de ghiduri cu bune practici pentru curriculum nou; consolidarea cooperării cu mediul privat pentru diversificarea ofertei educaționale; resurse educaționale deschise; mobilități internaționale; scouting și sprijin pentru copiii cu abilități înalte; eficientizare management unități de învățământ.	Program 2.2b-4: Asistența medicală comunitară: Dezvoltarea de centre / compartimente de asistență medicală comunitară; extinderea rețelei de mediatori sanitari și asistenței medicali comunitari, cu precădere în zonele cu o pondere ridicată a persoanelor provenite din grupuri defavorizate	Programul 2.2.c-3. Protecția persoanelor vârstnice: Extinderea rețelei de centre de zi pentru vârstnici / cluburi de pensionari și de servicii de terapie ocupațională; sprijinirea îmbătrânirii active (programe de voluntariat și schimburi intergeneraționale); dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice cu venituri reduse; asigurarea infrastructurii de locuire pentru seniori în risc de excluziune locativă; formarea continuă a personalului care lucrează cu vârstnici	Program 2.2.d-4 – Sprijinirea acțiunilor pentru tineret și a voluntariatului: înființarea de centre / cluburi pentru tineret care să ofere servicii integrate (consiliere, dezvoltare personală, de competențe antreprenoriale, civice, ecologice, sociale, digitale etc.); dezvoltarea unei rețele de lucrători de tineret; furnizarea de servicii personalizate pentru tinerii inactivi și șomeri, cu accent pe activarea potențialului lor antreprenorial; sprijinirea financiară nerambursabilă a proiectelor de tineret;

Program 2.2.a-5: Combaterea segregării și abandonului: Dezvoltarea de mecanisme de avertizare, prevenire și combatere a abandonului școlar și a segregării; adaptarea serviciilor educaționale la nevoile copiilor / elevilor cu dizabilități / CES; măsuri de acompaniere personalizate pentru copiii / elevii care provin din grupuri vulnerabile; informare, consiliere și educație parentală; acordarea de burse; asistență psihopedagogică, consiliere și orientare în carieră, asigurarea transportului școlar; programe de tip "Școală după Școală", "Masa Caldă", "A Doua Șansă"; activități de educație remedială, sprijin individual și de grup. Program 2.2.a-6: Învățământ superior: Construcția, extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii universitare; dezvoltarea competențelor studenților adaptate la nevoile pieței muncii, cu accent pe cele antreprenoriale; scheme de antreprenariat pentru studenți; parteneriate cu mediul de afaceri și stagii de practică pentru studenți; programe de masterat aplicative, școli doctorale interdisciplinare și doctorate profesionale; burse și mobilități internaționale pentru studenți, susținerea excelenței; atragerea de studenți din străinătate	Program 2.2.b-5: Asistență medicală școlară: Extinderea rețelei de cabinete de medicină școlară, inclusiv a celor stomatologice; modernizarea și dotarea cabinetelor existente în școli Program 2.2.b-6: Asistență medicală de urgență: Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea unităților / compartimentelor de primire a urgențelor; extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea rețelei de unități SMURD și SAJ și dotarea corespunzătoare a acestora Program 2.2b-7: Digitalizarea sănătății: Dezvoltarea și implementarea unor soluții de e-sănătate și tele-medicină, cu precădere la nivelul zonelor rurale izolate și slab populate, care nu sunt corespunzător deservite de asistența medicală privată; Program 2.2.b-8: Personal sanitar: implementarea de măsuri de atragere și retenție a personalului sanitar în unitățile sanitare publice, cu precădere în orașele mici și în mediul rural; formarea continuă a personalului medical, cu accent pe utilizarea de noi metode de investigare, intervenție și tratament	Programul 2.2.c-4: Protecția persoanelor (inclusiv copii) cu dizabilități: Extinderea și formarea continuă a rețelei de asistenți personali profesioniști; dezvoltarea unei rețele de centre de zi, locuințe protejate și centre de tip Respiro pentru persoanele cu dizabilități; înființarea de echipe mobile pentru îngrijirea pe termen lung a persoanelor cu dizabilități; achiziționarea de echipamente asistive; pregătirea personalului care lucrează cu persoane cu dizabilități Programul 2.2.c-5: Protecția altor grupuri vulnerabile și persoane defavorizate: Dezvoltarea serviciilor sociale pentru victimele traficului de persoane și ale violenței domestice; reabilitarea persoanelor dependente de alcool și droguri; sprijin integrat pentru migranți și refugiați (cursuri de limbă, asistență juridică, certificare, profilare etc.); sprijin personalizat pentru persoanele eliberate din detenție; dezvoltarea serviciilor pentru persoanele fără adăpost; pregătirea specialiștilor care lucrează cu aceste grupuri vulnerabile; vouchere pentru achiziția de hrană sau mese calde; vouchere pentru puericultură și sprijin școlar Program 2.2.c-6: Locuire socială și pentru tineri/specialiști: Construcția / achiziția și reabilitarea de locuințe sociale; construcția de locuințe ANL și pentru specialiști; acordarea de terenuri gratuite pentru construcția de locuințe de către tineri	încurajarea și susținerea activităților de voluntariat etc.
---	---	--	--

Obiectiv specific 2.3: Îmbunătățirea accesului cetățenilor la infrastructură și servicii edilitare

Politica 2.3.a. Creșterea accesibilității la infrastructura și serviciile de alimentare cu apă și canalizare

Politica 2.3.b. Creșterea accesibilității la infrastructura și serviciile de alimentare cu energie electrică, gaze naturale și de iluminat public

Programe

Program 2.3.a-1. Alimentare cu apă potabilă: Extinderea și reabilitarea surselor de apă, în vederea asigurării viabilității și a protecției acestora; construcția și reabilitarea conductelor de aducțiune, a stațiilor de tratare, a sistemelor de pompare a apei potabile, a rețelelor de distribuție, a branșamentelor și a sistemelor de automatizare, SCADA, GIS și de contorizare a consumului

Program 2.3.a-2. Colectare și epurare ape uzate: Construcția / reabilitarea stațiilor de pompare a apelor uzate, a conductelor de refulare și colectoarelor, inclusiv realizarea de noi racorduri; construcția de noi stații de epurare și reabilitarea / modernizarea celor existente, inclusiv a instalațiilor pentru tratarea nămolului

Program 2.3.b-1. Iluminat public: Extinderea rețelelor de iluminat public în zonele deservite / de dezvoltare viitoare și modernizarea acestora (corpuri de iluminat eficiente energetic, rețea electrică, stâlpi, accesorii etc.)

Program 2.3.b-2. Extindere, modernizare, reabilitare rețele de distribuție energie electrică: Extinderea rețelelor de distribuție a energiei electrice în zonele nedeservite / de dezvoltare viitoare; construcție și modernizare posturi de transformare; trecerea în subteran a liniilor aeriene; înlocuirea stâlpilor, a liniilor electrice etc.; electrificarea localităților / zonelor neracordate la rețea; implementare Smart Grid, SCADA

Program 2.3.b-3: Extindere, reabilitare, modernizare rețele de distribuție a gazelor naturale: Extinderea rețelelor de distribuție în localitățile nedeservite, cu implementarea dual Smart Grid și hydrogen-ready, și realizarea de noi branșamente; reabilitarea și modernizarea infrastructurii de distribuție a gazelor naturale existente

Politici și Programe coordonate cu Obiectivul Strategic 3

Obiectivul strategic 3: Reducerea emisiilor, conservarea biodiversității și sprijinirea tranziției energetice, pentru asigurarea unui cadru natural curat, rezilient și sigur pentru locuitori, activități economice și turiști

Obiectiv specific 3.1: Protejarea biodiversității și valorificarea durabilă a peisajului natural

Politica P3.1a: Menținerea integrității și calității patrimoniului natural și resurselor naturale

Politica P3.1b. Îmbunătățirea gestionării fondului silvic, cinegetic și piscicol al județului

Programe

Program 3.1a-1: Protecția și valorificarea durabilă a ariilor naturale protejate: Elaborarea și actualizarea planurilor de management al ariilor naturale protejate și planurilor de acțiune pentru specii; actualizarea planurilor de amenajare a teritoriului, a planurilor de dezvoltare, planurilor urbanistice generale și a oricăror altor planuri de exploatare/utilizare a resurselor naturale din ariile naturale protejate; implementarea măsurilor de conservare și asigurarea conectivității ecologice, cu precădere în arealul vizat de proiecte majore de investiții; desemnarea de noi arii protejate, inclusiv includerea lor în patrimoniul UNESCO; sprijinirea cercetării în domeniul biodiversității și a habitatelor; introducerea în habitatul natural de specii de animale dispărute din județ (zimbrul, cocoșul de munte etc.); consolidarea capacității de management a administratorilor rețelei de situri Natura 2000

Program 3.1b-1: Gestionarea fondului forestier: Extinderea și regenerarea fondului silvic, prin plantarea de noi suprafețe forestiere, plantații de protecție, de aliniament, regenerări naturale și artificiale; elaborarea, implementarea și monitorizarea amenajamentelor silvice

Program 3.1b-2: Protecția și valorificarea fondului cinegetic și piscicol: Implementarea măsurilor de conservare și regenerare a faunei de interes cinegetic, a fondului piscicol, promovarea și integrarea informațiilor privind vânatoarea și protecția fondului cinegetic, pentru menținerea rolului ecologic și al diversității biologice a faunei de interes cinegetic

Program 3.1a-2: Educație și informare în domeniul patrimoniului natural: Implementarea de măsuri de informare și de implicare a cetățenilor în activități de cunoaștere și protejare a naturii

Obiectiv specific 3.2: Reducerea emisiilor și îmbunătățirea calității factorilor de mediu, inclusiv prin reducerea expunerii la riscuri și îmbunătățirea capacității de intervenție în situații de urgență

Politica P3.2a: Managementul riscurilor și al situațiilor de urgență

Politica P3.2b: Monitorizarea și îmbunătățirea calității factorilor de mediu (zgomot, aer, ape, sol)

Programe

Program 3.2a-1: Inundații: Realizarea de lucrări de prevenire a riscului la inundații prin intervenții complexe la nivel de bazin hidrografic, cu accent pe infrastructura verde; construcția și reabilitarea barajelor; extinderea sistemelor de canalizare pluvială; amenajarea cursurilor de apă secundară și decolmatarea periodică a acestora; realizarea de lucrări de refacere a infrastructurii afectate de inundații

Program 3.2b-1: Poluarea aerului: Extinderea și dotarea rețelei de stații de monitorizare a calității aerului, inclusiv radioactivitate și Black Carbon; elaborarea, actualizarea, implementarea și monitorizarea planurilor de menținere a calității aerului

Program 3.2a-2: Îmbunătățiri funciare / alunecări de teren: Extinderea și reabilitarea lucrărilor de desecare și de combatere a eroziunii solurilor (de ex. plantări de versanți instabili și despăduriri, consolidări de maluri și protecții antierozionale, ziduri de protecție etc.); consolidarea zonelor afectate de alunecări active sau cu potențial ridicat de activare

Program 3.2b-2: Poluarea fonică: Monitorizarea nivelului de zgomot în județ și în localități; elaborarea, actualizarea și implementarea hărților strategice de zgomot și a planurilor de reducere a nivelului de zgomot ambiantal;

Program 3.2b-3: Poluarea apelor: Dezvoltarea infrastructurii de monitorizare a calității apelor; construcția, reabilitarea și funcționalizarea stațiilor de tratare a apelor de mină

Program 3.2a-3: Infrastructura pentru situații de urgență: Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea rețelei de

Program 3.2b-4: Remedierea siturilor contaminate: Identificarea și investigarea (preliminară și detaliată) a

unități; dotare cu vehicule și mijloace moderne de intervenție; dezvoltare și modernizare infrastructură de alarmare și avertizare hidro-meteo; înființarea și dotarea serviciilor voluntare pentru situații de urgență; derularea de campanii de informare și conștientizare a populației; organizarea de exerciții de pregătire; formarea de voluntari; derularea de programe transfrontaliere de întărire a capacității de management al riscurilor

siturilor potențial contaminate; remedierea siturilor contaminate, inclusiv cu refacerea ecosistemelor naturale aferente; monitorizarea post-remediere; reconversia zonelor miniere (brownfield/greenfield)

Program 3.2b-5: Managementul deșeurilor (în conformitate cu PJGD): Finalizarea SMID; dezvoltarea de centre integrate de colectare separată a deșeurilor reciclabile, biodeșeurilor și a celor textile, inclusiv prin centre de aport voluntar și insule ecologice digitalizate, echipamente de colectare, stații de transfer; dezvoltarea infrastructurii de reciclare a deșeurilor (stații de sortare, compostare, digestie anaerobă); sisteme integrate de tratare mecano-biologică a deșeurilor; asigurarea capacităților de depozitare; centre de pregătire pentru reutilizare; construcția de platforme de depozitare a deșeurilor de grajd; montarea de coșuri de gunoi stradal etc.

Obiectiv specific 3.3: Sprijinirea adaptării la schimbările climatice, cu accent pe promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile

Politica P3.3.a: Valorificarea surselor de energie regenerabilă

Politica P3.3b. Eficientizare energetică a clădirilor publice și private; clădiri/anexe cu funcțiuni edilitare și a instalațiilor conexe

Programe

Program 3.3a-1: Analizarea tipurilor de energie regenerabilă: Elaborarea de studii și analize de potențial privind valorificarea resurselor de energie regenerabilă

Program 3.3a-2: Utilizarea surselor de energie regenerabilă: Valorificarea resurselor de energie regenerabilă (biomasă, biogaz, eoliene, solare, geotermale) pentru diverși consumatori și pentru prevenirea riscului de sărăcie energetică, fie prin investiții publice, fie prin sprijinirea celor private

Program 3.3b-1: Clădiri publice: Renovarea energetică moderată și aprofundată a clădirilor publice, inclusiv sisteme alternative de producere a energiei electrice și/sau termice (pompe de căldură, panouri fotovoltaice, panouri solare)

Program 3.3b-2: Locuințe: Renovarea energetică moderată și aprofundată a blocurilor de locuințe, inclusiv sisteme alternative de producere a energiei electrice și/sau termice (pompe de căldură, panouri fotovoltaice, panouri solare)

Program 3.3b-3: Întreprinderi: Încurajarea și sprijinirea proiectelor de eficientizare energetică la nivelul IMM-urilor și întreprinderilor mari

Politici și Programe coordonate cu Obiectivul Strategic 4

Obiectiv strategic 4: Asigurarea bunei guvernări și întărirea capacității administrațiilor publice locale de a gestiona dezvoltarea, cooperarea teritorială și parteneriatul cu cetățenii, sectorul privat și non-guvernamental

Obiectiv specific 4.1: Îmbunătățirea capacității de management al dezvoltării și de furnizare de servicii publice de calitate, cu accent pe transformarea digitală a administrației locale

Politica P4.1a: Digitalizarea administrației locale și a serviciilor publice oferite de aceasta

Politica P4.1b. Dezvoltarea resurselor necesare unei administrații locale performante

Programe

Program 4.1a-1: Digitizare și aplicații de tip Smart City / Smart Village: Achiziția de hardware (inclusiv senzori, camere, bucle inductive etc.) și software; baze de date geospațiale; aplicații de tip mobilitate inteligentă, locuire inteligentă, economie inteligentă, cetățeni inteligenți, guvernăntă inteligentă, mediu inteligent; dezvoltarea de platforme județene dedicate (de ex. atragere de investiții, promovare turistică, vânzare online de produse tradiționale, educație și formare, voluntariat și implicare civică etc.); asigurarea interoperabilității sistemelor informatice; implementarea de inițiative de tip Open-Data; actualizarea și mentenanța paginilor WEB ale APL

Program 4.1a-2: Infrastructură TIC: Amenajarea de spații dedicate nomazilor digitali și celor care lucrează remote dotate cu internet de mare viteză; reconstrucția digitală a obiectivelor de patrimoniu; puncte de informare turistică virtuale și pass turistic; platforme de servicii publice online etc., intranet UAT plus securitate cibernetică /hub blockchain, etc.

Program 4.1b-1: Infrastructura (logistica) administrativă: Construcția, extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea spațiilor cu destinație administrativă; dotarea serviciilor publice cu echipamente

Program 4.1b-2: Resursa umană: Formarea continuă a personalului din Consiliul Județean, instituții din subordinea Consiliului Județean și din primării; recrutarea de personal corespunzător calificat pentru ocuparea posturilor vacante; actualizare organigrame funcție de necesarul de competențe

Program 4.1b-3: Resurse financiare: Sprijinirea UAT-urilor și a ADI-urilor pentru consolidarea capacității de atragere a finanțărilor nerambursabile; încheierea de parteneriate între UAT-uri și CJ pentru implementarea unor proiecte de investiții; implementarea de acorduri de parteneriat public-privat, sau cu mediul educațional, pentru realizarea unor obiective de interes public

Obiectiv specific 4.2: Creșterea gradului de cooperare teritorială, transfrontalieră și transnațională, precum și întărirea parteneriatului cu toți actorii relevanți de la nivel local

Politica P4.2a: Consolidarea cooperării teritoriale, la nivel intrajudețean

Politica P4.2b. Valorificarea oportunităților de cooperare transfrontalieră și transnațională

Programe

Program 4.2a-1: Cooperarea teritorială: Susținerea cooperării dintre UAT-uri la nivelul structurilor asociative (GAL, ADI-uri) și sprijinirea înființării și funcționării acestora; realizarea de schimburi de experiențe și bune practici cu alte UAT-uri din țară și/sau cu alte instituții publice

Program 4.2a-2: Participare comunitară: Creșterea implicării grupurilor țintă (societatea civilă / cetățeni, sector privat, sectorul ONG) în procesul decizional; implementarea de programe de bugetare participativă, inovare civică; furnizarea unor servicii de interes public în parteneriat cu ONG-uri

Program 4.2b-1: Cooperare transfrontalieră: Realizarea de acorduri de colaborare pentru implementare de proiecte de interes comun

Program 4.2b-2: Cooperare transnațională: Realizarea de acorduri de înfrățire cu UAT-uri din alte țări; implicarea activă în structurile de reprezentare de la nivel european, național și regional; încheierea de acorduri de colaborare cu ambasade, consulate, camere de comerț bilaterale etc.

Figura următoare prezintă matricea coordonării dintre obiectivele strategice, obiectivele specifice, politicile și programele de dezvoltare. Tabelele 1-4 prezintă sintetic coordonarea politicilor și programelor de dezvoltare cu problematica teritorială și cu documentele de planificare de la nivel regional, național, european.

FIGURA 2 Matricea coordonării Obiective – Politici – Programe

VIZIUNEA JUDEȚULUI MARAMUREȘ: O COMUNITATE ÎN CARE CULTURA FRUMOSULUI IA FORME INOVATIVE ALE PROTECȚIEI PEISAJULUI, DEVENIND UN LOC DE VIAȚA STABIL ȘI SIGUR, O DESTINAȚIE TURISTICĂ ȘI DE AFACERI DE IMPORTANȚĂ EUROPEANĂ										
Obiectiv strategic 1: Sprijinirea tranziției la o economie capabilă să facă față cu succes transformărilor actuale și provocărilor viitorului, printr-o mai bună conectare la piețele mari de desfacere, infrastructură și servicii suport pentru afaceri și inovare, respectiv investiții în adaptarea și flexibilizarea forței de muncă			Obiectiv strategic 2: Satisfacerea nevoilor și a dreptului cetățenilor de a avea acces la condiții decente de locuire și oportunități echitabile de dezvoltare personală, prin îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii publice de calitate			Obiectivul strategic 3: Reducerea emisiilor, conservarea biodiversității și sprijinirea tranziției energetice, pentru asigurarea unui cadru natural curat, rezilient și sigur pentru locuitori, activități economice și turiști			Obiectiv strategic 4: Asigurarea unei guvernări și întărirea capacității administrațiilor publice locale de a gestiona dezvoltarea, cooperarea teritorială și parteneriatul cu cetățenii, sectorul privat și non-guvernamental	
OBIECTIVE SPECIFICE			OBIECTIVE SPECIFICE			OBIECTIVE SPECIFICE			OBIECTIVE SPECIFICE	
1.1: Asigurarea conectării județului la oportunități de dezvoltare regională și a mobilității durabile a persoanelor și mărfurilor	1.2: Sprijinirea cercetării-dezvoltării-inovării, a digitalizării, antreprenoriatului și adaptării forței de muncă la provocările viitorului	1.3: Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor-suport pentru dezvoltarea turismului durabil și a nișelor cu potențial mare de dezvoltare	2.1: Creșterea calității fondului construit și a spațiului public	2.2: Reducerea riscului de sărăcie și excludere socială, prin investiții în învățământ, sănătate, servicii sociale, cultură, tineret, sport și recreere	2.3: Îmbunătățirea accesului cetățenilor la infrastructură și servicii edilitare	3.1: Protejarea biodiversității și valorificarea durabilă a peisajului natural	3.2: Reducerea emisiilor și îmbunătățirea calității factorilor de mediu, inclusiv prin reducerea expunerii la riscuri și îmbunătățirea capacității de intervenție în situații de urgență	3.3: Sprijinirea adaptării la schimbările climatice, cu accent pe promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile	4.1: Îmbunătățirea capacității de management al dezvoltării și de furnizare de servicii publice de calitate, cu accent pe transformarea digitală a administrației locale	4.2: Creșterea gradului de cooperare teritorială, transfrontalieră și transnațională, precum și întărirea parteneriatului cu toți actorii relevanți de la nivel local
POLITICI			POLITICI			POLITICI			POLITICI	
1.1.a. Asigurarea conectivității județului la coridoare de dezvoltare, poli urbani de creștere și piețe strategice externe 1.1b. Creșterea accesibilității UAT-urilor și a zonelor de dezvoltare din județ la rețeaua majoră de transport și promovarea mobilității durabile 1.1c: Consolidarea conectării județului la rețele strategice digitale și energetice	1.2a: Dezvoltarea capacităților publice și private de CDI și integrarea în ecosistemul regional de inovare 1.2b: Încurajarea antreprenoriatului, sprijinirea IMM-urilor și a structurilor asociative 1.2c: Asigurarea necesarului de forță de muncă cu competențe relevante pentru nevoile agenților economici și ale comunităților	1.3a: Dezvoltarea infrastructurii suport pentru turism și agrement și sprijinirea investițiilor private din domeniu 1.3b. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor turistice și de recreere 1.3c. Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural	2.1.a. Revitalizarea zonelor urbane 2.1.b. Dezvoltarea și creșterea atractivității spațiului public în mediul rural	2.2.a. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor educaționale 2.2.b. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate 2.2.c. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale 2.2.d. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor culturale, pentru tineret, sportive, de recreere și tineret	2.3.a. Creșterea accesibilității la infrastructura și serviciile de alimentare cu apă și canalizare 2.3.b. Creșterea accesibilității la infrastructura și serviciile de alimentare cu energie electrică, gaze naturale și de iluminat public	3.1a: Menținerea integrității și calității patrimoniului natural și resurselor naturale 3.1b. Îmbunătățirea gestionării fondului silvic, cinegetic și piscicol al județului	3.2a: Managementul riscurilor și al situațiilor de urgență 3.2b: Monitorizarea și îmbunătățirea calității factorilor de mediu (zgomot, aer, ape, sol)	3.3.a: Valorificarea surselor de energie regenerabilă 3.3b. Eficientizare energetică a clădirilor publice și private; clădiri/anexe cu funcțiuni edilitare și a instalațiilor conexe	4.1a: Digitalizarea administrației locale și a serviciilor publice oferite de aceasta 4.1b. Dezvoltarea resurselor necesare unei administrații locale performante	4.2a: Consolidarea cooperării teritoriale, la nivel intrajudețean 4.2b. Valorificarea oportunităților de cooperare transfrontalieră și transnațională
PROGRAME			PROGRAME			PROGRAME			PROGRAME	
Program 1.1a-1: Infrastructura de transport rutier de importanță europeană/națională Program 1.1a-2: Infrastructura de transport feroviar Program 1.1a-3: Transport multimodal Program 1.1a-4: Transport aerian Program 1.1b-1: Infrastructura rutieră de transport județean și local Program 1.1b-2: Variante ocolitoare / șosele de centură Program 1.1b-3: Transportul alternativ Program 1.1b-4: Transportul public	Program 1.2a-1: Infrastructură CDI Program 1.2a-2: Parteneriat și transfer tehnologic Program 1.2b-1: Ecosistem antreprenorial Program 1.2b-2: Competitivitatea și digitalizarea IMM-urilor Program 1.2b-3: Agricultură inteligentă, rezilientă și durabilă Program 1.2b-4: Oportunități diversificate de ocupare în mediul rural Program 1.2b-5: Comercializarea produselor agricole Program 1.2c-1: Învățarea pe tot parcursul vieții	Program 1.3a-1: Infrastructură-suport pentru turism și agrement Program 1.3a-2: Sprijin pentru investiții private în HORECA Program 1.3b-1. Atracții și experiențe turistice Program 1.3b-2: Promovare turistică Program 1.3b-3: Formare continuă a personalului din domeniul turismului Program 1.3c-1. Patrimoniul construit Program 1.3c-2. Patrimoniul mobil Program 1.3c-3. Patrimoniul intangibil	Program 2.1.a-1. Piețe publice și zone pietonale Program 2.1.a-2. Spații degradate/abandonate/subutilizate Program 2.1a-3: Spații publice în cartiere de locuit Program 2.1.a-4: Refațadizarea clădirilor din zonele istorice Program 2.1.b-1. Centre civice Program 2.1.b-2: Parcuri/ locuri de joacă	Program 2.2.a-1: Infrastructură pentru educația antepreșcolară și preșcolară Program 2.2.a-2: Infrastructură pentru învățământ primar, gimnazial și liceal Program 2.2a-3: Digitalizarea educației Program 2.2.a-4: Calitatea actului educațional Program 2.2.a-5: Combaterea segregării și abandonului Program 2.2.a-6: Învățământ superior Program 2.2.b-1: Asistență medicală spitalicească Program 2.2.b-2: Asistența medicală în regim ambulatoriu	Program 2.3.a-1: Alimentare cu apă potabilă Program 2.3.a-2: Colectare și epurare ape uzate Program 2.3.b-1: Iluminat public Program 2.3.b-2: Extindere, modernizare, reabilitare rețele de distribuție energie electrică Program 2.3.b-3: Extindere, reabilitare, modernizare rețele de distribuție a gazelor naturale	Program 3.1a-1: Protecția și valorificarea durabilă a ariilor naturale protejate Program 3.1a-2: Educație și informare în domeniul patrimoniului natural Program 3.1b-1: Gestionarea fondului forestier Program 3.1b-2: Protecția și valorificarea fondului cinegetic și piscicol	Program 3.2a-1: Inundații Program 3.2a-2: Îmbunătățiri funciare / alunecări de teren Program 3.2a-3: Infrastructura pentru situații de urgență Program 3.2b-1: Poluarea aerului Program 3.2b-2: Poluarea fonică Program 3.2b-3: Poluarea apelor Program 3.2b-4: Remedierea siturilor contaminate Program 3.2b-5: Managementul deșeurilor (în conformitate cu PJGD)	Program 3.3a-1: Analizarea tipurilor de energie regenerabilă Program 3.3a-2: Utilizarea surselor de energie regenerabilă Program 3.3b-1: Clădiri publice Program 3.3b-2: Locuințe Program 3.3b-3: Întreprinderi	Program 4.1a-1: Digitizare și aplicații de tip Smart City / Smart Village Program 4.1a-2: Infrastructură TIC Program 4.1b-1: Infrastructura (logistica) administrativă Program 4.1b-2: Resursa umană Program 4.1b-3: Resurse financiare	Program 4.2a-1: Cooperarea teritorială Program 4.2a-2: Participare comunitară Program 4.2b-1: Cooperare transfrontalieră Program 4.2b-2: Cooperare transnațională

Program 1.1c-1: Extindere rețele de transport gaze naturale Program 1.1c-2: Extindere și modernizare rețele de transport energie electrică Program 1.1c-3: Extinderea infrastructurii de telecomunicații și creșterea ariei de acoperire a serviciilor de Internet în bandă largă	Program 1.2c-2: Învățământ profesional (dual) și tehnic Program 1.2c-3: Facilitarea accesului, tranziției și mobilității pe piața muncii			Program 2.2b-3: Asistența medicală primară, prevenție, diagnosticare în stadii incipiente, screening și tratament, sănătate publică Program 2.2b-4: Asistența medicală comunitară Program 2.2.b-5: Asistența medicală școlară Program 2.2.b-6: Asistență medicală de urgență Program 2.2b-7: Digitalizarea sănătății Program 2.2.b-8: Personal sanitar Program 2.2.c-1: Comunități marginalizate (DLRC) și fără acces / cu acces reduc la servicii sociale Program 2.2.c-2: Protecția copiilor/ adolescenților în risc de sărăcie și excluziune Programul 2.2.c-3: Protecția persoanelor vârstnice Programul 2.2.c-4: Protecția persoanelor (inclusiv copii) cu dizabilități Programul 2.2.c-5: Protecția altor grupuri vulnerabile și persoane defavorizate Program 2.2.c-6: Locuire socială și pentru tineri/ specialiști Program 2.2.d-1: Investiții în infrastructura și oferta culturală Program 2.2.d-2: Culte religioase Program 2.2.d-3: Încurajarea sportului de masă și a celui de performanță Program 2.2.d-4 – Sprijinirea acțiunilor pentru tineret și a voluntariatului						
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tabel 1. Coordonarea politicilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare a Județului Maramureș cu problematica teritorială

Problematica teritorială: probleme/ disfuncționalități rezultate din analiza diagnostic	Politici /programe de dezvoltare ale județului Maramureș
- lipsa unor căi rapide de transport rutier și feroviar care să asigure legătura cu granița de nord, de vest și cu principalele centre urbane din regiune și din țară - numărul mic de curse regulate operate de pe aeroportul regional, lipsa unui terminal modern, a unei parări și a unui conexiuni cu transportul public către municipiu - existența unor drumuri naționale (DN 19 și DN18B) aflate în stare relativ proastă, care au beneficiat doar de lucrări de reparație și întreținere - lungimea mare a drumurilor județene nemodernizate, uzura unor poduri, lipsa sau colmatarea șanțurilor/rigolelor situate de-a lungul acestora, marcarea și semnalizarea necorespunzătoare - lipsa unor trasee electrificate de cale ferată și uzura accentuată a liniilor existente, care conduce la viteze comerciale foarte reduse - starea de degradare avansată a unor stații de cale ferată, inclusiv cea din Baia Mare - suspendarea circulației pe linia CF Vișeu-Borșa - lipsa unor facilități de transport intermodal, pentru mărfuri și pasageri, corelată cu starea precară a autogărilor	Politica P1.1.a. Asigurarea conectivității județului la coridoare de dezvoltare, poli urbani de creștere și piețe strategice externe: Program 1.1a-1: Infrastructura de transport rutier de importanță europeană/ națională Program 1.1a-2: Infrastructura de transport feroviar Program 1.1a-3: Transport multimodal Program 1.1a-4: Transport aerian
- centrele urbane din județ (Baia Mare, Tăuții-Măgherauș, Sighetu Marmăției, Șomcuta Mare, Baia Sprie, Borșa) se confruntă cu problemele generate de traficul greu care le tranzitează - ponderea ridicată a străzilor nemodernizate, atât în orașe, cât și în comune - starea proastă a majorității drumurilor de exploatare agricolă și forestieră din județ - infrastructura deficitară pentru transport alternativ (lipsă piste de biciclete sigure și continue, integrate în trasee, trotuare lipsă sau degradate / neconforme) - deficitul de locuri de parcare, gestiunea ineficientă a parcarilor existente și existența bateriilor de garaje improvizate în mediul urban - vechimea programului județean de transport public județean prin curse regulate; degradarea, amenajarea și dotarea precară a stațiilor de transport public	Politica P1.1b. Creșterea accesibilității UAT-urilor și a zonelor de dezvoltare din județ la rețeaua majoră de transport și promovarea mobilității durabile: Program 1.1b-1: Infrastructura rutieră de transport județean și local Program 1.1b-2: Variante ocolitoare / șosele de centură Program 1.1b-3: Transportul alternativ Program 1.1b-4: Transportul public
- accesul limitat la rețeaua de gaze naturale (doar o treime dintre UAT-urile din județ beneficiază de rețea de distribuție a gazelor naturale)	Politica P1.1c: Consolidarea conectării județului la rețele strategice digitale și energetice: Program 1.1c-1: Extindere rețele de transport gaze naturale

- starea deficitară a sistemului de alimentare cu energie electrică, rețeaua de transport și distribuție a energiei electrice din județ fiind doar parțial modernizată și pe alocuri subdimensionată, iar circa 400 de gospodării nu beneficiază de acces la rețeaua de distribuție a energiei electrice - existența unor zone rurale "albe" în care nu există acces la internetul în bandă largă, în 12 dintre comune	Program 1.1c-2: Extindere și modernizare rețele de transport energie electrică Program 1.1c-3: Extinderea infrastructurii de telecomunicații și creșterea ariei de acoperire a serviciilor de Internet în bandă largă
- ponderea ridicată a producției de bunuri cu valoare adăugată redusă, bazată pe utilizarea extensivă a resurselor naturale și umane - ponderea redusă a sectorului IT&C și a altor servicii cu valoare adăugată și nivel de salarizare ridicat în PIB, în primul rând ca urmare a fenomenului de "brain-drain" - lipsa unui parc industrial și numărul redus de start-up-uri și spin-off-uri inovative și lipsa acceleratoarelor de afaceri dezvoltate în parteneriat cu mediul universitar - lipsa clusterelor la nivelul județului - volum redus de investiții străine comparativ cu alte județe din regiune - ponderea ridicată a exporturilor care înglobează puțină valoare adăugată - reducerea puternică a activității de cercetare în domeniul mineritului, metalurgiei neferoase, pomiculturii sau zootehniei	Politica P1.2a: Dezvoltarea capacităților publice și private de CDI și integrarea în ecosistemul regional de inovare: Program 1.2a-1: Infrastructură CDI Program 1.2a-2: Parteneriat și transfer tehnologic
- slaba dezvoltare a spiritului antreprenorial, mai ales în mediul rural - lipsa structurilor de sprijin pentru antreprenorii și IMM-uri - lipsa unui parc industrial acreditat și a unui incubator de afaceri - productivitatea redusă a livezilor și deficitul de unități de depozitare și procesare a legumelor și fructelor, ca și a altor materii prime disponibile în zonă - degradare naturală și antropică a terenurilor agricole - număr redus de ferme zootehnice și mixte de tip industrial, care să utilizeze tehnologii de actualitate, personal specializat etc. - gradul ridicat de fragmentare al exploatațiilor agricole - numărul scurt de lanțuri scurte de aprovizionare cu produse agroalimentare	Politica P1.2b: Încurajarea antreprenoriatului, sprijinirea IMM-urilor și a structurilor asociative: Program 1.2b-1: Ecosistem antreprenorial Program 1.2b-2: Competitivitatea și digitalizarea IMM-urilor Program 1.2b-3: Agricultură inteligentă, rezilientă și durabilă Program 1.2b-4: Oportunități diversificate de ocupare în mediul rural Program 1.2b-5: Comercializarea produselor agricole
- nivelul scăzut de salarizare al angajaților din sectorul privat, cu precădere în anumite sectoare (HORECA, comerț, industrie ușoară, alimentară etc.) - deficitul de forță de muncă calificată în anumite ramuri industriale și disponibilitate de forță de muncă rezultată prin dispariția sau	Politica P1.2c: Asigurarea necesarului de forță de muncă cu competențe relevante pentru nevoile agenților economici și ale comunităților: Program 1.2c-1: Învățarea pe tot parcursul vieții Program 1.2c-2: Învățământ profesional (dual) și tehnic

- restructurarea masivă a unor ramuri industriale tradiționale (de ex. industria extractivă, industria metalurgică, cea a construcțiilor de mașini, materialelor de construcții, textilă etc.) - existența unor sectoare importante în economia județului pentru care oferta educațională este slab dezvoltată (de ex. prelucrarea lemnului) - numărul foarte mic de clase de învățământ profesional dual - migrația externă masivă, cu precădere în rândul populației tinere și cu nivel de instruire peste medie	Program 1.2c-3: Facilitarea accesului, tranziției și mobilității pe piața muncii
- contribuția foarte redusă a turismului la PIB și ocuparea forței de muncă - valorificarea insuficientă a resurselor balneare (de ex. Coștiui) - lipsa unui Aquapark și a altor facilități similare (de ex. centre SPA de mari dimensiuni) care să genereze un turism de masă pentru noi nișe - numărul redus de locuri de cazare clasificate la de 5 stele/flori/margarete - accesul deficitar la unele obiective turistice din județ - durata redusă a sejurului turistic și gradul mediu de ocupare redus al unităților de cazare existente	Politica 1.3a: Dezvoltarea infrastructurii suport pentru turism și agrement și sprijinirea investițiilor private din domeniu: Program 1.3a-1: Infrastructură-suport pentru turism și agrement Program 1.3a-2: Sprijin pentru investiții private în HORECA
- numărul redus de evenimente de tip "ancoră", care să fie un magnet pentru atragerea de turiști (de ex. festivaluri, competiții sportive) - semnalizarea necorespunzătoare a intrărilor în județ, dar și a unor trasee, promovarea insuficientă a obiectivelor și experiențelor turistice	Politica 1.3b. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor turistice și de recreere: Program 1.3b-1. Atracții și experiențe turistice Program 1.3b-2: Promovare turistică Program 1.3b-3: Formare continuă a personalului din domeniul turismului
- starea avansată de degradare (colaps / precolaps) a unor monumente istorice și fondurile insuficiente alocate în acest sens - reducerea considerabilă a numărului de activități turistice, precum și a vizitatorilor în muzee și la alte obiective culturale, cauzate de restricțiile pandemice - lipsa unei strategii de sistematizare a zonelor rurale care să asigure păstrarea arhitecturii tradiționale	Politica 1.3c. Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural: Program 1.3c-1. Patrimoniul construit Program 1.3c-2. Patrimoniul mobil Program 1.3c-3. Patrimoniul intangibil
- presiunea ridicată de scoatere a terenurilor din circuitul agricol și silvic pentru ocuparea cu construcții în zonele peri/sub-urbane - atractivitatea scăzută a spațiului public în zonele centrale - planificarea și dotarea deficitară a noilor zone rezidențiale din zonele periferice ale centrelor urbane și din zonele turistice	Politica 2.1.a. Revitalizarea zonelor urbane: Program 2.1.a-1. Piețe publice și zone pietonale Program 2.1.a-2. Spații degradate/ abandonate / subutilizate Program 2.1a-3: Spații publice în cartiere de locuit Program 2.1.a-4: Refațadizarea clădirilor din zonele istorice
- lipsa de atractivitate a spațiului public rural pentru locuitori	Politica 2.1.b. Dezvoltarea și creșterea atractivității spațiului public în mediul rural

- existența unor comune mici, sub pragul minimal de populație din legislația în vigoare și scăderea dramatică a ratei natalității, care pune în pericol de depopulare completă unele comunități rurale	Program 2.1.b-1. Centre civice Program 2.1.b-2: Parcuri/ locuri de joacă
- disparități cu privire la accesul la educație între mediul urban și rural, în acesta din urmă funcționând, în general, doar grădinițe și școli gimnaziale, adeseori cu predare simultană și cu suplinitori - rata scăzută de promovabilitate la școlile din majoritatea comunelor și din zonele urbane marginalizate - rata scăzută de promovabilitate la nivelul liceelor cu profil tehnologic - menținerea fenomenelor de absenteism și abandon în anumite comunități - scăderea accentuată a populației școlare, care a condus la restructurarea rețelei de unități - numărul mic de creșe și de copii înscriși în învățământul antepreșcolar - numărul mare de unități de învățământ care nu au obținut autorizație sanitară de funcționare	Politica 2.2.a. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor educaționale: Program 2.2.a-1: Infrastructură pentru educația antepreșcolară și preșcolară Program 2.2.a-2: Infrastructură pentru învățământ primar, gimnazial și liceal Program 2.2.a-3: Digitalizarea educației Program 2.2.a-4: Calitatea actului educațional Program 2.2.a-5: Combaterea segregării și abandonului Program 2.2.a-6: Învățământ superior
- rețeaua existentă de sănătate distribuită neuniform în județ (urban vs rural, municipii vs urban mic) - existența unor comune fără medic de familie și deficitul acestora în majoritatea localităților - dotarea deficitară și chiar închiderea unor centre de permanență din lipsă de personal uzura avansată a parcului de ambulanțe - deficit acut de medici specialiști, mai ales în spitalele din orașele mici (de ex. Borșa) - capacitatea limitată a serviciilor de spitalizare de zi, îngrijiri paliative, asistență la domiciliu, recuperare medicală de toate tipurile - deficit de asistenți medicali comunitari și mediatori sanitari, mai ales în mediul rural - presiunea imensă cauzată de pandemia de COVID-19 asupra infrastructurii și cadrelor medicale și accesul limitat al populației la unele servicii medicale - mortalitatea infantilă ridicată în mediul rural, mai ales în comunitățile marginalizate	Politica 2.2.b. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate: Program 2.2.b-1: Asistență medicală spitalicească Program 2.2.b-2: Asistența medicală în regim ambulatoriu Program 2.2.b-3: Asistența medicală primară, prevenție, diagnosticare în stadii incipiente, screening și tratament, sănătate publică Program 2.2.b-4: Asistența medicală comunitară Program 2.2.b-5: Asistența medicală școlară Program 2.2.b-6: Asistență medicală de urgență Program 2.2.b-7: Digitalizarea sănătății Program 2.2.b-8: Personal sanitar
- populație expusă riscului de sărăcie (circa 25% din locuitorii județului) - existența unor comunități dezavantajate și marginalizate în mediul urban și rural - creșterea continuă a numărului de persoane cu dizabilități, inclusiv copii - numărul mare de copii ai căror părinți lucrează în străinătate - număr mic de SPAS-uri acreditate să furnizeze servicii sociale, precum și deficitul de resurse umane, financiare, logistice ale acestora	Politica 2.2.c. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale: Program 2.2.c-1: Comunități marginalizate (DLRC) și fără acces / cu acces redus la servicii sociale Program 2.2.c-2: Protecția copiilor/ adolescenților în risc de sărăcie și excluziune Programul 2.2.c-3: Protecția persoanelor vârstnice Programul 2.2.c-4: Protecția persoanelor (inclusiv copii) cu dizabilități

- capacitatea deficitară a unor servicii pentru copii, adulți cu dizabilități, dar și a celor de îngrijire pentru vârstnici, cu prioritate în regim de zi, ambulatoriu, la domiciliu - deficit de locuințe sociale, pentru specialiști (de ex. medici, cadre didactice) și pentru tineri	Programul 2.2.c-5: Protecția altor grupuri vulnerabile și persoane defavorizate Program 2.2.c-6: Locuire socială și pentru tineri/specialiști
- uzura și insuficiența infrastructurii sportive de la nivelul județului (de ex. stadioane, săli multifuncționale), care poate fi utilizată nu doar pentru competiții, ci și pentru alte evenimente - uzura și insuficiența infrastructurii culturale (biblioteci, inclusiv fond de carte, cămine culturale, etc.) - existența unor spații verzi și de agrement degradate	Politica 2.2.d. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor culturale, sportive, de recreere și tineret: Program 2.2.d-1: Investiții în infrastructura și oferta culturală Program 2.2.d-2: Cultele religioase Program 2.2.d-3. Încurajarea sportului de masă și a celui de performanță Program 2.2.d-4. Sprijinirea acțiunilor pentru tineret și a voluntariatului
- grad redus de racordare / bransare la de sisteme centralizate de alimentare cu apă și canalizare, chiar în zonele în care acestea există - numărul mare de localități cu peste 50 de locuitori și aglomerări cu peste 2000 de locuitori echivalenți care nu dispun de sisteme de alimentare cu apă, canalizare și epurare, în contradicție cu directivele europene din domeniu - existența unor rețele de utilități foarte vechi și uzate, ineficiente energetic, care generează pierderi masive pentru operatori - existența unor UAT-uri care nu posedă o autorizație sanitară valabilă pentru funcționarea sistemelor de alimentare cu apă, pe fondul unor analize neconforme - numărul mic de stații de epurare prevăzute cu stație terțiară	Politica 2.3.a. Creșterea accesibilității la infrastructura și serviciile de alimentare cu apă și canalizare: Program 2.3.a-1: Alimentare cu apă potabilă Program 2.3.a-2: Colectare și epurare ape uzate
- rețea de transport și distribuție a energiei electrice doar parțial modernizată și pe alocuri subdimensionată, ceea ce conduce la întreruperi neplanificate - existența a circa 400 de gospodării care nu beneficiază de acces la rețeaua de distribuție a energiei electrice - accesibilitate redusă la rețeaua de distribuție a gazelor naturale (doar o treime dintre UAT-urile din județ) - lipsa unor sisteme de canalizație subterană a liniilor aeriene	Politica 2.3.b. Creșterea accesibilității la infrastructura și serviciile de alimentare cu energie electrică, gaze naturale și de iluminat public: Program 2.3.b-1: Iluminat public Program 2.3.b-2: Extindere, modernizare, reabilitare rețele de distribuție energie electrică Program 2.3.b-3: Extindere, reabilitare, modernizare rețele de distribuție a gazelor naturale
- lipsa resurselor pentru implementarea și monitorizarea măsurilor din planurile de management ale siturilor protejate	Politica P3.1a: Menținerea integrității și calității patrimoniului natural și resurselor naturale: Program 3.1a-1: Protecția și valorificarea durabilă a ariilor naturale protejate Program 3.1a-2: Educație și informare în domeniul patrimoniului natural
- cronicizarea defrișărilor ilegale și existența unor păduri nepăzite	Politica P3.1b. Îmbunătățirea gestionării fondului silvic, cinegetic și piscicol al județului:

- deficitul de spații verzi și de petrecere a timpului liber și starea de degradare a unora dintre cele existente	Program 3.1b-1: Gestionarea fondului forestier Program 3.1b-2: Protecția și valorificarea fondului cinegetic și piscicol
- expunerea ridicată la riscuri naturale și antropice: inundații, alunecări și prăbușiri de teren, incendii de pădure și vegetație uscată, avalanșe, cutremure, accidente industriale, de transport, poluare cu ape de mină, cianuri și metale grele, prăbușirea unor construcții, eșecul rețelelor de utilități, muniție neexplodată etc.; - număr ridicat al situațiilor de urgență, cu un timp ridicat de răspuns în zonele greu accesibile - uzura mijloacelor de intervenție ale ISU și dotarea deficitară cu diferite materiale, echipamente de protecție - infrastructura insuficientă și învechită de alertare a populației - deficitul de personal, voluntari și dotări al serviciilor voluntare de situații de urgență	Politica P3.2a: Managementul riscurilor și al situațiilor de urgență: Program 3.2a-1: Inundații Program 3.2a-2: Îmbunătățiri funciare / alunecări de teren Program 3.2a-3: Infrastructura pentru situații de urgență
- existența unor corpuri de apă de suprafață cu o stare ecologică și/sau chimică proastă - poluările accidentale frecvente cu ape de mină neepurate sau insuficient epurate din fostele perimetre miniere - riscul de deversare de ape cu conținut ridicat de metale grele și chiar cianuri din iazurile de decantare neecologizate încă - existența unor sisteme de canalizare lipsite de stație de epurare sau cu stație nefuncțională - poluarea terenurilor cu metale grele, mai ales în fostele zone miniere și existența a zeci de situri contaminate și potențial contaminate, inclusiv în zone intens locuite - uzura echipamentelor de salubritate și lipsa stațiilor funcționale de compostare, transfer, tratare mecano-biologică - întârzierea finalizării CMID și eforturile financiare majore pentru transportul deșeurilor în alte județe - existența de zone în care deșeurile sunt depozitate necontrolat pe malurile sau chiar în albia râurilor și în șanțuri - gradul foarte redus de colectare selectivă și reciclare a deșeurilor în raport cu țintele asumate la nivel național - existența unor zone poluate fonic, mai ales la nivelul orașului Baia Mare	Politica P3.2b: Monitorizarea și îmbunătățirea calității factorilor de mediu (zgomot, aer, ape, sol): Program 3.2b-1: Poluarea aerului Program 3.2b-2: Poluarea fonică Program 3.2b-3: Poluarea apelor Program 3.2b-4: Remedierea siturilor contaminate Program 3.2b-5: Managementul deșeurilor (în conformitate cu PJGD)
- existența unor sisteme de iluminat public, învechite și energofage - valorificarea în mică măsură a potențialului energetic regenerabil în sectorul public	Politica P3.3.a: Valorificarea surselor de energie regenerabilă: Program 3.3a-1: Analizarea tipurilor de energie regenerabilă

	Program 3.3a-2: Utilizarea surselor de energie regenerabilă
- existența unui număr important de locuințe realizate din paianță, chirpici și lemn, materiale vulnerabile la fenomenele asociate schimbărilor climatice - ponderea ridicată a clădirilor de locuințe colective din mediul urban realizate din materiale ineficiente energetic, cu fațade degradate	Politica P3.3b. Eficientizare energetică a clădirilor publice și private; clădiri/anexe cu funcțiuni edilitare și a instalațiilor conexe: Program 3.3b-1: Clădiri publice Program 3.3b-2: Locuințe Program 3.3b-3: Întreprinderi
- număr foarte mic de primării și instituții deconcentrate având implementate sisteme online de plată a taxelor și impozitelor - numărul redus de servicii publice online ale autorităților locale se menține, incluzând mai ales plata online a taxelor și impozitelor - documentații de urbanism și amenajarea teritoriului depășite /neactualizate - lipsa informațiilor în format GIS privind starea și amplasarea infrastructurii tehnice	Politica P4.1a: Digitalizarea administrației locale și a serviciilor publice oferite de aceasta: Program 4.1a-1: Digitizare și aplicații de tip Smart City / Smart Village Program 4.1a-2: Infrastructura TIC
- deficitul de personal specializat la primăriile din județul Maramureș, cu precădere cele din mediul rural - resursele financiare insuficiente de care dispun autoritățile locale din județ, mai ales cele din orașele mici și din mediul rural, pentru realizarea de investiții și cofinanțarea proiectelor, adesea chiar și pentru cheltuielile curente	Politica P4.1b. Dezvoltarea resurselor necesare unei administrații locale performante: Program 4.1b-1: Infrastructura (logistica) administrativă Program 4.1b-2: Resursa umană Program 4.1b-3: Resurse financiare
- spații necorespunzătoare de funcționare în cazul sediilor unor GAL-uri - insuficienta informare și conștientizare a partenerilor privați cu privire la oportunitățile de finanțare nerambursabilă - numărul mic de PPP înființate pentru atragerea de finanțări	Politica P4.2a: Consolidarea cooperării teritoriale, la nivel intrajudețean: Program 4.2a-1: Cooperarea teritorială Program 4.2a-2: Participare comunitară
- oportunități de cooperare transfrontalieră și transnațională insuficient valorificate	Politica P4.2b. Valorificarea oportunităților de cooperare transfrontalieră și transnațională: Program 4.2b-1: Cooperare transfrontalieră Program 4.2b-2: Cooperare transnațională

Tabel 2. Coordonarea politicilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Județului Maramureș cu POR Nord-Vest 2021-2027 (versiunea septembrie 2021)

Prioritățile și obiectivele POR NV 2021-2027	Politicile de dezvoltare ale județului Maramureș
<u>P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice</u> OS a (i) Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate OS a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice OS a (iii) Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive OS a (iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat	Politica P1.2a: Dezvoltarea capacităților publice și private de CDI și integrarea în ecosistemul regional de inovare Politica P1.2b: Încurajarea antreprenoriatului, sprijinirea IMM-urilor și a structurilor asociative Politica P1.2c: Asigurarea necesarului de forță de muncă cu competențe relevante pentru nevoile agenților economici și ale comunităților
<u>P2. O regiune cu localități smart</u> OS a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice	Politica P4.1a: Digitalizarea administrației locale și a serviciilor publice oferite de aceasta Politica P4.1b. Dezvoltarea resurselor necesare unei administrații locale performante
<u>P3. O regiune cu localități prietenoase cu mediul</u> OS b (i)) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră OS b (ii)) Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva pentru energie regenerabilă (EU) 2018/2001, inclusiv cu criteriile de durabilitate prevăzute în cadrul acesteia OS b (vii) Creșterea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare	Politica P3.2a: Managementul riscurilor și al situațiilor de urgență Politica P3.2b: Monitorizarea și îmbunătățirea calității factorilor de mediu (zgomot, aer, ape, sol) Politica P3.3a: Valorificarea surselor de energie regenerabilă Politica P3.3b. Eficientizare energetică a clădirilor publice și private; clădiri/anexe cu funcțiuni edilitare și a instalațiilor conexe Politica P3.1a: Menținerea integrității și calității patrimoniului natural și resurselor naturale Politica P3.1b. Îmbunătățirea gestionării fondului silvic, cinegetic și piscicol al județului
<u>P4. O regiune cu mobilitate urbană multimodală durabilă</u> OS b (viii) Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii nete de carbon	Politica P1.1b. Creșterea accesibilității UAT-urilor și a zonelor de dezvoltare din județ la rețeaua majoră de transport și promovarea mobilității durabile
<u>P5. O regiune accesibilă</u> OS c (ii) Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice,	Politica P1.1.a. Asigurarea conectivității județului la coridoare de dezvoltare, poli urbani de creștere și piețe strategice externe

inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	Politica P1.1c: Consolidarea conectării județului la rețele strategice digitale și energetice
<u>P6. O regiune educată</u> OS d (ii) Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online OS d (vi) Creșterea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială	Politica 2.2.a. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor educaționale Politica 2.2.c. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale Politica 2.2.d. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor culturale, sportive, de recreere și tineret
<u>P7. O regiune atractivă</u> OS e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului și a securității în zonele urbane OS e (ii) Promovarea dezvoltării locale integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, în domeniul culturii, al patrimoniului natural, al turismului durabil, precum și a securității în afara zonelor urbane	Politica 1.3a: Dezvoltarea infrastructurii suport pentru turism și agrement și sprijinirea investițiilor private din domeniu Politica 1.3b. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor turistice și de recreere Politica 1.3c. Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural Politica 2.1.a. Revitalizarea zonelor urbane Politica 2.1.b. Dezvoltarea și creșterea atractivității spațiului public în mediul rural

Tabel 3. Coordonarea politicilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare a Județului Maramureș cu SDTR 2035

Obiective specifice SDTR 2035	Politicile de dezvoltare ale județului Maramureș
OS 1.1 Dezvoltarea unei rețele de transport eficientă și diversificată capabilă să asigure gestionarea fluxurilor de oameni și mărfuri generate de schimburile economice între teritoriul național și piețele din spațiul european	Politica P1.1.a. Asigurarea conectivității județului la coridoare de dezvoltare, poli urbani de creștere și piețe strategice externe
OS 1.2 Dezvoltarea și extinderea infrastructurii portuare și aeroportuare, precum și a legăturii acestora cu centrele urbane naționale în scopul consolidării poziției României de nod logistic regional	
OS 1.3 Consolidarea infrastructurii de transport a energiei și conectarea acesteia la proiectele pan-europene cu impact regional și național	Politica P1.1.c: Consolidarea conectării județului la rețele strategice digitale și energetice
OS 2.1 Asigurarea unei echipări complete cu infrastructură de utilități publice a localităților urbane și rurale	Politica 2.3.a. Creșterea accesibilității la infrastructura și serviciile de alimentare cu apă și canalizare Politica 2.3.b. Creșterea accesibilității la infrastructura și serviciile de alimentare cu energie electrică, gaze naturale și de iluminat public
OS 2.2 Asigurarea unei accesibilități crescute la nivelul teritoriului și a unei conectivități eficiente între orașele mari și zona urbană funcțională	Politica P1.1b. Creșterea accesibilității UAT-urilor și a zonelor de dezvoltare din județ la rețeaua majoră de transport și promovarea mobilității durabile
OS 2.3 Creșterea atractivității spațiilor urbane și rurale prin îmbunătățirea funcțiilor rezidențiale, dezvoltarea unor spații publice de calitate și a unor servicii de transport adaptate nevoilor și specificului local	Politica 2.1.a. Revitalizarea zonelor urbane Politica 2.1.b. Dezvoltarea și creșterea atractivității spațiului public în mediul rural Politica P3.3b. Eficientizare energetică a clădirilor publice și private; clădiri/anexe cu funcțiuni edilitare și a instalațiilor conexe
OS 2.4 Furnizarea unor servicii sociale de calitate prin asigurarea unei diversificări a acestor servicii la nivelul teritoriului și îmbunătățirea gradului de acces a populației	Politica 2.2.c. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale
OS 3.1 Dezvoltarea unor centre urbane specializate și inteligente cu vocație de poli internaționale și racordarea lor eficientă la rețeaua urbană europeană	Politica P1.2a: Dezvoltarea capacităților publice și private de CDI și integrarea în ecosistemul regional de inovare
OS 3.2 Încurajarea dezvoltării zonelor urbane funcționale în jurul orașelor cu rol polarizator la nivelul teritoriului	Politica P1.2b: Încurajarea antreprenoriatului, sprijinirea IMM-urilor și a structurilor asociative Politica P1.2c: Asigurarea necesarului de forță de muncă cu competențe relevante pentru nevoile agenților economici și ale comunităților
OS 3.3 Consolidarea rolului localităților rurale cu potențial de polarizare în scopul asigurării unei accesibilități crescute a populației rurale la servicii de interes general	Politica 2.2.a. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor educaționale

OS 3.4 Sprijinirea dezvoltării sistemelor urbane și axelor de dezvoltare de la nivelul teritoriului prin asigurarea unor intervenții integrate teritorial	Politica 2.2.b. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate Politica 2.2.d. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor culturale, sportive, de recreere și tineret
OS 4.1 Protejarea patrimoniului și promovarea măsurilor de regenerare a capitalului natural	Politica P3.1a: Menținerea integrității și calității patrimoniului natural și resurselor naturale
OS 4.2 Protejarea și reabilitarea patrimoniului construit în scopul conservării identității naționale și creșterii atractivității spațiilor culturale cu potențial turistic deosebit	Politica 1.3a: Dezvoltarea infrastructurii suport pentru turism și agrement și sprijinirea investițiilor private din domeniu Politica 1.3b. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor turistice și de recreere Politica 1.3c. Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural
OS 4.3 Reducerea vulnerabilității zonelor supuse riscurilor naturale	Politica P3.2a: Managementul riscurilor și al situațiilor de urgență
OS 4.4 Asigurarea echilibrului în dezvoltarea mediului rural și urban prin protejarea resurselor funciare agricole și forestiere și limitarea extinderii intravilanului localităților	Politica P3.1b. Îmbunătățirea gestionării fondului silvic, cinegetic și piscicol al județului
OS 5.1 Consolidarea capacității structurilor de guvernare la niveluri multiple și diversificarea formelor de cooperare între structurile administrației publice	Politica P4.2a: Consolidarea cooperării teritoriale, la nivel intrajudețean
OS 5.2 Consolidarea instrumentelor de planificare spațială și a instituțiilor cu rol în gestionarea și planificarea proceselor de dezvoltare a teritoriului (sau de amenajare a teritoriului)	Politica P4.1a: Digitalizarea administrației locale și a serviciilor publice oferite de aceasta Politica P4.1b. Dezvoltarea resurselor necesare unei administrații locale performante
OS 5.3 Consolidarea capacității de cooperare și planificare în domeniul transfrontalier și transnațional	Politica P4.2b. Valorificarea oportunităților de cooperare transfrontalieră și transnațională

Tabel 4. Coordonarea politicilor de dezvoltare ale Strategiei de Dezvoltare a Județului Maramureș cu domeniile de intervenție din Politica de Coeziune a UE pentru perioada 2021-2027

	Priorități 2021-2027	Domeniu	Politicile de dezvoltare ale județului Maramureș
	Europă mai inteligentă - o transformare economică inovatoare și inteligentă	Servicii și aplicații de e-sănătate (013)	Politica 2.2.b. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate
		Sprijinirea clusterelor de inovare și rețele comerciale (019)	Politica P1.2a: Dezvoltarea capacităților publice și private de CDI și integrarea în ecosistemul regional de inovare
		Transfer de tehnologie și de cooperare între întreprinderi, centre de cercetare și sectorul învățământului superior (021)	Politica P1.2b: Încurajarea antreprenoriatului, sprijinirea IMM-urilor și a structurilor asociative
	Europă mai ecologică, cu emisii reduse de carbon	Renovare fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice (025)	Politica P3.3b. Eficientizare energetică a clădirilor publice și private; clădiri/anexe cu funcțiuni edilitare și a instalațiilor conexe
		Renovarea infrastructurilor publice în vederea creșterii eficienței energetice (026)	
		Energii regenerabile (028, 029, 030)	Politica P3.3.a: Valorificarea surselor de energie regenerabilă
		Măsuri de adaptare la schimbări climatice și prevenirea și managementul riscurilor (035, 036, 037, 038)	Politica P3.2a: Managementul riscurilor și al situațiilor de urgență
		Furnizarea de apă destinată consumului uman (039)	Politica 2.3.a. Creșterea accesibilității la infrastructura și serviciile de alimentare cu apă și canalizare
		Gospodarirea apelor și conservarea resurselor de apă (040)	
		Colectarea și tratarea apelor uzate (041)	
		Gestionarea deșeurilor (042, 043, 044, 045)	Politica P3.2b: Monitorizarea și îmbunătățirea calității factorilor de mediu (zgomot, aer, ape, sol)
		Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate (046)	
		Măsuri privind calitatea aerului și reducerea zgomotului (048)	Politica P3.1a: Menținerea integrității și calității patrimoniului natural și resurselor naturale
	Europă mai conectată - mobilitatea și conectivitatea regională în domeniul TIC	Protejarea, restaurarea și utilizarea sustenabilă a siturilor Natura 2000 (049)	Politica P3.1b. Îmbunătățirea gestionării fondului silvic, cinegetic și piscicol al județului
		Protecția naturii să a biodiversității, infrastructura verde (050)	
		TIC Rețea în bandă largă (051, 052, 053, 054, 055)	Politica P1.1c: Consolidarea conectării județului la rețele strategice digitale și energetice
		Autostrăzi și drumuri nou construite (056)	Politica P1.1.a. Asigurarea conectivității județului la coridoare de dezvoltare, poli urbani de creștere și piețe strategice externe
		Legături rutiere secundare nou construite, către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T (058)	

		Alte drumuri de acces naționale, regionale și locale nou construite (059)	Politica P1.1b. Creșterea accesibilității UAT-urilor și a zonelor de dezvoltare din județ la rețeaua majoră de transport și promovarea mobilității durabile
		Alte drumuri reconstruite sau îmbunătățite (autostrăzi, drumuri naționale, regionale sau locale) (062)	
		Alte căi ferate, reconstruite sau îmbunătățite (069)	
		Infrastructuri de transport urbane curate (073, 074)	
		Infrastructuri de ciclism (075)	
		Transporturi multimodale TEN-T (078)	
 Europă mai socială - punerea în aplicare a pilonului european al drepturilor sociale		Infrastructuri pentru educație și îngrijirea copiilor preșcolari (085)	Politica 2.2.a. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor educaționale
		Infrastructuri pentru învățământul primar și secundar (086)	
		Infrastructuri pentru învățământul terțiar (087)	
		Infrastructuri pentru învățământul profesional și tehnic și educația adulților (088)	Politica P1.2c: Asigurarea necesarului de forță de muncă cu competențe relevante pentru nevoile agenților economici și ale comunităților
		Alte infrastructuri sociale care contribuie la incluziunea socială în cadrul comunității (091)	Politica 2.2.c. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale
		Infrastructuri de sănătate (92)	Politica 2.2.b. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de sănătate
		Măsuri pentru un mediu de lucru sănătos și bine adaptat (107)	Politica 2.2.d. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor culturale, sportive, de recreere și tineret
 Europa mai aproape de cetățeni - dezvoltarea durabilă și integrată a zonelor urbane, rurale prin inițiative locale		Protejarea, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și servicii turistice conexe (128)	Politica 1.3a: Dezvoltarea infrastructurii suport pentru turism și agrement și sprijinirea investițiilor private din domeniu
		Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale (129)	Politica 1.3b. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor turistice și de recreere
		Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului natural și a ecoturismului (130)	Politica 1.3c. Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural

		Regenerarea fizică și securitatea spațiilor publice (131)	Politica 2.1.a. Revitalizarea zonelor urbane Politica 2.1.b. Dezvoltarea și creșterea atractivității spațiului public în mediul rural
	Alte coduri legate de obiectivele de politică 1-5	Dezvoltarea cooperării cu parteneri din interiorul și din afara statului membru (133)	Politica P4.2a: Consolidarea cooperării teritoriale, la nivel intrajudețean Politica P4.2b. Valorificarea oportunităților de cooperare transfrontalieră și transnațională
		Regiuni ultraperiferice (136, 138)	n.a.
	Politica Agricolă Comună	Dezvoltare rurală	Politica P1.2b: Încurajarea antreprenoriatului, sprijinirea IMM-urilor și a structurilor asociative Politica P1.2c: Asigurarea necesarului de forță de muncă cu competențe relevante pentru nevoile agenților economici și ale comunităților Politica P3.1b. Îmbunătățirea gestionării fondului silvic, cinegetic și piscicol al județului

ANEXA 1. CADRUL GENERAL DE PLANIFICARE A DEZVOLTĂRII JUDEȚULUI – DOCUMENTE GLOBALE, EUROPENE, NAȚIONALE ȘI REGIONALE

Agenda 2030 pentru dezvoltare sustenabilă

Această agendă este un plan de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate. De asemenea, încearcă să consolideze pacea universală într-o libertate mai mare. Se recunoaște că eradicarea sărăciei în toate formele și dimensiunile sale, inclusiv sărăcia extremă, este cea mai mare provocare globală și o cerință indispensabilă pentru dezvoltarea durabilă. Acordul cuprinde 17 obiective de dezvoltare durabilă (SDGs) și 169 de ținte care urmăresc să fie realizate până în 2030.⁴

Cele 17 obiective de dezvoltare durabilă sunt:

1. Fără sărăcie – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
2. Foamete „zero” – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
3. Sănătate și bunăstare – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
4. Educație de calitate – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.
5. Egalitate de gen – Realizarea egalității de gen și drepturi egale tuturor femeilor și a fetelor.
6. Apă curată și sanitație – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.
7. Energie curată și la prețuri accesibile – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.
8. Muncă decentă și creștere economică – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
9. Industrie, inovație și infrastructură – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
10. Inegalități reduse – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.
11. Orașe și comunități durabile – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.
12. Consum și producție responsabile – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.
13. Acțiune climatică – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.
14. Viața acvatică – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor maritime pentru o dezvoltare durabilă.
15. Viața terestră – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.
16. Pace, justiție și instituții eficiente – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.
17. Parteneriate pentru realizarea obiectivelor - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă se structurează pe cei trei piloni definiți în Raportul Comisiei Brundtland:

1. *Echitatea socială* – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;
2. *Creșterea economică* – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

⁴ (<https://www.mae.ro/node/35919>)

3. *Mediul* – cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile.

Politica de coeziune a UE 2021-2027

În luna martie 2021, Consiliul UE a aprobat **pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2021-2027, în valoare totală de 330 md. Euro**. Acesta cuprinde:

- **Regulamentul privind prevederile comune (CPR)** - stabilește dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize;
- **Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) – cu un buget de 200 md. Euro**
- **Regulamentul privind Fondul de coeziune (FC) – 43 md. Euro**
- **Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+) - 88 md. Euro**
- **Regulamentul privind Fondul pentru o Tranziție Justă (FTJ – parte a Pactului verde european) – 7,5 md. Euro**
- **Regulamentul privind Fondul european pentru afaceri maritime și activități pescărești (FEAM) – 6,1 md. Euro**

Cele cinci obiective de politică pentru perioada 2021-2027:

- *O Europă mai inteligentă – o transformare economică inovatoare și inteligentă;*
- *O Europă mai ecologică – cu emisii scăzute de carbon;*
- *O Europă mai conectată – mobilitate și conectivitate TIC regională;*
- *O Europă mai socială – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;*
- *O Europă mai aproape de cetățeni – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale.*

De asemenea, se au în vedere și două aspecte orizontale: Consolidarea capacității administrative și Cooperarea în afara zonei de program.

Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR)

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este pilonul principal al #NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde Euro, dintre care 312,5 miliarde sub formă de granturi și 360 miliarde sub formă de împrumuturi.

Scopul Mecanismului de Redresare și Reziliență este de a oferi sprijin pentru investiții și reforme esențiale în vederea redresării sustenabile și pentru ameliorarea rezilienței economice și sociale a statelor membre UE. La finalul perioadei de investiții, economiile și societățile europene vor fi mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor verzi și digitale.

Fiecare Stat Membru a întocmit un plan național de redresare și reziliență, prin care se stabilește un pachet de coerent de reforme și proiecte de investiții publice ce vor fi sprijinite. Aceste planuri vor trebui să răspundă la provocările identificate de Semestrul European, în mod special de recomandările specifice de țară. Comisia Europeană încurajează Statele Membre să propună intervenții în următoarele domenii prioritare:

- Tehnologii curate și energii regenerabile
- Eficiența energetică a clădirilor
- Transport durabil și stații de încărcare
- Dezvoltarea de servicii rapide de broadband
- Digitalizarea administrației publice
- Capacități de data cloud
- Educație și formare pentru a sprijini competențele digital

Pactul Verde European

Pactul verde european (European Green Deal), publicat de Comisia Europeană în decembrie 2019, este foaia de parcurs a UE pentru a ajunge la o economie durabilă. Acesta oferă un plan de acțiune menit să stimuleze utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la o economie circulară, mai curată, respectiv să refacă biodiversitatea și să reducă poluarea. Planul creionează investițiile necesare și instrumentele de finanțare disponibile. În același timp, arată cum se poate asigura o tranziție justă și incluzivă.

Ținta Pactului este ca U.E. să devină neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050, fiind propusă în acest sens o lege europeană a climei.

Acțiunile vizate în toate sectoarele economiei sunt:

- investiții în tehnologii ecologice
- sprijin pentru inovare în sectorul industrial
- introducerea unor forme de transport privat și public mai puțin poluante, mai ieftine și mai sănătoase
- decarbonizarea sectorului energetic
- îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor
- colaborarea cu partenerii internaționali pentru îmbunătățirea standardelor de mediu la nivel mondial

Pentru punerea în aplicare a Pactului Verde European, Comisia Europeană a lansat în ianuarie 2020 Comunicarea privind Planul de Investiții pentru o Europă Durabilă și constituirea Mecanismului pentru o Tranziție Justă, urmată în luna martie 2020 de propunerea de Regulament privind stabilirea cadrului pentru atingerea obiectivului de neutralitate climatică și modificarea Regulamentului (UE) 2018/1999 – Climate Law, respectiv în septembrie 2020 de un plan cuprinzător pentru creșterea obiectivului 2030 de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, cu cel puțin 55% față de nivelul din 1990. În luna februarie 2021 a fost publicată noua Strategie UE privind adaptarea la efectele schimbărilor climatice, care definește calea de urmat pentru a face față consecințelor inevitabile ale acestora. Strategia încurajează statele membre să continue progresele pentru a stimula capacitatea de adaptare, a consolida reziliența și a reduce vulnerabilitatea față de schimbările climatice.

După cum am indicat mai sus, UE va oferi sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de trecerea la economia verde. Pentru aceasta, a creat așa-numitul Mecanism pentru o tranziție justă. Mecanismul va contribui la mobilizarea a cel puțin 100 de miliarde EUR, în perioada 2021-2027, în regiunile cele mai afectate. Intervențiile vor fi finanțate din Fondul pentru Tranziție Justă (aprobat de Parlamentul UE în mai 2021), o schemă dedicată în cadrul Programului InvestEU, respectiv dintr-o facilitate de împrumut a Băncii Europene de Investiții.

Programul Europa Digitală

Programul, aprobat de Parlamentul și Consiliul UE în luna martie 2021, va promova implementarea pe scară largă a tehnologiilor de ultimă generație, cum ar fi inteligența artificială și cele mai recente instrumente de securitate cibernetică, pentru a accelera transformarea digitală a societăților și economiilor europene. Programul se va derula pe durata cadrului financiar multianual (CFM) pentru perioada 2021-2027, având un buget total substanțial de circa 7,5 de miliarde Euro.

Programul Europa digitală va asigura **finanțare pentru proiecte în cinci domenii cruciale**, fiecare cu propriul buget orientativ:

- calculul de înaltă performanță: 2,2 md. Euro
- inteligența artificială: 2,1 md. Euro
- securitatea cibernetică și încrederea: 1,6 md. Euro
- competențele digitale avansate: 577 mil. Euro
- implementarea, utilizarea optimă a capacităților digitale și interoperabilitatea: 1,1 md. Euro

O rețea de **centre europene de inovare digitală** va asigura acces la cunoștințe tehnologice specializate pentru întreprinderi – în special pentru IMM-uri – și pentru administrațiile publice. Aceste centre vor prilejui întâlnirea dintre, pe de o parte, industria, întreprinderile și administrațiile aflate în căutarea unor noi soluții tehnologice și, pe de altă parte, companiile care pot oferi soluții gata de introdus pe piață. Fiind răspândite pe o suprafață geografică largă în Europa, centrele vor juca un rol esențial în punerea în aplicare a programului.

Programul va fi pus în practică prin programe de lucru multianuale care vor acoperi unul sau mai multe dintre cele cinci domenii de acțiune. Acest lucru va însemna cofinanțare din partea statelor membre și, atunci când va fi necesar, din partea sectorului privat. Rata cofinanțării va fi stabilită în programele de lucru. Programele de lucru vor stabili, de asemenea, criteriile de eligibilitate pentru acțiunile prevăzute de programul Europa digitală. Granturile din cadrul programului pot acoperi până la 100% din costurile eligibile.

Europa digitală va veni să completeze o serie de alte programe care sprijină tranziția digitală, precum Orizont Europa, care se concentrează pe cercetare și dezvoltare tehnologică, și aspectele digitale aferente Mecanismului pentru interconectarea Europei.

Programul Orizont Europa

Orizont Europa, aprobat de Parlamentul UE în luna aprilie 2021, constituie programul-cadru pentru cercetare și inovare (C&I) al Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027, fiind continuarea programului Orizont 2020 al UE. Este inițiativa emblematică a UE, menită să sprijine C&I din etapa de concept până la comercializare, și completează finanțarea națională și regională. Acesta beneficiază de un buget total de 95,5 md. Euro (din care 5,4 md. Euro din NextGenerationEU).

Structura propusă a programului Orizont Europa presupune trei piloni:

- excelență științifică - primul pilon al programului Orizont Europa își să consolideze poziția de lider a UE în domeniul științific și să dezvolte cunoștințele și competențele de înaltă calitate;
- provocări globale și competitivitate industrială europeană - cel de al doilea pilon susține cercetarea care abordează provocările societale și tehnologiile industriale în domenii precum **digitalul, energia, mobilitatea, alimentele și resursele naturale**; în cadrul acestui pilon este prevăzută, de asemenea, introducerea anumitor **misiuni și parteneriate** în domeniul cercetării, **având ca obiectiv**, de exemplu, **orașe cu zero emisii de dioxid de carbon**.
- Europă inovatoare - cel de al treilea pilon al programului Orizont Europa se axează pe promovarea inovării prin înființarea unui Consiliu european pentru inovare. Acesta oferă un punct de contact unic pentru inovatorii cu potențial ridicat.

O secțiune transversală suplimentară ar urma să introducă măsuri de sprijin care să le permită statelor membre să-și valorifice la maximum potențialul național de cercetare și inovare. Acest lucru ar trebui să consolideze Spațiul european de cercetare.

Pachetul Orizont Europa constă în propuneri privind:

- un program-cadru pentru cercetare și inovare – inclusiv normele de participare și de diseminare
- un program specific de punere în aplicare a programului Orizont Europa
- un program pentru cercetare și formare în temeiul Tratatului Euratom – în completarea programului Orizont Europa
- decizie a Consiliului de modificare a deciziei de înființare a întreprinderii comune europene pentru reactorul termonuclear experimental internațional (ITER)

Programul UE în domeniul Sănătății

Programul „UE pentru sănătate” (EU4Health), aprobat de Parlamentul UE în luna martie 2021, este răspunsul UE la criza COVID-19, care a avut un impact major asupra personalului medical și sanitar, asupra pacienților și asupra sistemelor de sănătate din Europa. Cu fonduri alocate de 5,1 miliarde EUR, „UE pentru sănătate” este cel mai valoros program în domeniul sanitar. El va oferi finanțare țărilor UE, organizațiilor și ONG-urilor din domeniul sănătății.

Domenii prioritare: lupta împotriva cancerului, reducerea numărului de infecții rezistente la antimicrobiene și îmbunătățirea ratelor de vaccinare. UE va extinde inițiativele de succes precum Rețelele europene de referință pentru bolile rare și va continua să coopereze la nivel internațional pentru a găsi soluții la amenințările și provocările mondiale în materie de sănătate.

Domenii de acțiune:

Programul „UE pentru sănătate”:

1. va spori gradul de pregătire a UE în fața amenințărilor transfrontaliere majore la adresa sănătății, creând:
 - rezerve de materiale medicale pentru situații de criză
 - o rezervă de personal medical și de experți care să poată fi mobilizată pentru a răspunde la crize oriunde în UE
 - o supraveghere mai amplă a amenințărilor la adresa sănătății
2. va consolida sistemele de sănătate, astfel încât acestea să facă față atât epidemiilor, cât și provocărilor pe termen lung, stimulând:
 - prevenirea bolilor și promovarea sănătății în condițiile îmbătrânirii populației

- transformarea digitală a sistemelor de sănătate
 - accesul grupurilor vulnerabile la asistență medicală
3. va face medicamentele și dispozitivele medicale disponibile și accesibile, va susține utilizarea prudentă și eficientă a antimicrobienelelor și va promova atât inovarea în domeniul medical și farmaceutic, cât și metodele mai ecologice de producție.

Cadrul Strategic pentru Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene

Acest document integrează la nivel teritorial obiectivele de coeziune și competitivitate ale Uniunii, stabilind ca obiective:

1. Amenajarea policentrică a teritoriului;
2. O nouă relație urban-rural;
3. Accesul egal la infrastructură și cunoaștere;
4. Administrarea înțeleaptă a patrimoniului natural și cultural.

Dimensiunile coeziunii teritoriale sunt, în viziunea Cadrului Strategic: regională, trans-națională și inter-regională, guvernanta – administrarea durabilă.

Principalele inițiative ale Comisiei Europene pentru perioada 2021-2027 în domeniul dezvoltării teritoriale și urbane sunt⁵:

- *Dezvoltarea teritorială integrată.* FEDR poate sprijini dezvoltarea teritorială integrată în cadrul programelor subordonate ambelor obiective: investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică și cooperarea teritorială europeană (Interreg). Statul membru sprijină dezvoltarea teritorială integrată prin strategii de dezvoltare locală și teritorială în oricare dintre următoarele forme: investiții teritoriale integrate; dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității; un alt instrument teritorial de sprijinire a inițiativelor concepute de statul membru pentru investițiile programate pentru FEDR în cadrul obiectivului de politică OP5: o Europă mai aproape de cetățeni, prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale.
- *Strategii teritoriale.* Strategiile teritoriale conțin următoarele elemente: zona geografică vizată de strategie; o analiză a necesităților de dezvoltare și a potențialului zonei; o descriere a unei abordări integrate care răspunde necesităților de dezvoltare și potențialului identificat; o descriere a implicării de parteneri în pregătirea și implementarea strategiei. Acestea pot să conțină, de asemenea, o listă a operațiunilor care urmează să fie sprijinite. Strategiile teritoriale se redactează sub responsabilitatea autorităților sau organismelor teritoriale competente, urbane, locale sau de alt nivel.
- *Investiții teritoriale integrate.* Atunci când o strategie implică investiții care beneficiază de sprijin din partea unuia sau a mai multor fonduri, din partea mai multor programe sau din partea mai multor priorități din cadrul aceluiași program, acțiunile pot fi realizate ca investiții teritoriale integrate („ITI”). Autoritatea de management se asigură că sistemul electronic dedicat programului sau programelor permite identificarea operațiunilor, precum și a realizărilor și rezultatelor care contribuie la o ITI.
- *Strategii de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității.* Autoritățile de management competente se asigură că fiecare strategie prevede următoarele elemente: zona geografică și populația care fac obiectul strategiei; procesul de implicare a comunității în dezvoltarea strategiei; o analiză a necesităților de dezvoltare și a potențialului zonei; obiectivele strategiei, inclusiv ținte măsurabile pentru rezultate, precum și acțiunile conexe planificate; modalitățile de gestiune, monitorizare și evaluare, prin care se demonstrează capacitatea grupului de acțiune locală de a implementa strategia; un plan financiar, inclusiv alocarea planificată din partea fiecărui fond și program în cauză. Autoritățile de management competente definesc criteriile de selecție a strategiilor respective, instituie o comisie care să efectueze această selecție și aprobă strategiile selecționate de această comisie. Statele membre se asigură că sprijinul din partea fondurilor pentru dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității acoperă: consolidarea capacităților și acțiuni pregătitoare în sprijinul elaborării și al viitoarei implementări a strategiilor; implementarea operațiunilor selecționate în cadrul strategiei de dezvoltare locală, inclusiv activitățile de cooperare și pregătirea acestora; gestionarea, monitorizarea și evaluarea strategiei, precum și animarea acesteia.
- *Grupuri de acțiune locală.* Grupurile de acțiune locală concep și implementează strategiile de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității. Autoritățile de management se asigură că grupurile de acțiune locală fie aleg un partener din cadrul grupului în calitate de partener principal pentru aspectele

⁵ (https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A372%3AFIN>)

administrative și financiare, fie se reunesc în cadrul unei structuri comune legal constituite. Grupurile de acțiune locală, în mod exclusiv, îndeplinesc toate sarcinile următoare: consolidarea capacităților actorilor locali de a elabora și implementa operațiuni; elaborarea unei proceduri și a unor criterii de selecție nediscriminatorii și transparente, care să evite conflictele de interese și să garanteze că deciziile de selecție nu sunt controlate de niciun grup de interese în mod individual; pregătirea și publicarea cererilor de propuneri; selecționarea operațiunilor, stabilirea valorii sprijinului și prezentarea propunerilor către organismul responsabil pentru verificarea finală a eligibilității înainte de aprobare; monitorizarea progreselor înregistrate în direcția atingerii obiectivelor strategiei; evaluarea implementării strategiei.

- **Dezvoltarea urbană durabilă.** FEDR sprijină dezvoltarea teritorială integrată bazată pe strategii teritoriale axate pe zonele urbane („dezvoltare urbană durabilă”) în cadrul programelor subordonate ambelor obiective: investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică în statele membre și cooperarea teritorială europeană (Interreg). Cel puțin 6 % din resursele FEDR la nivel național în cadrul obiectivului „Investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică”, altele decât cele pentru asistența tehnică, sunt alocate dezvoltării urbane durabile sub forma dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității, a investițiilor teritoriale integrate sau a altui instrument teritorial în cadrul OP 5: o Europă mai aproape de cetățeni, prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale.
- **Inițiativa urbană europeană.** FEDR sprijină, de asemenea, Inițiativa urbană europeană, implementată de Comisie prin gestiune directă și indirectă. Această inițiativă acoperă toate zonele urbane și sprijină Agenda urbană a Uniunii. Inițiativa urbană europeană constă în următoarele trei linii de acțiune, toate legate de dezvoltarea urbană durabilă: sprijin pentru consolidarea capacităților; sprijin pentru acțiunile inovatoare; sprijin pentru cunoaștere, elaborarea de politici și comunicare. La cererea unuia sau a mai multor state membre, Inițiativa urbană europeană poate sprijini, de asemenea, cooperarea interguvernamentală cu privire la aspecte urbane.
- **Regiunile ultraperiferice.** Alocarea suplimentară specifică destinată regiunilor ultraperiferice sprijină: investiții în infrastructură; investiții în accesul la servicii; investiții productive în IMM-uri; investițiile productive în alte întreprinderi decât IMM-urile pot fi susținute atunci când implică o cooperare cu IMM-urile pentru activități de cercetare și inovare; echipamente, software și active necorporale; activitățile de formare profesională, de învățare pe tot parcursul vieții și educaționale; informare, comunicare, studii, constituirea de rețele, cooperare, schimb de experiență și activități care implică clustere; asistență tehnică. Alocarea poate sprijini, de asemenea, cheltuielile care acoperă compensația acordată pentru îndeplinirea obligațiilor și derularea contractelor de serviciu public în regiunile ultraperiferice.
- În cadrul *obiectivului privind cooperarea teritorială europeană* (Interreg), FEDR poate sprijini, de asemenea: punerea în comun a instalațiilor și a resurselor umane; investițiile nemateriale însoțitoare și alte activități legate de OP 4 o Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale în cadrul Fondului Social European Plus.

Agenda teritorială 2030

Agenda teritorială reînnoită va avea rolul de a asigura că nevoia unui viitor durabil pentru toate teritoriile și toți oamenii este abordată în mod corespunzător și că dimensiunea teritorială și potențialul divers al teritoriilor din Europa sunt asigurate de toate politicile relevante⁶.

Propunerea pentru Agenda Teritorială 2030 prezintă două obiective majore: O Europă Justă (echitabilă) și O Europă Verde, precum și șase priorități pentru dezvoltarea teritoriului european în ansamblul său și a tuturor teritoriilor sale:

- O Europă Justă (echitabilă) – care oferă perspective de viitor pentru toate locurile și toți oamenii
 - Europă echilibrată – dezvoltare teritorială mai echilibrată, utilizând diversitatea Europei. Încurajarea cartierelor, municipalităților, județelor, regiunilor și statelor membre să coopereze pentru îmbunătățirea calității lucrului și a vieții. Investirea în toate teritoriile și consolidarea prosperității economice și a competitivității globale în toată Europa. Factorii de decizie de la toate nivelurile de guvernare vor fi invitați să promoveze modele de dezvoltare policentrică, care oferă un rol pentru toate orașele. Încurajarea decidenților de la toate nivelurile de

⁶ (<https://www.territorialagenda.eu/renewal-reader/draft-territorialagenda.html>)

- guvernare să utilizeze potențialul unic al teritoriilor cu specific geografic și să răspundă în mod corespunzător constrângerilor acestora, prin abordări integrate și cooperative.
- Regiuni funcționale – dezvoltare locală și regională și mai puține inegalități între teritorii. Dialogul cu factorii de decizie din orașe de toate mărimile pentru a aplica o abordare integrată de guvernare pe mai multe nivele. Implicarea actorilor de la diferite nivele de guvernare, sectoare de politică și grupuri ale societății. Decidenții de la nivel local și regional își vor întări cooperarea în cadrul strategiilor pe termen lung bazate pe teritoriu (placed-based strategies) pentru zonele urbane, periurbane, rurale, periferice și slab populate și vor aborda legăturile funcționale dintre zonele învecinate.
 - Integritate și dincolo de frontiere – trăind și muncind peste granițele naționale. Încorporarea stabilă a cooperării transfrontaliere, transnaționale și macroregionale în strategiile de dezvoltare naționale, regionale și locale. Cooperarea strategică interregională, grupările europene de cooperare teritorială, regiunile funcționale și acordurile juridice transfrontaliere sunt exemple de abordări stabile care facilitează cooperarea între diferite domenii administrative și depășesc proiectele de cooperare unică. Intensificarea dialogului cu factorii de decizie de la toate nivelurile pentru a coordona între țări, politicile sectoriale relevante la nivel național și pentru a diminua obstacolele existente în calea cooperării.
 - O Europă Verde – care ne protejează traiul comun și modelează procesele de tranziție a societății
 - Mediu sănătos – medii ecologice mai bune și orașe și regiuni neutre din punct de vedere climatic. Dezvoltarea de soluții bazate pe natură (nature-based solutions) și de rețele de infrastructură ecologică, care leagă ecosistemele și zonele protejate, în domeniul planificării spațiale și a altor politici relevante. Respectarea limitelor naturale ale traiului comun și creșterea rezilienței tuturor teritoriilor la impactul schimbărilor climatice. Concentrarea muncii pe întărirea conștientizării și abilitarea comunităților locale și regionale pentru protejarea, reabilitarea, utilizarea și reutilizarea mediilor (construite), peisajelor, culturilor și a altor valori unice.
 - Economie circulară – economii locale puternice și durabile într-o lume globalizată. Sprijinirea tranziției Europei spre o economie circulară și dezvoltarea proceselor de simbioză industrială bazată pe teritoriu. Sprijinirea dezvoltării de strategii locale și regionale de economie circulară care leagă economiile locale și economiile globale. Încurajarea diversificării economiilor locale și a eforturilor de întărire a capacităților de inovare în toate regiunile.
 - Conexiuni durabile – conectivitate digitală și fizică durabilă a teritoriilor. Inițierea unor dialoguri între actorii relevanți pe tema necesității unui acces corespunzător la rețele de internet de mare viteză și de telefonie mobilă în toate teritoriile și a nevoii unei infrastructuri digitale cu o amprentă scăzută de carbon. Îmbunătățirea, în continuare, a legăturii dintre planificarea regională și dezvoltarea rețelelor transeuropene (TEN), având în vedere că legarea tuturor teritoriilor cu noduri majore de transport sprijină conexiunile comerciale internaționale și oportunitățile de dezvoltare locală. Planificatorii spațiali și planificatorii din transport vor explora noi modele pentru mobilitate locală și regională, ca un serviciu, și vor coopera pentru accesul multimodal și ecologic la centrele urbane.

Obiectivul de cooperare teritorială europeană (Interreg) pentru perioada 2021-2027

Cooperarea teritorială europeană (ETC) este unul dintre obiectivele politicii de coeziune, contribuind la realizarea unei dezvoltări armonioase în UE, permițând în același timp regiunilor și autorităților locale să lucreze împreună peste granițe.

În cadrul obiectivului de cooperare teritorială europeană (Interreg), Fondul European de Dezvoltare Regională și, după caz, instrumentele de finanțare externă ale Uniunii sprijină următoarele cinci componente⁷:

1. componenta 1 - cooperarea transfrontalieră între regiunile limitrofe pentru a promova dezvoltarea regională integrată (se concentrează asupra frontierelor terestre) și cuprinde: cooperarea transfrontalieră internă și cooperarea transfrontalieră externă (cu beneficiari ai Instrumentului de asistență pentru preaderare (IPA), țări partenere sprijinite de Instrumentul de vecinătate, dezvoltare și cooperare internațională (IVDCI) și Federația Rusă)
2. componenta 2 - cooperarea transnațională și cooperarea maritimă pe teritorii transnaționale vaste sau în jurul bazinelor maritime naționale, cu implicarea partenerilor regionali și locali ai programelor

⁷ (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0374>)

- din statele membre, din țările terțe și din țările partenere, precum și din Groenlanda, în vederea atingerii unui grad mai înalt de integrare teritorială;
3. componenta 3 - cooperarea între regiunile ultraperiferice și între acestea și țări terțe învecinate, țări partenere sau alte teritorii sau țări și teritorii de peste mări (TTPM), pentru a le facilita integrarea regională în vecinătate;
 4. componenta 4 - cooperarea interregională pentru a spori eficacitatea politicii de coeziune prin promovarea: schimbului de experiență, a abordărilor inovatoare și a consolidării capacităților în ceea ce privește implementarea programelor Interreg, implementarea programelor din cadrul obiectivului privind investițiile pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică, înființarea, funcționarea și utilizarea grupărilor europene de cooperare teritorială, precum și analiza tendințelor de dezvoltare în ceea ce privește obiectivele coeziunii teritoriale;
 5. componenta 5 - investițiile interregionale pentru inovare prin comercializarea și extinderea proiectelor interregionale de inovare cu potențial de încurajarea a dezvoltării lanțurilor valorice europene (ajută actorii implicați în strategiile de specializare inteligentă).

Pe lângă contribuția la cele cinci obiective de politică stabilite pentru 2021-2027, programele ETC vor servi două obiective specifice Interreg, unul de a sprijini consolidarea capacității instituționale și îmbunătățirea cooperării juridice și administrative („O mai bună guvernare a Interreg”), celălalt pentru a aborda probleme specifice de cooperare externă precum siguranța, securitatea, gestionarea trecerii de frontiere și migrația („O Europă mai sigură și mai securizată”).

Agenda Urbană pentru UE (Pactul de la Amsterdam, 2016)

Principalele obiective ale Agendei Urbane, menționate în Pactul de la Amsterdam sunt⁸:

- urmărește să realizeze întregul potențial și contribuția zonelor urbane la realizarea obiectivelor Uniunii și a priorităților naționale aferente, respectând pe deplin principiile și competențele subsidiarității și proporționalității.
- se străduiește să stabilească o abordare integrată și coordonată mai eficientă a politicilor și legislației UE cu impact potențial asupra zonelor urbane și, de asemenea, să contribuie la coeziunea teritorială prin reducerea disparităților socio-economice observate în zonele urbane și în regiuni.
- se străduiește să implice autoritățile urbane în conceperea politicilor, să le mobilizeze pentru implementarea politicilor UE și să consolideze dimensiunea urbană în aceste politici. Își propune să permită autorităților urbane să lucreze într-un mod mai sistematic și mai coerent pentru atingerea obiectivelor generale, prin identificarea și sprijinirea eforturilor de a depăși obstacolele inutile în politica UE. Mai mult decât atât, va contribui la realizarea unei politici UE mai prietenoasă cu mediul urban, mai eficace și mai eficientă.
- nu va crea noi surse de finanțare ale UE, sarcini administrative inutile și nici nu va afecta distribuția actuală a competențelor legale și structurilor de lucru și luare a deciziilor și nu va transfera competențele la nivelul UE.

Agenda urbană pentru UE se concentrează, în mod special, pe trei piloni ai elaborării și implementării politicilor UE:

1. *O reglementare mai bună*
 - Se concentrează pe o implementare mai eficientă și mai coerentă a politicilor, legislației și instrumentelor existente ale UE. Legislația UE ar trebui să fie concepută astfel încât să atingă obiectivele la costuri minime, fără a imune sarcini legislative inutile.
 - Nu va iniția o nouă reglementare, ci va fi considerată o contribuție informală la proiectarea viitoare și la revizuirea reglementărilor UE existente, pentru a reflecta mai bine nevoile, practicile și responsabilitățile urbane. Recunoaște necesitatea de a evita blocajele potențiale și de a minimiza sarcinile administrative pentru autoritățile urbane.
2. *O finanțare mai bună*
 - Va contribui la identificarea, susținerea, integrarea și îmbunătățirea surselor tradiționale, inovatoare și ușor de utilizat pentru zonele urbane, la nivel instituțional relevant, inclusiv din fondurile europene structurale și de investiții (FESI) (în concordanță cu structurile juridice și

⁸ (<https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda-eu/what-urban-agenda-eu>)

instituționale deja existente) în vederea implementării eficiente a intervențiilor în zonele urbane.

- Nu va crea surse de finanțare noi sau majorate care să vizeze alocări mai mari pentru autoritățile urbane. Totuși, va transmite lecții învățate cu privire la modul de îmbunătățire a oportunităților de finanțare a autorităților urbane în toate politicile și instrumentele UE, inclusiv politica de coeziune.

3. *O cunoaștere mai bună*

- Va contribui la îmbunătățirea bazei de cunoștințe privind problemele urbane și la schimbul de bune practici și cunoștințe. Datele de încredere sunt importante pentru portretizarea diversității structurilor și sarcinilor autorităților urbane, pentru elaborarea de politici urbane bazate pe dovezi, precum și pentru furnizarea de soluții adaptate la provocările majore.
- Cunoașterea modului în care evoluează zonele urbane este fragmentată și experiențele de succes pot fi mai bine exploatate. Inițiativele luate în acest context vor fi în conformitate cu legislația UE relevantă privind protecția datelor, reutilizarea informațiilor din sectorul public și promovarea bazelor de date mari, conectate și deschise.

În cadrul Agendei Urbane pentru UE au fost identificate următoarele **parteneriate tematice**, fiecare dintre acestea elaborând planuri de acțiune care urmăresc îmbunătățirea legislației, instrumente de finanțare și împărtășirea cunoștințelor prin diferite acțiuni, pentru a contribui la obiectivele pe termen lung ale Uniunii de creștere durabilă și coeziune socială, economică și teritorială:

1. **Calitatea aerului**

Principalul obiectiv al parteneriatului este îmbunătățirea calității aerului în orașe și aducerea "orașelor sănătoase" mai sus pe agendele locale, naționale și UE. Acțiuni:

- Identificarea golurilor legislative și implementarea regulamentelor privind sursele de emisii poluante ale aerului;
- Planificarea mai bună a calității aerului;
- O mai bună finanțare centrată pe calitatea aerului;
- O concentrare mai bună pe protejarea și îmbunătățirea sănătății cetățenilor;
- Creșterea conștientizării și împărtășirea cunoștințelor;
- Mobilizarea factorilor de decizie.

2. **Locuire**

Parteneriatul își propune să contribuie la crearea unor condiții legale și financiare mai bune pentru orașele UE care trebuie să investească în locuințe noi, reînnoite și accesibile pentru populațiile lor la scară largă. Mai precis, Parteneriatul se concentrează pe soluționarea nevoilor de locuințe accesibile prin legislație, crearea de cunoștințe și finanțare, precum și pe ajutorul furnizării de locuințe accesibile, inclusiv locuințe publice, sociale și municipale, locuințe de închiriere la prețuri accesibile, locuințe cooperatiste la prețuri accesibile și achiziționarea de locuințe accesibile. Obiectivul parteneriatului a fost definit pe trei niveluri:

- Focus geografic asupra orașelor;
- Concentrarea pe locuințe accesibile;
- Concentrarea pe un set specific de teme de locuire.

Acțiuni propuse:

- Orientări privind regulamentul UE și sprijin public pentru locuințe;
- Consolidarea capacității pentru aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în sectorul locuințelor accesibile dintr-un oraș;
- Revizuirea deciziei SEGI cu privire la grupul țintă redus pentru locuințe sociale;
- Bază de date cu bune practici pentru locuințe accesibile;
- Orientări politice pentru furnizarea de locuințe sociale și la prețuri accesibile în Europa;
- Program de schimb de experiență pentru profesioniștii din domeniul locuirii urbane;
- Sistem de monitorizare pentru locuințele la prețuri accesibile în UE;
- Schimb de locuințe accesibile în Statele membre;
- Recomandări pentru îmbunătățirea datelor privind piața urbană a locuințelor;
- Recomandări privind îmbunătățirea datelor nexus gen-sărăcie-energie;
- Recomandări privind finanțarea UE pentru locuințe accesibile;
- Recomandări privind semestrul european și locuințele accesibile.

3. Incluziunea migranților și refugiaților

Acțiuni propuse:

- Recomandări privind protecția minorilor neînsoțiți;
- Spre mai multe politici de integrare bazate pe dovezi în orașe: stabilirea agendei, explorarea indicatorilor comparabili și dezvoltarea unui set de instrumente pentru transferul de bune practici;
- Îmbunătățirea accesului orașelor la finanțarea UE a integrării;
- Înființarea unei Academii pentru strategii de integrare;
- Înființarea unui Comitet consultativ european pentru migranți;
- Înființarea de facilități de combinare financiară pentru orașe și IMM-uri;
- Îmbunătățirea politicilor de desegregare în orașele europene;
- Consolidarea suplimentară a rolului microfinanțării, de exemplu prin combinare.

4. Sărăcie urbană

Parteneriatul urmărește reducerea sărăciei și îmbunătățirea incluziunii persoanelor aflate în sărăcie sau cu risc de sărăcie din zonele urbane din întreaga UE. Acțiunile sunt grupate în cinci grupuri:

- Acțiuni transversale;
- Acțiuni care vizează combaterea sărăciei în rândul copiilor;
- Acțiuni pentru regenerarea zonelor urbane și cartierelor defavorizate;
- Acțiuni menite să elimine apariția persoanele fără adăpost;
- Acțiuni pentru incluziunea romilor.

Acțiuni propuse:

- Politica de coeziune post 2020: Granturi de tip bloc pentru autorități urbane pentru combaterea sărăciei;
- Crearea unei rețele europene de observatoare naționale cu experiență în sărăcie urbană
- Dezvoltarea datelor privind sărăcia urbană la nivelul UE;
- Adoptarea unei Garanții europene pentru copii;
- Progresul către o Directivă privind investițiile în copii bazată pe recomandarea "Investiții în copii: ruperea ciclului dezavantajului";
- Politica de coeziune post 2020: crearea unei noi perspective teritoriale urbane;
- Politica de coeziune post 2020: pact local pentru regenerarea zonelor defavorizate urbane;
- Încheierea lipsei de adăpost până în 2030 prin reforma strategiilor de incluziune socială la nivel național;
- Consolidarea capacității pentru utilizarea fondurilor UE pentru a pune capăt lipsei de adăpost;
- Adoptarea unui cadru integrat pentru romi printr-o abordare de guvernare multinivel
- Consolidarea principiului desegregării în zonele urbane ale UE;
- Ușurarea accesului orașelor la finanțare UE în paralel cu introducerea condiționalităților ex-ante locale privind, printre altele, incluziunea romilor.

5. Locuri de muncă și abilități în economia locală

Parteneriatul a identificat trei arii prioritare:

- Aptitudini – economie, educație și abilități viitoare;
- Investiții de capital – valorizarea cercetării-dezvoltării și a locațiilor de afaceri;
- Guvernare – servicii publice și guvernare locală eficientă.

Fiecare dintre acțiuni este legată de aceste priorități. Acțiunile propuse:

- Biroul de talente;
- Competențe pentru viitoarea piață a forței de muncă;
- Pilonul european al drepturilor sociale ca și Cadru pentru reconversia spre o economie durabilă;
- Strategia de inovare regională RIS3 2.0;
- Investiții pe termen lung;
- Acțiuni orizontale: simplificare 2.0;
- Finanțarea zonelor defavorizate;
- Flexibilitate ITI;
- Cluster de ajutor de stat și de minimis;
- Ecosistem orientat spre locuri de muncă.

6. Economia circulară

Parteneriatul nu a elaborat un plan general pentru introducerea economiei regionale la nivel de oraș, ci s-a concentrat pe acțiuni specifice și recomandări care s-ar încadra în planurile existente pentru majoritatea orașelor, în cadrul următoarei defalcări tematice:

- Consum circular;
- Managementul resurselor urbane;
- Activatori și motoare ale afacerilor circulare;
- Guvernanță.

Acțiuni propuse:

- Ajutor pentru a face ca legislația privind deșeurile să sprijine economia circulară în orașe;
- Ajutor pentru a face legislația privind apa să sprijine economia circulară în orașe;
- Analiza obstacolelor și motoarelor legislative pentru stimularea unei bioeconomii circulare urbane;
- Pregătirea unui Ghid de finanțare a orașului circular pentru a ajuta orașele în accesarea finanțării pentru proiectele de economie circulară;
- Integrarea economiei circulare ca domeniu eligibil în politica de coeziune post 2020 și în fondurile corespunzătoare;
- Pregătirea unui plan pentru un portal al orașului circular;
- Promovarea centrelor de resurse urbane pentru prevenirea, reutilizarea și reciclarea deșeurilor;
- Dezvoltarea unei foi de parcurs "Managementul resurselor circulare" pentru orașe;
- Dezvoltarea unui pachet de cunoștințe pentru economie colaborativă pentru orașe;
- Gestionarea reutilizării clădirilor și spațiilor într-o economie circulară;
- Dezvoltarea indicatorilor orașului pentru economie circulară;
- Stimulente financiare pentru economia circulară – dezvoltarea unui set de instrumente de coaching de tip "plătește când arunci".

7. Tranziția digitală

Obiectivul planului de acțiune pentru tranziția digitală este: furnizarea de servicii publice mai bune pentru cetățeni, cu ajutorul instrumentelor digitale, sprijinirea orașelor europene în exploatarea posibilităților de digitalizare și asistarea întreprinderilor europene să dezvolte noi inovații și să creeze noi oportunități de afaceri pentru piețele globale.

Acțiunile sunt legate de unul dintre următoarele principii:

- Generalizarea și difuzarea abilităților digitale pentru toată lumea;
- Permitearea și implementarea e-guvernării centrată pe cetățeni;
- Furnizarea de valoare prin accesul gratuit și corect la date deschise / publice / personale;
- Accelerarea și adoptarea tehnologiilor digitale emergente în orașe;
- Adoptarea gândirii de afaceri pentru a conduce tranziția digitală urbană;
- Consolidarea capacității orașelor de a acționa în cadrul tranziției digitale.

8. Mobilitate urbană

Acțiunile vizează facilitarea unui efort comun pentru o mobilitate urbană mai durabilă și eficientă. Acțiunile au fost elaborate în cadrul a patru grupuri de lucru: guvernanță și planificare, transport public (inclusiv autobuze curate) și accesibilitate, moduri de transport active și spațiul public, noi servicii de mobilitate și inovare. Acțiunile propuse:

- Consolidarea cooperării și guvernării multi-nivel;
- Consolidarea adoptării planificării mobilității urbane durabile;
- Evaluarea celor mai bune practici pentru accesul convenabil la transportul public;
- Creșterea numărului de autobuze inovative curate;
- Dezvoltarea liniilor directe privind infrastructura pentru mobilitate activă sprijinită prin finanțări relevante;
- Promovarea unui comportament de mobilitate durabil și activ;
- Reducerea diversității reglementărilor privind accesul vehiculelor urbane;
- Explorarea implementării de noi servicii de mobilitate;
- Stabilirea unui cadru european pentru încurajarea inovării în mobilitatea urbană.

9. Adaptare climatică (inclusiv soluții de infrastructură ecologică)

Parteneriatul a identificat ca și obiectiv general: operaționalizarea soluțiilor de guvernare și politici propuse pentru blocajele cheie identificate care împiedică adaptarea cu succes la schimbările climatice în zonele urbane ale UE. Acțiuni propuse:

- Analiza reglementărilor naționale privind dezvoltarea și planificarea urbană multi-nivel cu accent pe adaptarea climatică;
- Linii directe și set de instrumente pentru analiza economică a proiectelor de adaptare;
- Includerea recomandărilor pentru PO-urile ale FEDR pentru a îmbunătăți accesibilitatea pentru municipalități;
- Un nou program LIFE pentru proiecte de adaptare urbană;
- Îmbunătățirea cunoștințelor municipalităților UE în cadrul serviciului de schimbări climatice Copernicus;
- Îmbunătățirea conținutului local al Climate-ADAPT;
- Instruire politică pentru adaptare climatică;
- Îmbunătățirea implicării părților interesate la nivel regional și local;
- Promovarea accesului liber la datele de asigurare pentru gestionarea riscurilor climatice;
- Implicarea în continuare a asociațiilor guvernelor naționale și sub-naționale ca și facilitatori cheie (susținători ai Convenției primarilor) pentru a sprijini cel mai bine autoritățile locale în procesul lor de adaptare.

10. Tranziția energetică

Acțiunile propuse:

- Grupul de lucru "Finanțare pentru energia districtului";
- Maximizarea utilizării pierderilor de căldură în orașe;
- Ghid privind planificarea energetică pentru orașe;
- Birouri de implementare pentru reamenajarea orașului;
- Cooperarea mai strânsă cu organismele UE pentru promovarea finanțării tranziției energetice.

11. Achiziții publice inovative și responsabile

Parteneriatul urmărește să faciliteze un efort comun pentru o strategie de achiziții publice a orașelor care facilitează și sprijină inovarea și durabilitatea (socială, economică și de mediu). Acțiunile se referă la trei clustere: construirea unei strategii de achiziții și gestionarea achizițiilor strategice, dezvoltarea relațiilor de cooperare cu operatorii economici, utilizarea potențialului pieței și apropierea de cumpărători, oferirea de îndrumări privind instrumentele legale și îmbunătățirea competenței în materie de achiziții inovatoare și durabile. Acțiunile propuse:

- Ghid privind construirea achizițiilor strategice în orașe și modul de gestionare a achizițiilor strategice;
- Măsurarea cheltuielilor și a impactului mai larg în orașele europene;
- Recomandări pentru finanțarea achizițiilor de inovare, achiziții strategice, achiziții transfrontaliere comune și achiziții sociale particulare și achiziții circulare;
- Brokeraj pentru achiziții inovatoare;
- Manual juridic pentru achiziții publice inovatoare;
- Un concept flexibil pentru crearea și dezvoltarea în continuare a centrelor de competențe locale pentru achiziții inovatoare și durabile;
- Consolidarea competențelor în domeniul achizițiilor circulare.

12. Utilizarea durabilă a terenului

Obiectivul general al Parteneriatului este de a asigura utilizarea eficientă și durabilă a terenului și altor resurse naturale pentru crearea de orașe europene compacte, viabile și incluzive pentru toată lumea și promovarea adoptării soluțiilor bazate pe natură. Acțiunile propuse:

- Includerea preluării terenului și a proprietăților solului în procedurile de evaluare a impactului;
- Ghid de finanțare și finanțarea dezvoltării terenurilor brownfield;
- Identificarea și gestionarea terenurilor sub-utilizate;
- Promovarea cooperării FUA ca instrument de atenuare a răspândirii urbane;
- O mai bună reglementare pentru stimularea soluțiilor bazate pe natură (SBN) la nivel european, național și local;
- Finanțarea mai bună a SBN;

- Sensibilizarea în zonele SBN și utilizarea durabilă a terenului;
- Acordul asupra obiectivelor și indicatorilor comuni pentru SBN, infrastructura urbană verde, biodiversitate și servicii ecosistemice în orașe.

13. Spații publice sigure

Prioritățile urmărite de parteneriat:

- planificare urbană și proiectare pentru "crearea de orașe mai sigure";
- tehnologii pentru orașe inteligente și sigure;
- gestionarea securității și partajarea spațiului public.

14. Cultură / Patrimoniu cultural

Principalele clustere de subiecte sunt: turismul, industriile creative și culturale, transformarea, reutilizarea adaptativă și reconversia urbană, sustenabilitate financiară, reziliența patrimoniului cultural și natural. Acestea integrează / abordează interdisciplinar guvernarea, finanțarea și schimbul de cunoștințe într-o dezvoltare urbană bazată pe patrimoniul cultural.

Inițiativa Urbană Europeană (2021-2027)

Inițiativa este un nou instrument care furnizează sprijin pentru orașe urmărind să consolideze abordările integrate și participative pentru dezvoltarea urbană sustenabilă și să acorde o legătură mai puternică cu politicile relevante ale UE și investițiile politicii de coeziune.

Inițiativa urbană europeană constă în următoarele trei linii de acțiune, legate de dezvoltarea urbană durabilă⁹:

a) sprijin pentru consolidarea capacităților

- Îmbunătățirea capacităților orașelor în conceperea politicilor și practicilor urbane durabile într-un mod integrat și participativ;
- Îmbunătățirea proiectării și implementării strategiilor și planurilor de acțiune urbane durabile în orașe:
 - crearea de rețele de cooperare ale orașelor (planificarea acțiunilor, implementare, transfer);
 - sprijin dedicat orașelor prin seminarii / ateliere de lucru specifice țării;
 - rețele de implementare și investiții în transferabilitatea soluțiilor inovatoare cu participarea orașelor de dezvoltare urbană durabilă și a autorităților de management;
 - schimburi de tip peer-to-peer;
 - soluții de tip e-learning și de tip învățare activă;
 - inițiative pilot privind guvernanta;
 - suport metodologic privind rețelele de consolidare a capacității;
 - sprijin direcționat de către experți (grup de experți) implementat prin rețele;
 - benchmarking pentru dezvoltare integrată.

b) sprijin pentru acțiunile inovatoare

- Dezvoltarea de soluții inovatoare transferabile și scalabile la provocările urbane:
 - Experimentare: proiecte de investiții ca dovadă a conceptului;
 - Valorificare: completarea registrului de condiții pentru extinderea și transferul cu succes a proiectelor din cadrul acțiunilor urbane inovatoare;
 - Adaptare: confruntarea și combinarea dovezilor din alte programe și inițiative UE.

c) sprijin pentru cunoaștere, elaborarea de politici și comunicare

- Dezvoltarea bazei de cunoștințe în sprijinul unei mai bune proiectări, implementări și integrări a politicilor urbane;
- Asigurarea accesului mai facil la cunoștințe tematice și împărtășirea cunoștințelor de dezvoltare urbană sustenabilă:
 - extragerea datelor și clasificarea urbană;
 - screening-ul evaluării de impact și a studiilor de evaluare;
 - coordonarea și eficientizarea cercetărilor urbane;
 - schimbul de informații și cunoștințe;

⁹ (https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2019/03/20-03-2019-european-urban-initiative-post-2020-the-commission-proposal, https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2019/explanatory-memo-european-urban-initiative-post-2020-article-104-5-cpr-proposal-and-article-10-erdf-cf-proposal)

- crearea punctelor de contact naționale pentru Inițiativa urbană europeană;
- comunicarea și diseminarea informațiilor la nivelul UE;
- asigurarea legăturii dintre inovație, consolidarea capacităților și elaborarea de politici;
- asigurarea secretariatului Agendei urbane pentru UE și acțiuni interguvernamentale (dacă sunt solicitate de statele membre).

Această inițiativă poate sprijini, la cererea unuia sau a mai multor state membre, *cooperarea interguvernamentală* cu privire la aspecte urbane.

Politica agricolă și de dezvoltare rurală pentru perioada 2021-2027

Politica agricolă comună și de dezvoltare rurală vizează îmbunătățirea în continuare a dezvoltării sustenabile a agriculturii, a sectorului alimentar și a zonelor rurale, prin intermediul Fondului European pentru Garantare Agricolă (FEGA) și Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR). Acestea contribuie la îndeplinirea următoarelor obiective generale¹⁰:

- promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care garantează securitatea alimentară;
- stimularea îngrijirii mediului și a combaterii schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea obiectivelor Uniunii legate de mediu și climă;
- consolidarea structurii socioeconomice a zonelor rurale.

Obiectivele generale sunt completate de obiectivul transversal al modernizării sectorului prin stimularea și împărtășirea cunoștințelor, prin promovarea inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestor măsuri.

Politica vizează următoarele obiective specifice:

- sprijinirea veniturilor fiabile ale fermelor și a rezilienței în întreaga Uniune, în vederea îmbunătățirii securității alimentare;
- îmbunătățirea orientării spre piață și sporirea competitivității, inclusiv punerea unui accent mai puternic asupra cercetării, tehnologiei și digitalizării;
- îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric;
- contribuirea la energia sustenabilă, precum și la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea;
- promovarea dezvoltării sustenabile și a gospodăririi eficiente a unor resurse naturale precum apa, solul și aerul;
- contribuirea la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor;
- atragerea tinerilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor din zonele rurale;
- promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei și a silviculturii sustenabile;
- îmbunătățirea răspunsului dat de agricultura UE exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele sigure, hrănitoare și sustenabile, la deșeurile alimentare și la bunăstarea animalelor.

Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE) (2021-2027)

MIE are drept obiectiv general să dezvolte și să modernizeze rețelele transeuropene în domeniul transporturilor, al energiei și în domeniul digital și de a facilita cooperarea transfrontalieră în domeniul energiei din surse regenerabile, luând în considerare angajamentele de decarbonizare pe termen lung și punând accent pe sinergiile dintre sectoare¹¹.

Programul Mecanismul pentru Interconectarea Europei are următoarele obiective specifice:

- *În sectorul transporturilor*
 - Să contribuie la dezvoltarea proiectelor de interes comun referitoare la rețele și infrastructuri eficiente și interconectate pentru o mobilitate inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, în condiții de siguranță și securitate.

¹⁰ (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0392&from=EN>)

¹¹ (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A438%3AFIN>)

- Să adapteze rețelele TEN-T la nevoile în materie de mobilitate militară.
- *În sectorul energetic*
 - Să contribuie la dezvoltarea de proiecte de interes comun referitoare la o mai bună integrare a pieței interne a energiei, la interoperabilitatea rețelelor transfrontaliere și trans-sectoriale, la facilitarea decarbonizării și securitatea aprovizionării, precum și la facilitarea cooperării transfrontaliere în domeniul energiei din surse regenerabile.
- *În sectorul digital*
 - Să contribuie la instalarea unor rețele digitale de foarte mare capacitate și a sistemelor 5G, la sporirea rezilienței și a capacității rețelelor digitale centrale pe teritoriul UE, corelându-le cu teritoriile învecinate, precum și la digitalizarea rețelelor de transport și energie.

De asemenea, prezintă 40 de inițiative concrete privind infrastructura și serviciile de transport de implementat în următorul deceniu. Inițiativele sunt corelate cu următoarele obiective de atins până în anul 2050:

- Eliminarea autoturismelor cu combustibili convenționali din orașe;
- Reducerea cu 40% a emisiilor din transportul maritim;
- Trecerea a 50% dintre pasagerii și mărfurile de pe relațiile interurbane de distanță medie de pe modul rutier pe modul feroviar și naval;
- Reducerea în ansamblu cu 60% a emisiilor generate de activitatea de transport.

EUROPA ÎN MIȘCARE. Mobilitate durabilă pentru Europa: sigură, conectată și curată (2018)

Pătrunderea pe piață a unor vehicule tot mai automatizate și mai conectate reprezintă următoarea frontieră în sectorul transporturilor și factorul care va revoluționa modul în care cetățenii vor beneficia de mobilitate în viitor. Vehiculele automatizate și sistemele de conectivitate avansate vor face ca vehiculele să devină mai sigure, mai ușor de utilizat în comun și mai accesibile pentru toți cetățenii, inclusiv pentru cei care în prezent ar putea fi privați de serviciile de mobilitate, cum ar fi persoanele în vârstă și persoanele cu handicap¹².

Cele trei dimensiuni ale pachetului Europa în mișcare:

1. *Mobilitatea sigură: acordarea de prioritate siguranței*
 - acordarea unei atenții speciale participanților la trafic vulnerabili (bicicliști, pietoni);
 - exploatarea mai bună a sinergiilor dintre măsurile privind siguranța și cele privind durabilitatea (încurajarea utilizării modurilor de transport cu emisii zero - creșterea siguranței mediului pentru pietoni și cicliști);
 - îmbunătățirea accesului la mobilitate pentru toți membrii societății (persoane cu handicap, persoane în vârstă);
 - transformarea standardelor UE de siguranță a vehiculelor pentru a include cele mai recente elemente de siguranță (optimizarea construcției vehiculelor);
 - îmbunătățirea gestionării siguranței infrastructurii rutiere (îmbunătățirea infrastructurii rutiere și reducerea vitezei);
 - implementarea legislației privind sistemul "eCall".
2. *Mobilitatea conectată și automatizată: construirea drumului către următoarea frontieră*
 - strategie pentru introducerea vehiculelor conectate și automatizate în Europa;
 - trei obiective strategice interconectate:
 - dezvoltarea tehnologiilor și a infrastructurii esențiale în vederea consolidării competitivității UE;
 - asigurarea introducerii în condiții de siguranță și de securitate a conducerii conectate și automatizate a autovehiculelor;
 - abordarea efectelor socioeconomice ale mobilității autonome;
 - accelerarea introducerii de servicii pentru sisteme de transport inteligente cooperative;
 - instituirea unui mediu digital pentru schimbul de informații în sectorul transporturilor (operatori de transport și autorități).
3. *Mobilitatea curată: combaterea schimbărilor climatice, menținând totodată competitivitatea industriei UE*
 - crearea unui "ecosistem" competitiv pentru baterii în Europa - Plan strategic de acțiune - se acordă o atenție specială producției durabile a bateriilor de-a lungul întregului lanț valoric,

¹² (https://ec.europa.eu/commission/news/europe-move-2018-may-17_en)

începând cu extracția și prelucrarea materiilor prime, trecând prin faza de proiectare și de fabricare a celulelor de baterii și a grupurilor de baterii și încheind cu utilizarea primară, secundară, reciclarea și eliminarea acestora;

- finalizarea cadrului legislativ al UE privind emisiile de CO₂ generate de transportul rutier;
- nouă metodologie de comparare a preșurilor combustibililor pentru consumatori - diversificarea surselor de energie din sectorul transporturilor și reducerea emisiilor de CO₂ și de alți poluanți;
- îmbunătățirea etichetării pneurilor - promovarea pneurilor eficiente din punct de vedere al consumului de combustibil și sigure, cu zgomot exterior de rulare redus, pentru a asigura economiile de combustibil, precum și siguranța transportului rutier;
- cerințe de proiectare pentru camioane (masă, dimensiune, performanță aerodinamică) în vederea reducerii emisiilor de CO₂ și a îmbunătățirii siguranței;
- revizuirea cadrului pentru impozitarea energiei în vederea promovării electromobilității;
- raționalizarea punerii în aplicare a rețelei centrale transeuropene de transport în vederea realizării mobilității cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

Rețeaua transeuropeană pentru energie (TEN-E) urmărește conectarea infrastructurii energetice a țărilor UE. Au fost identificate nouă coridoare prioritare și trei arii tematice prioritare. Coridoarele prioritare necesită o dezvoltare urgentă a infrastructurii de electricitate, gaze sau petrol. Ariile tematice prioritare sunt: implementarea rețelelor inteligente, autostrăzi de electricitate și o rețea transfrontalieră de dioxid de carbon¹³.

- *Coridoarele de electricitate*
 - Gridul offshore din Marea Nordului (NSOG);
 - Interconectări de electricitate nord-sud în Europa de Vest (NSI West Electricity);
 - *Interconectări de electricitate nord-sud în Europa Centrală, de Est și Sud-Est (NSI East Electricity);*
 - Planul de interconectare a pieței Baltice a energiei electrice (BEMIP Electricity).
- *Coridoare de gaze*
 - Interconectări de gaze nord-sud în Europa de Vest (NSI West Gas);
 - *Interconectări de gaze nord-sud în Europa Centrală, de Est și Sud-Est (NSI East Gas);*
 - *Coridorul de gaze de Sud (SGC);*
 - Planul de interconectare a pieței Baltice a energiei în sectorul gazelor (BEMIP Gas).
- *Coridorul petrolier*
 - Conexiunile de aprovizionare cu petrol în Europa Centrală, de Est (OSC).
- *Aria tematică implementarea rețelelor inteligente*
 - extinderea rețelelor inteligente pentru a ajuta la integrarea energiei regenerabile și a permite consumatorilor să își regleze mai bine consumul de energie.
- *Aria tematică autostrăzi de electricitate*
 - construcția de rețele mari care permit transportul energiei electrice pe distanțe lungi de-a lungul Europei.
- *Aria tematică rețea transfrontalieră de dioxid de carbon*
 - dezvoltarea infrastructurii de transport pentru CO₂ capturat.

Politica UE în domeniul energiei până în 2030

Obiectivul este de a trimite un semnal puternic pe piață, încurajând investițiile private în conducte noi, rețele de electricitate și tehnologie cu emisii reduse de carbon. Țintele stabilite vizează să ajute UE să atingă un sistem energetic mai competitiv, mai sigur și mai durabil și să își îndeplinească obiectivul pe termen lung de reducere a gazelor cu efect de seră pentru 2050¹⁴.

Țintele stabilite pentru 2030 în cadrul politicii energetice sunt:

- *Gaze cu efect de seră* - o reducere de 40% a emisiilor de gaze cu efect de seră comparativ cu nivelurile din 1990
- *Energii regenerabile* - cel puțin 32% consum de energie regenerabilă, cu o clauză de revizuire ascendentă pentru 2023
- *Eficiență energetică* - o țintă indicativă pentru o îmbunătățire a eficienței energetice la nivelul UE de cel puțin 32,5%, continuând ținta de 20% pentru 2020

¹³ (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:115:0039:0075:EN:PDF>)

¹⁴ (<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/2030-energy-strategy>)

- *Piața internă de energie* - sprijinirea finalizării pieței interne a energiei prin atingerea țintei de 10% de interconectare a energiei electrice până în 2020, în vederea atingerii a 15% până în 2030

Politica UE în domeniul energiei până în 2050

Strategia pe termen lung urmărește să se asigure că tranziția sistemului energetic spre unul compatibil cu reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, este echitabilă din punct de vedere social și îmbunătățește competitivitatea economiei și industriei UE pe piețele globale, asigurând locuri de muncă de înaltă calitate și creștere durabilă în Europa, contribuind totodată la abordarea altor provocări de mediu, precum calitatea aerului și pierderea biodiversității¹⁵.

Scopul acestei strategii pe termen lung nu este de a stabili ținte, ci de a crea o viziune și o direcție, planificarea acestora și de a inspira, precum și de a permite părților interesate, cercetătorilor, antreprenorilor și cetățenilor deopotrivă să dezvolte industrii noi și inovative și locuri de muncă asociate acestora.

Politica UE în domeniul schimbărilor climatice

Propune ca și obiectiv pe termen lung (2050) reducerea emisiilor cu 80-95% comparativ cu nivelul din 1990. Transformarea Europei într-o economie eficientă din punct de vedere energetic și cu emisii scăzute de carbon va duce și la îmbunătățirea economiei, crearea de locuri de muncă și întărirea competitivității. Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice include măsuri precum: utilizarea unei cantități mai mici de apă, adaptarea regulamentelor privind construcțiile, construcții împotriva inundațiilor, dezvoltarea unor culturi adaptate unor condiții de secetă¹⁶.

Drumul către o economie neutră din punct de vedere climatic necesită acțiuni comune în șapte domenii strategice:

- Eficiență energetică;
- Implementarea de surse regenerabile;
- Mobilitate curată, sigură și conectată;
- Industrie competitivă și economie circulară;
- Infrastructură și interconectări;
- Bio-economie și scurgeri naturale de carbon;
- Captarea și stocarea carbonului pentru a face față emisiilor rămase;

Programul pentru mediu și politici climatice LIFE (2021-2027)

Obiectivul general al programului este de a contribui la tranziția către o economie circulară curată, eficientă din punct de vedere energetic, cu emisii scăzute de dioxid de carbon și rezistentă la schimbările climatice, inclusiv prin tranziția către energia curată, precum și la protejarea și îmbunătățirea calității mediului și la oprirea și inversarea declinului biodiversității, contribuind astfel la dezvoltarea durabilă.¹⁷

Programul are și trei obiective specifice:

- să dezvolte, să demonstreze și să promoveze tehnici și abordări inovatoare pentru realizarea obiectivelor legislației și ale politicilor Uniunii în domeniul mediului și al climei, inclusiv tranziția către energie curată, și să contribuie la aplicarea celor mai bune practici în ceea ce privește natura și biodiversitatea;
- să sprijine elaborarea, punerea în aplicare, monitorizarea și asigurarea respectării legislației și a politicilor relevante ale Uniunii, inclusiv prin îmbunătățirea guvernantei prin consolidarea capacităților actorilor din sectoarele public și privat și prin implicarea societății civile;
- să catalizeze utilizarea pe scară largă a soluțiilor tehnice și de strategie politică eficiente pentru a pune în aplicare legislația și politicile relevante ale Uniunii prin replicarea rezultatelor, integrarea obiectivelor conexe în alte politici și în practicile sectoarelor public și privat, mobilizarea investițiilor și îmbunătățirea accesului la finanțare.

Programul este structurat pe două domenii și patru subprograme:

- *Domeniul mediu*
 - Subprogramul „Natură și biodiversitate”;

¹⁵ (<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/2050-energy-strategy>)

¹⁶ (https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action_en)

¹⁷ (https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-new-life-programme_en.pdf)

- Subprogramul „Economia circulară și calitatea vieții”;
- **Domeniul Politici climatice**
 - Subprogramul „Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea”;
 - Subprogramul „Tranziția către energia curată”.

Granturile pot finanța următoarele tipuri de acțiuni: proiecte strategice de protejare a naturii, proiecte strategice integrate, proiecte de asistență tehnică, proiecte de acțiune standard, alte acțiuni necesare în vederea atingerii obiectivului general, proiectele din cadrul subprogramului Natură și biodiversitate care vizează gestionarea, refacerea și monitorizarea siturilor Natura 2000.

Consolidarea capacităților de protecție civilă ale UE de a preveni, a se pregăti și de a răspunde la dezastre (Decizia UE 2019/420). Mecanismul de protecție civilă al Uniunii (Decizia 1313/2013/UE)

Principalul obiectiv al mecanismului este de a îmbunătăți eficiența sistemelor de prevenire, pregătire și răspuns la orice fel de dezastre naturale și provocate de om în interiorul și în afara UE. Deși mecanismul se concentrează asupra protecției oamenilor, acesta vizează și mediul și bunurile, inclusiv patrimoniul cultural¹⁸.

Obiectivele specifice ale mecanismului sunt:

- Atingerea unui nivel ridicat de protecție împotriva dezastrelor prin:
 - prevenirea sau reducerea efectelor potențiale ale acestora;
 - promovarea unei culturi a prevenirii;
 - îmbunătățirea cooperării între serviciile de protecție civilă și alte servicii relevante;
- Îmbunătățirea pregătirii atât la nivelul național cât și la nivelul UE pentru a răspunde la dezastre;
- Facilitarea unui răspuns rapid și eficient în caz de dezastre sau dezastre iminente, inclusiv pentru luarea de măsuri pentru atenuarea consecințelor imediate ale dezastrelor;
- Creșterea gradului de sensibilizare și pregătire a populației pentru dezastre;
- Intensificarea disponibilității și utilizarea cunoștințelor științifice în caz de dezastre;
- Intensificarea activităților de cooperare și coordonare la nivel transfrontalier și între țările UE predispușe la aceleași tipuri de dezastre.

Mecanismul se concentrează în principal pe prevenirea dezastrelor, cu accent deosebit pe evaluarea riscurilor și pe planificarea managementului riscurilor. Mecanismul impune:

- crearea unei *rețele de cunoaștere a protecției civile a Uniunii* – pentru a îmbunătăți formarea și schimbul de cunoștințe;
- crearea unui *Centru de coordonare a răspunsului la situații de urgență* – pentru a îmbunătăți acțiunile de pregătire și răspuns la dezastre la nivelul UE.

Decizia instituie *”rescEU”* – o capacitate de răspuns suplimentară pentru a oferi asistență în situațiile în care capacitățile globale existente la nivel național și capacităților alocate anterior de țările UE Rezerva europeană de protecție civilă sunt insuficiente pentru a asigura un răspuns eficient. Capacitățile rescEU sunt definite ținând cont de riscurile identificate și emergente și capacitățile și lacunele generale la nivelul UE, în special în domeniile: lupta aeriano-forestieră împotriva incendiilor, domeniul chimic, domeniul biologic, incidente radiologice și nucleare și servicii medicale de urgență.

Planul de acțiune privind cadrul de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastre pentru perioada 2015-2030. O abordare bazată pe cunoașterea riscurilor de dezastre în toate politicile UE

Cadrul Sendai este un instrument voluntar care oferă o nouă abordare globală a politicii și operațiunilor de gestionare a riscurilor de dezastre. Reprezintă o schimbare a abordării politice la nivel global, *de la gestionarea dezastrelor la gestionarea riscului de dezastre*: obiectivul este de a preveni riscurile noi și de a reduce riscurile de dezastre existente, prin abordarea la nivelul întregii societăți și a tuturor riscurilor în domeniile politicii economice, sociale și de mediu, în vederea reducerii vulnerabilității și creșterii rezilienței.¹⁹

Cadrul Sendai propune patru priorități care ar trebui implementate de autoritățile naționale și locale, organizațiile regionale și internaționale și alte părți interesate:

¹⁸ (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:2009_2&from=EN)

¹⁹ (http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/sendai_swd_2016_205_0.pdf)

- Înțelegerea riscului de dezastre – abordând, în principal, datele, evaluarea riscurilor și vulnerabilității, răspândirea de bune practici, crearea de cunoștințe și îmbunătățirea cercetării și educației;
- Consolidarea guvernancei riscului de dezastre pentru gestionarea riscurilor de dezastre – este puternic legată de o serie de acțiuni ale UE existente privind protecția civilă și ajutorul umanitar și există, de asemenea, legături cu managementul mediului și cooperarea transfrontalieră;
- Investiții în reducerea riscului de dezastre pentru reziliență – există legături cu politicile privind dezvoltarea, ajutorul umanitar, coeziunea, mediul, schimbările climatice, cercetarea și inovarea, dezvoltarea rurală, și construcțiile și conține, de asemenea, câteva recomandări privind politica în domeniul sănătății, patrimoniul cultural și turismul;
- Îmbunătățirea pregătirii în caz de dezastru pentru un răspuns eficient și "reconstrucție mai temeinică" – abordează problemele legate de politica de protecție civilă, ajutorul umanitar, protecția mediului și politicile de dezvoltare.

O abordare bazată pe cunoașterea riscurilor ar putea consta din patru domenii cheie legate de cele patru priorități Sendai:

- *Domeniul cheie 1 – Construirea de cunoștințe despre riscuri în toate politicile UE*
 - promovarea colectării și schimbului de date de referință privind pierderile și daunele;
 - utilizarea previziunilor, scenariilor și evaluărilor de risc pentru o mai bună pregătire față de riscurile existente, emergente și a noilor tipuri de riscuri;
 - implicarea, în continuare, a comunității de cercetare pentru a aborda mai bine cunoștințele și lacunele tehnologice de gestionare a riscurilor de dezastre și încurajarea unei interfețe științifico-politice mai bune în luarea deciziilor.
- *Domeniul cheie 2 – O abordare la nivelul întregii societăți în gestionarea riscului de dezastre*
 - explorarea potențialului măsurilor educaționale pentru reducerea riscurilor de dezastre;
 - facilitarea schimbului de bune practici și a îmbunătățirilor în politica și operațiunile de gestionare a dezastrelor prin învățare reciprocă și revizuire de către experți;
 - lucrul cu părțile interesate, inclusiv autoritățile locale, societatea civilă și comunitățile, pentru a dezvolta strategii specifice de conștientizare a riscurilor care să includă grupurile cele mai vulnerabile, precum copiii și tinerii, vârstnicii, persoanele cu dizabilități și persoanele indigene;
 - cooperarea cu sectorul privat pentru a încuraja inovarea bazată pe afaceri în toate domeniile de gestionare a riscurilor de dezastre;
 - consolidarea legăturilor între gestionarea riscurilor de dezastre, adaptarea la schimbările climatice și strategiile de biodiversitate;
 - consolidarea legăturilor între gestionarea riscurilor de dezastre, adaptarea la schimbările climatice și politicile și inițiativele urbane;
 - sprijinirea dezvoltării unor strategii locale și naționale incluzive pentru reducerea riscurilor de dezastre, cu implicarea activă a actorilor locali – autorități, comunități și societatea civilă;
 - ajutarea organizațiilor regionale în sprijinirea autorităților naționale pentru punerea în aplicare a Cadrului Sendai, inclusiv dezvoltarea unor platforme naționale și regionale pentru reducerea riscului de dezastre.
- *Domeniul cheie 3 – Promovarea investițiilor bazate pe cunoașterea riscurilor la nivelul UE*
 - promovarea investițiilor bazate pe cunoașterea riscurilor în toate instrumentele financiare externe ale UE, inclusiv în asistența pentru dezvoltare multilaterală și bilaterală;
 - urmărirea investițiilor în reducerea riscurilor de dezastre în toate programele de asistență umanitară și de dezvoltare;
 - promovarea investițiilor protejate împotriva riscurilor în UE, inclusiv în contextul Planului de Investiții pentru Europa;
 - promovarea utilizării mecanismelor de finanțare a riscurilor de dezastre, de transfer și de asigurare a riscurilor, de partajare și de oprire a riscurilor;
 - încurajarea și implementarea abordărilor bazate pe ecosisteme pentru reducerea riscului de dezastre.
- *Domeniul cheie 4 – Sprijinirea dezvoltării unei abordări holistice de gestionare a riscurilor de dezastre*

- dezvoltarea de bune practici privind integrarea patrimoniului cultural în strategiile naționale de reducere a riscului de dezastre, care vor fi elaborate de statele membre ale UE;
- îmbunătățirea pregătirii și a capacităților de reacție în caz de dezastre cu consecințe asupra sănătății și cooperarea între autoritățile de sănătate și alte părți interesate
- facilitarea consolidării capacității autorităților și comunităților locale și naționale și a altor actori în gestionarea riscului de dezastre;
- sprijinirea dezvoltării și integrării mai bune a sistemelor transnaționale de detecție, de avertizare timpurie și alertă pentru o mai bună pregătire și răspuns mai rapid în caz de dezastre;
- integrarea obiectivului "reconstrucție mai temeinică" în metodologiile, proiectele și standardele de evaluare pentru gestionarea riscurilor de dezastre și reziliență.

Programul Europa Creativă (2021-2027)

Programul își propune ca și obiective generale, promovarea cooperării la nivel european în domeniul diversității lingvistice și culturale și al patrimoniului cultural și creșterea competitivității sectoarelor culturale și creative europene, în special competitivitatea sectorului audiovizual²⁰.

Programul are următoarele obiective specifice:

- Sporirea dimensiunilor economice, sociale și externe ale cooperării la nivel european pentru dezvoltarea și promovarea diversității culturale europene și a patrimoniului cultural al Europei și consolidarea competitivității sectoarelor culturale și creative europene, precum și consolidarea relațiilor culturale internaționale;
- Promovarea competitivității și scalabilității industriei audiovizuale europene;
- Promovarea cooperării privind politicile și a acțiunilor inovatoare care sprijină toate componentele programului, inclusiv promovarea unui peisaj mediatic diversificat și pluralist, a alfabetizării mediatice și a incluziunii sociale.

Programul cuprinde următoarele trei componente:

1. Componenta CULTURĂ

- sporirea dimensiunii și a circulației transfrontaliere a operelor europene și a operatorilor europeni din domeniile culturale și creative;
- creșterea participării la viața culturală în întreaga Europă;
- promovarea rezilienței societății și a incluziunii sociale prin intermediul culturii și al patrimoniului cultural;
- sporirea capacității sectoarelor culturale și creative europene de a prospera și de a genera locuri de muncă;
- consolidarea identității și a valorilor europene prin sensibilizarea culturală, educația în domeniul artei și creativitatea bazată pe cultură în domeniul educației;
- promovarea consolidării capacității internaționale a sectoarelor culturale și creative europene, astfel încât acestea să fie active la nivel internațional;
- contribuirea la strategia globală a Uniunii pentru relațiile culturale internaționale prin diplomație culturală.

2. Componenta MEDIA

- cultivarea talentelor și a competențelor și stimularea colaborării și a inovării în crearea și producerea de opere audiovizuale europene;
- creșterea distribuției operelor teatrale și online și oferirea unui acces mai larg la nivel transfrontalier la operele audiovizuale europene, inclusiv prin modele de afaceri inovatoare și prin utilizarea de noi tehnologii;
- promovarea operelor audiovizuale europene și sprijinirea atragerii unui public mai larg în Europa și dincolo de granițele acesteia.

3. Componenta TRANS-SECTORIALĂ

- sprijinirea cooperării politice transnaționale trans-sectoriale, inclusiv referitor la rolul culturii pentru incluziunea socială, promovarea cunoașterii programului și susținerea transferabilității rezultatelor;

²⁰ (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15618-2018-COR-1/ro/pdf>)

- promovarea unor abordări inovatoare pentru crearea, accesarea, distribuția și promovarea de conținut în sectoarele culturale și creative;
- promovarea activităților transversale care acoperă mai multe sectoare, cu scopul de a ajusta schimbările structurale cu care se confruntă sectorul mijloacelor de informare în masă, precum și de a spori caracterul liber, diversificat și pluralist al peisajului mediatic, jurnalismul de calitate și alfabetizarea mediatică;
- înființarea și sprijinirea unor birouri de program care să promoveze programul în țara lor și care să stimuleze cooperarea transfrontalieră în sectoarele culturale și creative.

Acordul de Parteneriat și Programele Operaționale aferente perioadei de programare 2021-2027

Pentru perioada 2021-2027 la nivelul României se propune următoarea arhitectură a programelor operaționale aferente implementării politicii de coeziune la nivel național, care se află (la momentul martie 2022) în etapa de negociere cu Comisia Europeană:

1. Programul Operațional **Dezvoltare Durabilă (PODD)**
2. Programul Operațional **Transport (POT)**
3. Programul Operațional **Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)**
4. Programul Operațional **Sănătate (POS)**
5. Programul Operațional **Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)**
6. Programul Operațional **Educație și Ocupare (POEO)**
7. Programele Operaționale **Regionale** – implementate la nivel de regiune (**8 POR**)
8. Programul Operațional **Asistență Tehnică (POAT)**

Conform variantei de lucru a Acordului de Parteneriat pentru perioada de programare 2021-2027, publicată de MIPE în data de 9 octombrie 2020, România își propune să contribuie cu următoarele acțiuni la obiectivele de politică și cele specifice stabilite la nivelul UE pentru politica de coeziune:

Obiectivul de Politică nr. 1: O Europă mai inteligentă și mai competitivă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente

- *Creșterea capacității organizațiilor CDI românești de a se integra în Spațiul European de Cercetare, creșterea participării românești la programele europene, precum și parteneriate și proiecte de cooperare interregionale și internaționale, aliniate domeniilor RIS3 naționale și regionale*
- *Crearea unui sistem atractiv de inovare în economie*
- *Îmbunătățirea procesului de transfer tehnologic de la organizațiile de CDI către IMM-uri*
- *Continuarea dezvoltării și utilizării de infrastructuri mari CDI*
- *Dezvoltarea oportunităților de afaceri prin utilizarea rezultatelor din cercetare*
- *Creșterea succesului și performanței proiectelor*
- *Susținerea implementării mecanismelor de economie circulară în întreprinderile românești*
- *Cercetare și inovare prin implementarea de soluții cu relevanță publică*
- *Adoptarea tehnologiilor medicale inovative și avansate*
- *Programe dedicate cercetării și/sau utilizării clinice*
- *Cercetare în domeniul bolilor netransmisibile*
- *Realizarea unei infrastructuri de cercetare-dezvoltare în domeniul genomicii*
- *Creșterea gradului de digitalizare al proceselor, produselor și serviciilor publice*
- *Digitalizarea în educație - în învățământul preuniversitar, profesional și tehnic/dual și universitar*
- *Îmbunătățirea procesului guvernamental de luare a deciziilor*
- *Digitalizarea administrației și serviciilor publice la nivel local (siguranța publică, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, iluminat public, sisteme GIS - intervenții de tip smart-city)*
- *Transformarea digitală a întreprinderilor*
- *Redimensionarea și standardizarea sistemului informatic al CNAS*
- *Observatorul național pentru date în sănătate*
- *Dezvoltarea integrată a unor soluții de e-sănătate*
- *Introducerea investițiilor tehnologice (inclusiv tehnologii IT&C, IoT, automatizare, robotică, inteligență artificială), a investițiilor pentru servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală a IMM-urilor, precum și susținerea la nivel regional a Hub-urilor Inovative Digitale*

- Suport pentru dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, în special pentru internaționalizare, sprijinirea clusterelor, sprijin pentru crearea de noi întreprinderi și trecerea de la stadiul de start-up la cel de scale-up
- Stimularea accesului la finanțare al IMM-urilor prin utilizarea Instrumentelor Financiare

Obiectivul de Politică nr. 2: O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, în tranziție spre o economie fără emisii și rezilientă, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a reducerii impactului asupra schimbărilor climatice și adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor:

- Sprijinirea marilor întreprinderi, respectiv a IMM-urilor, în acțiunile de îmbunătățire a eficienței lor energetice
- Îmbunătățirea eficienței energetice în clădiri publice și rezidențiale, inclusiv prin utilizarea unor surse alternative de energie, precum și consolidarea clădirilor, în funcție de riscurile identificate
- Sprijinirea marilor întreprinderi, respectiv a IMM-urilor, în acțiunile de îmbunătățire a eficienței lor energetice
- Îmbunătățirea eficienței energetice în clădiri publice și rezidențiale, inclusiv prin utilizarea unor surse alternative de energie, precum și consolidarea clădirilor, în funcție de riscurile identificate
- Reducerea emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în sistemele centralizate de transport și distribuție a energiei termice
- Promovarea utilizării de echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice
- Implementarea de soluții digitale pentru localizarea/izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban
- Digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță
- Măsuri de creștere a adecvanței SEN prin investiții în soluții de flexibilitate
- Implementarea de soluții privind stocarea energiei "behind the meter"
- Construirea și reabilitarea rețelelor de canalizare și construirea/reabilitarea/ modernizare (treaptă terțiară) a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e., inclusiv soluții pentru un management adecvat pentru tratarea nămolurilor rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate
- Construirea și reabilitarea și de sisteme de captare și aducțiune, stații de tratare, rețele de transport și distribuție a apei destinate consumului uman în contextul proiectelor integrate de apă și apă uzată
- Măsuri necesare pentru eficientizarea proiectelor și sustenabilitatea investițiilor (automatizări, SCADA, GIS, contorizări, măsuri privind implementarea managementului activelor etc.)
- Acțiuni de pregătire și gestionarea proiectelor de investiții de apă și apă uzată
- Acțiuni de consolidare a capacității actorilor implicați în sector
- Investiții în extinderea sistemelor de colectare separată atât în ceea ce privește colectarea din poartă în poartă a deșeurile reciclabile și a biodeșeurile, dar și colectarea deșeurile textile și deșeurile periculoase menajere (echipamente mobile de colectare, mașini pentru colectarea separată, infrastructura suport pentru colectarea, transportul deșeurilor și stocarea temporară, inclusiv centre de colectare prin aport voluntar)
- Investiții privind valorificarea materiala a deșeurilor (stații de sortare, stații de compostare și instalații de digestie anaerobă)
- Investiții privind instalații de tratare a deșeurilor reziduale, inclusiv îmbunătățirea instalațiilor TMB existente
- Investiții individuale suplimentare pentru închiderea depozitelor de deșeuri neconforme
- Întărirea capacității instituționale a actorilor din sector (MMAP, ANPM, UAT, ADI-uri, ANRSC) în vederea accelerării tranziției spre economia circulară
- Îmbunătățirea accesului administratorilor/custozilor siturilor Natura 2000 la servicii de asistență tehnică specializată pentru elaborarea sau revizuirea Planurilor de management a siturilor Natura 2000/ Planuri de acțiune pentru specii, pentru toate tipurile de habitate (inclusiv cele din mediu marin), prioritate la finanțare având planurile de management ale siturilor aflate în arealul proiectelor de infrastructură
- Menținerea/îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și habitatelor prin măsuri de conservare specifice prevăzute în planurile de management al siturilor Natura 2000, planuri de acțiune pentru specii, și după caz a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate în afara ariilor naturale protejate, precum și asigurarea conectivității ecologice

- *Facilitarea accesului autorităților și entităților cu rol în managementul biodiversității la servicii de asistență tehnică, cercetare și echipamente pentru îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor (ex. realizarea de studii științifice) și consolidarea capacității de management al rețelei Natura 2000 și al altor arii naturale protejate de interes național.*
- *Dotarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului cu echipamente noi, prin înlocuirea sau modernizarea echipamentelor existente de măsurare a poluanților uzate din punct de vedere moral și tehnic, astfel încât să se continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare a RO la CE, conform prevederilor directivelor europene*
- *Amenajarea complexă a bazinelor hidrografice prin utilizarea infrastructurii verzi sau prin adaptarea, construirea ori reabilitarea infrastructurii existente de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare adaptate la noile practici UE, inclusiv cele privind asigurarea conectivității laterale și/sau transversale a râului;*
- *Dezvoltarea infrastructurii de monitorizare, avertizare și alarmare a fenomenelor hidro-meteorologice severe (inundații, secetă) pentru evaluarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale, inclusiv activități în scopul conștientizării publice*
- *Consolidarea capacității administrative pentru asigurarea implementării directivelor europene în domeniu*
- *Continuarea măsurilor de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere*
- *Sprrijinirea măsurilor pentru sistemul de gestionare a riscurilor, inclusiv creșterea rezilienței la nivel național și adaptarea continuă la realitatea operațională*
- *Sprrijinirea procesului de inventariere și investigare preliminară și detaliată a siturilor potențial contaminate, (în principal prin dezvoltarea unei baze de date și a unei platforme GIS care să permită actualizarea permanentă)*
- *Remediarea siturilor contaminate orfane aflate în proprietatea autoritatilor publice sau puse la dispoziția acestora de către proprietar, asigurarea calității factorilor de mediu, în vederea protejării sănătății umane și mediului, inclusiv monitorizare postremediere a acestora.*
- *Regenerarea spațiilor urbane degradate prin investiții în regenerarea urbană și infrastructura verde în zonele urbane și/sau reconversia funcțională a acestor zone.*
- *Dezvoltarea infrastructurii urbane curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi)*
- *Dezvoltarea unor culoare de mobilitate*
- *Realizarea de infrastructuri specifice pentru combustibili alternativi*
- *Dezvoltarea și modernizarea rețelei de transport public de metrou în regiunea București-Ilfov*
- *Îmbunătățirea calității serviciilor pe calea ferată prin asigurarea unor mijloace de transport ecologice pentru transportul călătorilor și dezvoltarea sistemelor de cale ferată urbane pentru zonele metropolitane (trenuri metropolitane)*
- *Dezvoltarea transportului metropolitan, precum și infrastructură pentru transportul public, sisteme inteligente de transport pentru transport public, ciclism și infrastructură de transport pietonal, dezvoltarea și optimizarea sistemelor de transport public, inclusiv: modernizarea, extinderea liniilor de tramvai, achiziționare, modernizare material rulant (tramvaie), achiziționare troleibuze, autobuze, modernizare, echipare depou, e-ticketing*
- *Sprrijinirea activităților de pescuit durabile din punct de vedere economic, social și al mediului*
- *Promovarea activităților de acvacultură*
- *Promovarea marketingului, calității și valorii adăugate a produselor din pescuit și din acvacultură, precum și procesarea acestor produse*

Obiectivul de Politică nr. 3: O Europă mai conectată prin creșterea mobilității și conectivitatea TIC regională:

- *Creșterea accesibilității regiunilor și populației prin construcția/ modernizarea rețelei rutiere și feroviare, la standarde europene, în special la nivelul rețelei TEN-T*
- *Finalizarea tronsoanelor rutiere inițiate anterior și continuarea investițiilor în dezvoltarea rețelei TEN-T centrale și globale pentru asigurarea accesibilității la piețele internaționale*
- *Reabilitarea și modernizarea drumurilor naționale, drumurilor expres, transregio sau eurotrans, dar și a nodurilor rutiere pe rețeaua primară pentru a asigura accesibilitatea în zonele adiacente, în scopul asigurării unei conectivități crescute a zonelor cu o accesibilitate redusă*
- *Realizarea de legături rutiere secundare reabilite și nou construite către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T (drumuri județene inclusiv de tip descărcări autostradă)*

- Dezvoltarea de soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului în zonele urbane (variante ocolitoare, pasaje supra/subterane, extinderi la 4 benzi etc.).
- Investiții în dezvoltarea de terminale intermodale inclusiv acces și echipamente
- Îmbunătățirea sistemului de management al infrastructurii rutiere și a condițiilor de siguranță
- Finalizarea investițiilor inițiate pe tronsoanele feroviare care asigură conectivitatea cu piețele internaționale, în coordonare cu proiectele propuse spre finanțare în CEF, îmbunătățirea condițiilor de management și control al traficului feroviar; implementarea unui mixt de măsuri de reformă și optimizare a serviciilor
- Creșterea atractivității transportului naval prin îmbunătățirea condițiilor de navigație prin investiții în infrastructura portuară (inclusiv instalații, echipamente și facilități de încărcare/descărcare) și prin investiții în căi navigabile (inclusiv lucrări hidrotehnice pentru eliminarea punctelor critice pentru navigație pe Dunăre)
- Creșterea atractivității transportului intermodal pentru atragerea unui volum crescut de mărfuri prin dezvoltarea centrelor logistice multimodale

Obiectivul de Politică nr. 4: O Europă mai socială și incluzivă prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale:

- Investiții pentru îmbunătățirea accesibilității, calității și caracterului abordabil, din punctul de vedere al costurilor, educației și îngrijirii copiilor preșcolari, inclusiv infrastructurii aferente
- Investiții pentru a preveni abandonul școlar timpuriu, prin introducerea unei abordări centrate pe elev, pentru copiii expuși acestui risc, a unor programe „A doua șansă”, flexibile, dar și a unor servicii relevante de consiliere și orientare profesională, concomitent cu îmbunătățirea competențelor cadrelor didactice, astfel încât să poată să acorde atenția necesară copiilor din grupurile vulnerabile/dezavantajate
- Investiții pentru a ameliora calitatea educației și formării profesionale, astfel încât să se adapteze evoluțiilor înregistrate pe piața forței de muncă, inclusiv formările necesare și furnizarea de echipamente specifice
- Investiții pentru a sprijini dezvoltarea unor metode și tehnici de predare inovatoare și eficace
- Îmbunătățirea accesului la educație prin construire / reabilitare / modernizare / dotare pentru toate tipurile de instituții de educație (preșcolar, învățământ primar, secundar, terțiar centre de educație și formare profesională / învățământ dual, etc.)
- Integrarea tinerilor pe piața muncii
- Asigurarea accesului la ocupare pentru categoriile vulnerabile, inclusiv creșterea ocupării femeilor
- Prevenirea concedierilor și suținerea ocupării forței de muncă sau a reconversiei economice în urma unor crize sistemice pe piața muncii
- Asigurarea unui mediu de lucru sigur și sănătos și promovarea îmbătrânirii active
- Dezvoltarea culturii antreprenoriale, sprijinirea antreprenoriatului și a economiei sociale
- Dezvoltarea mecanismelor de anticipare a competențelor și de monitorizare a politicilor active de ocupare
- Dezvoltarea dialogului social și implicarea partenerilor sociali în implementarea politicilor de ocupare, inclusiv prin creșterea capacității acestora
- Creșterea participării la învățarea pe parcursul întregii vieți pentru asigurarea tranzițiilor pe piața muncii și a mobilității profesionale a angajaților
- Investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major
- Investiții în infrastructura cabinetelor medicilor de familie, în infrastructura publică a centrelor/compartimentelor unde se furnizează servicii de asistență medicală comunitară, în infrastructura publică în care se furnizează servicii de asistență medicală școlară, inclusiv servicii de asistență stomatologică
- Investiții în infrastructura publică a unităților sanitare care furnizează servicii de reabilitare/recuperare, servicii de paliativ și îngrijiri pe termen lung, în infrastructura publică a unităților medico-sociale care furnizează servicii medicale de îngrijire de lungă durată, în infrastructura centrelor/unităților sanitare/unităților medico-sociale care furnizează servicii de plaiativ și îngrijiri medicale pe termen lung, investiții în infrastructura centrelor pilot pentru servicii integrate dedicate tratamentului/reabilitării persoanelor cu tulburări de spectru autism

- *Investiții în infrastructura publică a unităților sanitare -serviciilor esențiale pentru afecțiuni complexe(pacient critic, structuri de imagistică medicală, laboratoare, circuite de preluare, sistem de transport /transfer medical pacient critic copii)*
- *Investiții în infrastructura publică a structurilor sanitare unde se realizează depistare, diagnosticare, tratare și recuperare a pacienților cu afecțiuni genetice și a celor cu anomalii congenitale*
- *Investiții în infrastructura publică a structurilor sanitare unde se realizează examinări asupra persoanelor în viață care au suferit vătămări ale integrității corporale sau agresiuni sexuale sau solicită stabilirea vârstei și sexului; examene medico-legale traumatologice în cazuri de vătămări corporale grave;examinări medico-legale psihiatrice în materie penală și civilă; examinări/ expertize în vederea amânării sau întreruperii executării pedepsei pe motive medicale; examinări/expertize în cazuri de acordare necorespunzătoare a asistenței medicale*
- *Investiții în infrastructura publică a structurilor sanitare unde se realizează programele de screening/ prevenție și tratament pentru retinopatia de prematuritate, investiții în infrastructura publică a unităților sanitare unde se realizează îngrijirea pacienților în domeniul neurologie pediatrică - boli rare, inclusiv a unităților sanitare unde se realizează îngrijirea pacienților în doemniul bolilor rare, a centrelor de expertiză pentru boli rare*
- *Investiții în infrastructura publică a structurilor sanitare care au atribuții în prevenirea, controlul, diagnosticul și supravegherea bolilor transmisibile, inclusiv în epidemii, pandemii, controlul și supravegherea infecțiilor asociate actului medical și a celor implicate în sănătatea publică*
- *Investiții în infrastructura publică a sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei, investiții de mică amploare în infrastructura spitalelor orășenești*
- *Implementarea de programe de screening populațional/ diagnosticare și tratament al stadiilor incipiente în special pentru persoane aparținând grupurilor vulnerabile precum și implementarea de programe de diagnosticare precoce și tratament, în special pentru persoane aparținând grupurilor vulnerabile*
- *Măsuri privind diagnosticarea precoce și/ sau tratament, precum si creșterea capacității de îngrijire medicală a pacientului critic prenatal/ neonatal/ postneonatal*
- *Remodelarea circuitelor de depozitare și transport a deșeurilor medicale în unitățile medicale*
- *Dotarea cu echipamente specifice a laboratoarelor de genetică medicală la nivel local si central, măsuri care susțin cercetarea, digitalizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament*
- *Acoperirea nevoii de servicii sociale primare în mediul rural (rețele de asistenți sociali, servicii sociale pentru îngrijirea persoanelor vârstnice, rețea de asistență medicală comunitară)*
- *Extinderea rețelei de servicii de îngrijire de zi (inclusiv servicii de recuperare și respiro pentru copii cu dizabilități) pentru copiii aflați în risc de separare de familii și pentru persoanele adulte cu dizabilități*
- *Creșterea capacității serviciilor de îngrijire a persoanelor vârstnice la domiciliu pentru mediul urban, centrelor de găzduire și de integrare pentru migranți, serviciilor pentru victimele violentei domesticeși ale traficului de persoane*
- *Dezvoltarea unei rețele de suport pentru persoanele vârstnice izolate/fără susținători legali*
- *Sprrijinirea autorităților locale pentru clarificarea situației juridice a așezărilor informale, pentru diagnoza socială în cadrul comunității și pentru nevoia de locuire în cazul calamităților si pentru punerea în aplicare a strategiilor DLRC*
- *Dezvoltarea rețelei de servicii pentru persoanele cu adicții și persoanele fărăadapost, pentru sprijinirea persoanelor post-detenție, de suport pentru încadrarea persoanelor cu dizabilități, de servicii mobile de recuperare pentru persoanele cu dizabilități*
- *Crearea serviciilor de suport pentru asistarea deciziei pentru persoanele cu capacitate restrânsă de exercițiu*
- *Sprrijinirea persoanelor cu dizabilități în accesarea echipamentelor si tehnologiilor asistive, a familiilor monoparentale, a participării copiilor școlari în tabere de creație/sportive*
- *Consilierea și orientarea tinerilor în proces de dezinstituționalizare, a tinerilor vulnerabili pentru creșterea motivației de a rămâne în școală și a copiilor cu probleme legate de comportament*
- *Asigurarea de ajutor material sub forma de alimente, produse de igienă, pachet pentru copil și masă caldă pentru persoanele dezavantajate*
- *Creșterea calității serviciilor sociale prin asigurarea specializării/ perfecționării specialiștilor din domeniul social*

- Dezvoltarea infrastructurii de locuințe sociale în mediul urban, locuințe pentru situații de calamitate și locuințe pentru persoane vârstnice în risc de excluziune locativă
- Dezvoltarea infrastructurii de servicii de recuperare pentru veterani
- Dezvoltarea unei infrastructuri specifice pentru protejarea memoriei victimelor Holocaustului și promovarea nondiscriminării

Obiectivul de Politică nr. 5: O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și a inițiativelor locale

- Investiții în turism – stațiuni turistice urbane de interes național
- Investiții în infrastructura din domeniul cultural
- Investiții în patrimoniul cultural
- Investiții pentru regenerarea urbană și securitatea spațiilor publice
- Sprijin pentru structurile de guvernare ITI (Delta Dunării și Valea Jiului) - sprijin pentru pregătirea și conceperea strategiilor teritoriale
- Sprijin pentru structurile de guvernare CLLD (ZUM-uri) – pregătire, gestiune și animare
- Sprijin pentru SIDU – pregătire, gestiune și animare

Planul Național Strategic 2023-2027 (continuatorul PNDR 2014-2020) - varianta aflată în consultare publică publicată în data de 28 februarie 2022

Plăți directe decuplate:

- PD-01 - Sprijin de bază pentru venit în scopul sustenabilității (BISS)
- PD-02 - Sprijin redistributiv complementar pentru venit în scopul sustenabilității (CRISS)
- PD-03 - Sprijin complementar pentru venit pentru tinerii fermieri
- PD-04 - Practici benefice pentru mediu aplicabile în teren arabil
- PD-05 - Practicarea unei agriculturi prietenoase cu mediul în fermele mici (gospodăriile tradiționale)
- PD-06 - Înnierbarea intervalului dintre rânduri în plantațiile pomicole, viticole, pepiniere și hameiști
- PD-07 - Creșterea nivelului de bunăstare a vacilor de lapte
- PD-08 - Măsură pentru bunăstarea tineretului bovin la îngrășat
- PD-09 - Sprijin cuplat pentru venit-Soia
- PD-10 - Sprijin cuplat pentru venit-Lucernă
- PD-11 - Sprijin cuplat pentru venit- Leguminoase pentru industrializare - mazăre de grădină, fasole boabe și fasole păstăi
- PD-12 - Sprijin cuplat pentru venit-Câneapă
- PD-13 - Sprijin cuplat pentru venit-Orez
- PD-14 - Sprijin cuplat pentru venit-Sămânță de cartof
- PD-15 - Sprijin cuplat pentru venit -Hamei
- PD-16 - Sprijin cuplat pentru venit-Sfecla de zahăr
- PD-17 - Sprijin cuplat pentru venit- Legume cultivate în câmp pentru consum în stare proaspătă sau destinate industrializării (tomate, castraveți, ardei, vinete)
- PD-18 - Sprijin cuplat pentru venit-Legume cultivate în sere și solarii (tomate, castraveți, ardei, vinete)
- PD-19 - Sprijin cuplat pentru venit- Fructe (prune, mere, cireșe, vișine, caise și piersice)
- PD-20 - Sprijin cuplat pentru venit- Semințe pentru plante furajere
- PD-21 - Sprijin cuplat pentru venit - vaci de lapte
- PD-22 - Sprijin cuplat pentru venit- carne vită
- PD-23 - Sprijin cuplat pentru venit – bivolițe de lapte
- PD-24 - Sprijin cuplat pentru venit – ovine- caprine
- PD-25 - Sprijin cuplat pentru venit pentru viermii de mătase

Intervenții în sectorul fructe și legume:

- IS-LF-01 - Îmbunătățirea infrastructurii utilizate pentru planificarea și organizarea producției, ajustarea producției în funcție de cerere, în special în ceea ce privește calitatea și cantitatea, optimizarea costurilor

- IS-LF-02 - Intervenții în sectorul fructelor și legumelor – Îmbunătățirea sau menținerea calității produselor, indiferent dacă acestea sunt proaspete sau procesate
- IS-LF-03 - Intervenții în sectorul fructelor și legumelor - Măsuri care vizează îmbunătățirea comercializării.
- IS-LF-04 - Măsuri de prevenire și gestionare a crizelor pe piața fructelor și legumelor
- IS-LF-05 - Intervenții în sectorul fructelor și legumelor - Măsuri de mediu și de adaptare a schimbărilor climatice
- IS-LF-06 - Intervenții în sectorul fructelor și legumelor – Măsuri de formare profesională, (altele decât cele aferente prevenirii și gestionării crizelor) și de promovare produselor proaspete sau procesate)
- IS-LF-07 - Intervenții în sectorul fructelor și legumelor – Cercetare și dezvoltare
- IS-LF-08 - Intervenții în sectorul fructelor și legumelor – Îmbunătățirea competitivității pe termen mediu și lung în special prin modernizar

Intervenții în sectorul vin:

- IS-V-23 - Restructurarea și reconversia plantațiilor viticole
- IS-V-24 - Investiții în active corporale și necorporale
- IS-V-25 - Asigurarea recoltelor
- IS-V-26 - Acțiuni de informare
- IS-V-27 - Promovarea enoturismului
- IS-V-28 - Promovarea și comunicarea efectuată în țări terțe
- IS-V-29 - Investiții în active corporale și necorporale menite să sporească durabilitatea producției de vin

Intervenții în domeniul dezvoltării rurale:

- DR-01 - Agro-mediu și climă - Pajiști cu înaltă valoare naturală (HNV)
- DR-02 - Agro-mediu și climă - Culturi verzi
- DR-03 - Agro-mediu și climă - Creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abando
- DR-04 - Agricultură ecologică – conversie
- DR-05 - Agricultură ecologică – menținerea certificării
- DR-06 - Bunăstarea animalelor
- DR-07 - Silvo-mediu și climă
- DR-08 - Împădurire - întreținere și îngrijire suprafețelor împădurite
- DR-09 - Zone afectate de constrângeri naturale - Zona Montană
- DR-10 - Zone afectate de constrângeri naturale semnificative
- DR-11 - Zone afectate de constrângeri naturale specifice
- DR-12 - Investiții în consolidarea exploatațiilor tinerilor fermieri instalați și a fermierilor recent instalați
- DR-13 - Investiții în exploatațiile pomicole
- DR-14 - Investiții în producția primară în sectorul legume și/sau cartofi
- DR-15 - Investiții în producția primară în sectoarele hamei, flori și struguri de masă
- DR-16 - Investiții în producția primară în sectorul zootehnic
- DR-17 - Investiții în condiționarea, procesarea și marketingul – produselor agricole și pomicole în afara exploatației
- DR-18 - Investiții pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii unor produse alimentare și produse transformate, altele decât cele prevăzute în Anexa 1 a Tratatului de Funcționare a Uniunii Europene
- DR-19 - Investiții în tehnologii forestiere care îmbunătățesc reziliența și valoarea de mediu a ecosistemelor forestiere
- DR-20 - Modernizarea infrastructurii de irigații
- DR-21 - Înființarea sistemelor de irigații
- DR-22 - Crearea/modernizarea infrastructurii de acces agricolă
- DR-23 - Crearea/modernizarea infrastructurii rutiere de bază din spațiul rural
- DR-24 - Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole
- DR-25 - Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri
- DR-26 - Contribuții financiare la plata primelor de asigurare

- DR-27 - Instrumentul national de sprijin al fermierilor afectati de pierderi ale productiei agricole
- DR-28 - Înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol/pomicol
- DR-29 - Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale PEI
- DR-30 - LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității
- DR-31 - Transfer de cunoștințe
- DR-32 - Consiliere în afaceri agricole

Intervenții în sectorul produse apicole:

- IS-A-09 - Asistență tehnică pentru apicultori și organizațiile de apicultori - Consultanță în apicultură
- IS-A-10 - Asistență tehnică pentru apicultori și organizațiile de apicultori - Promovarea apiculturii și a produselor apicole
- IS-A-11 - Asistență tehnică pentru apicultori și organizațiile de apicultori - Organizarea de cursuri de perfecționare în apicultură
- IS-A-12 - Asistență tehnică pentru apicultori și organizațiile de apicultori - Achiziția de către formele asociative de echipament pentru procesarea cerii în vederea obținerii fagurilor artificiali
- IS-A-13 - Asistență tehnică pentru apicultori și organizațiile de apicultori - Achiziția de către formele asociative apicole de echipament pentru ambalarea mierii
- IS-A-14 - Combaterea agresorilor și a bolilor specifice stupilor, în special a varoozei
- IS-A-15 - Măsuri de asistență pentru repopularea șeptelului apicol din Uniune - Achiziționarea de matci și/sau familii de albine pentru apicultura
- IS-A-16 - Măsuri de asistență pentru repopularea șeptelului apicol din Uniune - Achiziționarea de produse proteice solide pentru familii de albine de către stupinele de elită și multiplicare
- IS-A-17 - Măsuri de asistență pentru repopularea șeptelului apicol din Uniune - Achiziționarea de accesorii apicole de către stupinele de elită/multiplicare
- IS-A-18 - Raționalizarea transhumanței/stupăritului pastoral - Achiziționarea de cutii noi în vederea înlocuirii cutiilor uzate în urma deplasării în pastoral
- IS-A-19 - Raționalizarea transhumanței/stupăritului pastoral - Achiziționarea de accesorii apicole
- IS-A-20 - Raționalizarea transhumanței/stupăritului pastoral - Achiziționarea de unelte apicole și echipamente de protecție
- IS-A-21 - Raționalizarea transhumanței/stupăritului pastoral - Achiziționarea de mijloace de transport apicol fără autopropulsie - remorcă apicolă/pavilion apicol și mijloace fără autopropulsie de încărcare-descărcare a stupilor în pastoral
- IS-A-22 - Îmbunătățirea calității produselor în vederea unei mai bune valorificări a produselor pe piață

Tipurile de proiecte finanțabile care vor avea ca potențiali beneficiari UAT din mediul rural și GAL-urile sunt:

- Crearea/modernizarea infrastructurii de bază din spațiul rural - infrastructura rutieră (drumuri)
- Crearea/modernizarea infrastructurii de bază din spațiul rural - infrastructura de apă și apă uzată (aglomerări între 2.000 și 10.000 l.e., cuprinse în Master Planurile aprobate)
- Împădurirea terenurilor agricole
- DLRC (GAL-uri): conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului natural și cultural, material și imaterial; reducerea sărăciei, promovarea incluziunii sociale și a nediscriminării; asigurarea infrastructurii de bază, accesului la TIC și servicii adecvate pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale;

Planul de Redresare și Reziliență al României (PNRR)

Din suma alocată Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR) la nivelul U.E., România își propune să beneficieze de aproximativ 29,2 miliarde de euro, dintre care aproape 41% pentru componenta verde și 20% pentru cea digitală. Pentru utilizarea instrumentului de finanțare MRR fiecare stat membru al UE trebuie să elaboreze propriul **Plan de Redresare și Reziliență** (PNRR) prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență.

Obiectivul general al PNRR al României este corelat în mod direct cu **Obiectivul general al MRR3**, așa cum este inclus în Regulamentul 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului, din 12 februarie 2021, art.4.

Astfel, **obiectivul general al PNRR al României** este dezvoltarea României prin realizarea unor programe și proiecte esențiale, care să sprijine reziliența, nivelul de pregătire pentru situații de criză, capacitatea de adaptare și potențialul de creștere, prin reforme majore și investiții cheie cu fonduri din Mecanismul de Redresare și Reziliență.

Obiectivul specific al PNRR este și el corelat cu cel al mecanismului, detaliat în Regulament, și anume de a atrage fondurile puse la dispoziție de Uniunea Europeană prin NextGenerationEU în vederea atingerii jaloanelor și a țintelor în materie de reforme și investiții.

PNRR al României este structurat pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament.

Piloni	Componente
I. Tranziția verde	C.1. Managementul apei
	C.2. Păduri și protecția biodiversității
	C.3. Managementul deșeurilor
	C.4. Transport sustenabil
	C.5. Valul Renovării
	C.6. Energie
II. Transformare digitală	C.7. Transformare digitală
III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	C.8. Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii
	C.9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare
IV. Coeziune socială și teritorială	C.10. Fondul local
	C.11. Turism și cultură
V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională	C.12. Sănătate
	C.13. Reforme sociale
	C.14. Bună guvernare
VI. Politici pentru noua generație	C.15. Educație

Componenta 10 a PNRR, denumită "Fondul Local" are ca obiective:

- O1. Asigurarea cadrului necesar pentru dezvoltarea durabilă a localităților din România prin investiții în infrastructura locală care vor susține reziliența și tranziția verde a zonelor urbane și rurale, precum și reducerea disparităților teritoriale la nivel regional, intra-regional și intra-județean.
- O2. Asigurarea cadrului pentru reformarea și digitalizarea instrumentelor de planificare teritorială și urbană la nivelul autorităților publice locale.

Reformele asumate aferente Componentei nr. 10 sunt:

- R1. Crearea cadrului pentru mobilitate urbană durabilă: Aprobarea și intrarea în vigoare a legislației în domeniul mobilității urbane durabile; Crearea structurii pentru acordarea de asistență tehnică pentru elaborarea PMUD
- R2. Crearea cadrului de politică pentru o transformare urbană durabilă: Aprobarea și intrarea în vigoare Legii zonelor metropolitane; Aprobarea și intrarea în vigoare a Politicii urbane a României (PUR)
- R3. Crearea cadrului de politică pentru o transformare rurală durabilă: instituirea de consorții administrative în zonele rurale funcționale; Aprobarea și intrarea în vigoare a actului legislativ de modificare a Codului administrativ pentru stabilirea unor consorții administrative în zonele rurale funcționale
- R4. Îmbunătățirea calității locuirii: Aprobarea și intrarea în vigoare a Strategiei naționale a locuirii (SNL) și a planului de acțiune pentru a reduce lipsa severă de locuințe
- R5. Dezvoltarea sistemului de planificare - Codul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor: Aprobarea și intrarea în vigoare a Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor; Crearea platformei digitale urbane de date interoperabile

Tipurile de investiții care vor fi finanțate în cadrul Componentei nr. 10 sunt:

- I1. Mobilitate urbană durabilă (intervenție susținută de reforma R1. Crearea cadrului pentru mobilitate urbană durabilă):

- I1.1. Înnoirea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de vehicule nepoluante);*
I1.2. Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS/alte infrastructuri TIC;
I1.3. Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – puncte de reîncărcare vehicule electrice;
I1.4. Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – infrastructurii pentru biciclete la nivel local/metropolitan.

- I2. Construirea de locuințe pentru tineri și pentru specialiști din sănătate și învățământ (intervenție susținută de reforma R4. Îmbunătățirea calității locuirii)
- I3. Reabilitare moderată a clădirilor publice pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii publice de către unitățile administrativ-teritoriale, intervenție susținută de reformele R2. Crearea cadrului de politici pentru o transformare urbană durabilă și de R3. Crearea cadrului de politici pentru o transformare rurală durabilă: instituirea consorțiilor administrative în zone rurale funcționale
- I4. Elaborarea / actualizarea în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de urbanism (intervenție susținută de reforma R5. Dezvoltarea sistemului de planificare - Codul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor)

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030

Țintele asumate pentru anul 2030:

- Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii
- Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă
- Consolidarea sistemului național unitar de intervenții de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme
- Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014
- Finalizarea cadastrului agricol
- Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României față de anul 2018
- Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate, a animalelor domestice și de fermă și a speciilor sălbatice înrudite
- Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone
- Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole
- Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și a fructelor de pădure în zona montană. Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specific în ceea ce privește originea geografică
- Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri
- Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor *hard copy*, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor
- Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate
- Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE
- Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați
- Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor
- Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile
- Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale
- Reducerea mortalității cauzate de boli cronice
- Reducerea consumului de substanțe nocive
- Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional
- Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum și creșterea ponderii de materii opționale
- Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile,

drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă

- Accentuarea rolului, în procesul educational, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli
- Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare- învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional
- Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, inclusiv cu mediul de afaceri
- Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierei României de media performanțelor din statele membre ale UE
- Înființarea centrelor comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; cointerесarea companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe
- Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul
- Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor
- Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile
- Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe
- Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferile publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare
- Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică
- Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare
- Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă
- Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%
- Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate
- Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură
- Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile
- Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vedea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile
- Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de *status-quo*) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile
- Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi
- Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor
- Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură
- Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației

- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenorialul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare
- Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă
- Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică
- Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți
- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți
- Îmbunătățirea siguranței rutiere
- Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora
- Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere
- Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare
- Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare
- Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe
- Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurile dezavantajate
- Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile
- Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului
- Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii
- Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate
- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială
- Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic
- Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului
- Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului
- Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban
- Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului
- Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs
- Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare
- Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030

- Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%)
- Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025
- Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024
- Implementarea practicilor durabile de achiziții publice, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene
- Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale
- Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate
- Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie
- Reducerea cu cel puțin 40% a emisiilor de gaze cu efect de seră față de nivelul anului 1990
- Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți
- Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile
- Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement
- Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Delta) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede
- Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial
- Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă
- Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes național și European pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural
- Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, introducerea unui sistem informatic integrat pentru monitorizarea exploatarei și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, reglementarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice
- Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului
- Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații
- Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumpției de nevinovăție
- Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice
- Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe
- Stoparea abuzului, exploatarei, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor
- Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată
- Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile
- Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile

- Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor digitalizate on-line.
- Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv-țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030
- Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate
- Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică
- Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactivă pe plan european și internațional

Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani (2016-2035)

Strategia a fost elaborată sub coordonarea a 11 institute de cercetare de excelență și filiale ale Academiei Române. Viziunile asupra evoluției și strategiilor sunt menite să creeze convergențe și un program de acțiune care are în vedere²¹:

- *pe termen scurt* – stoparea fenomenelor negative care se constată în economia și societatea noastră;
- *pe termen mediu* – situarea României pe o poziție medie din punct de vedere al nivelului de trai al țărilor din zona Vișegrad 4 și Slovenia;
- *pe termen lung* – situarea României pe o poziție medie a țărilor dezvoltate din UE corespunzătoare din punct de vedere al resurselor de care dispune pe plan uman, al resurselor naturale, economic, geopolitic în cadrul UE.

Structura Strategiei de dezvoltare a României în următorii 20 de ani are 11 (+2) proiecte interdisciplinare, pentru care au fost identificate obiective, direcții strategice, măsuri:

P1. Școala și educația

- formarea inițială și continuă a dascălilor - resurse-umane;
- organizarea structurală și funcțională a SNE;
- programe formative și curricula asociată ciclurilor de educație;
- infrastructura SNE;
- educație continuă pe tot parcursul vieții;
- resursele financiare și materiale necesare SNE.

P2. Resursele naturale - rezerve strategice, ce folosim și ce lăsăm generațiilor viitoare

- Subdomenii: resurse naturale, aerul, apa, solul, pădurile, arii protejate, resursele subsolului, resurse energetice, deșeuri-materiale reciclabile.

P3. Securitatea și eficiența energetică

- principalele tendințe de dezvoltare se referă la rolul biomasei în mixul energetic, viitorul electro-mobilității, creșterea ponderii SRE în mixul energiei electrice și utilizarea tehnologiilor de captare și stocare a carbonului (CSC), stocarea energiei (incl. centrale hidroelectrice de acumulare prin pompare), eficiența energetică (în special la imobile), încălzirea electrică pe sisteme de pompe de căldură etc.

P4. Siguranța informatică - protecția cibernetică, protecția proprietății intelectuale în proiecte și în publicarea electronică

- buna guvernare a spațiului cibernetic național - menținerea echilibrului între securitate, drepturi și libertăți cetățenești și prosperitate economică;
- prevenția, protecția și reacția rapidă în cazul incidentelor;
- cooperarea interguvernamentală, public-privată, business-to-business, atât pe plan național, cât și la nivel internațional;
- avertizarea timpurie și responsabilizare;
- educația și cultura cetățenilor în domeniul protecției cibernetică, siguranței informatice, protejării proprietății intelectuale;
- armonizarea cadrului legal național în context european și internațional, în raport cu provocările Erei Informaționale;

²¹ (<https://acad.ro/strategiaAR/strategiaAR.htm>)

- stimularea și facilitarea creației, inovării și înregistrării proprietății intelectuale și valorificarea justă a acesteia;
- convergența înregistrării și brevetării cu posibilitățile efective de exploatare;
- abordarea proprietății intelectuale din perspectiva drepturilor omului.

P5. Securitate și siguranță alimentară

- creșterea rolului agriculturii românești ca furnizor de securitate alimentară;
- creșterea accesului populației la hrană și îmbunătățirea calității alimentației;
- dezvoltarea rurală și ridicarea nivelului educațional - premise pentru îmbunătățirea siguranței alimentare și nutriționale.

P6. Economia și calitatea vieții

- stimularea investițiilor pentru a sprijini creșterea viitoare;
- realizarea unor reforme structurale ambițioase pe piețele produselor, serviciilor și forței de muncă menite să ducă la creșterea productivității, a competitivității și a investițiilor;
- continuarea politicilor bugetare responsabile, care asigură echilibrul între stabilizarea pe termen scurt și sustenabilitatea pe termen lung;
- îmbunătățirea politicii de ocupare a forței de muncă și a protecției sociale pentru a le oferi cetățenilor mai multe mijloace, sprijin și protecție pe tot parcursul vieții și pentru a asigura o mai mare coeziune socială.

P7. Sănătatea - de la biologia moleculară la medicina personalizată de vârf în România

- dezvoltarea mai accelerată a sistemului de sănătate comparativ cu cea a restului economiei;
- alinierea finanțării în sănătate cu nivelul european (cca 10% din PIB);
- formarea constantă a resursei umane cu evaluarea și cuantificarea periodică și sistematică a performanțelor;
- promovarea medicinei personalizate (programe pentru screening și diagnostic timpuriu);
- identificarea predispoziției genetice pentru dezvoltarea unor maladii și definirea unui profil individual de risc;
- introducerea unor algoritmi diagnostici și terapeutici în funcție de biomarkeri de predicție ai evoluției bolii;
- dezvoltarea unor metode inovative de tratament și profilaxie.

P8. Proiectul european al Dunării. Strategia națională a Dunării

- Strategia națională de CDI pentru Dunărea românească:
 - interconectarea regiunii Dunării Românești cu restul bazinului fluviului: îmbunătățirea mobilității și multimodalității și încurajarea energiilor durabile;
 - protejarea mediului în regiunea Dunării Românești: restaurarea și întreținerea calității apelor, gestionarea riscurilor de mediu și conservarea biodiversității, a peisajelor și a calității aerului și solurilor;
 - elaborarea unui program pentru regiunea Dunării pentru clustere și rețele de IMM-uri;
 - Proiectul Centrul Internațional de Studii Avansate pentru Sisteme Fluvii-Mări-DANUBIUS-RI, o infrastructură de cercetare pan-europeană distribuită;
 - Proiectul STURION 2020. Conservarea sturionilor în Bazinul Dunării - o abordare complexă ambientală - economică – socială;
 - Proiectul ATLAS - Atlasul Modificărilor Globale ale Mediului în Valea Dunării Românești - o facilitate pentru utilizatori în procesul de luare a deciziilor.

P9. Cultura românească între național, localizare în zona proximală și universal - Europa multilingvistă, cultura electronică

- conservarea și dezvoltarea patrimoniului cultural național;
- creșterea vizibilității internaționale a patrimoniului cultural național;
- intensificarea participării culturii naționale la dialogul intercultural european.

P10. România - societate a cunoașterii și a valorii adăugate

- realizarea unui salt calitativ în domeniile prinse în Clasele de indicatori UE (DESI - Conectivitate, Capital uman, Utilizare Internet, Integrarea tehnologiei digitale, Servicii publice digitale);
- utilizarea tehnologiilor generice / KETs (nanotehnologiile, microelectronică și nanoelectronică, biotehnologiile, fotonica, materialele avansate, tehnologiile avansate de fabricație, software);
- stimularea IMM-urilor și valorificarea finanțărilor oferite de UE pentru utilizarea rezultatelor CDI, a cunoașterii în noile tehnologii;

- menținerea ritmului de dezvoltare de cel puțin 5%, superior celui european UE, cu creșterea bugetelor pentru educație (6%), pentru CDI (minim 2%), orientarea pe produse și servicii de nișă pe piața globalizată, pe infrastructură;
- educarea continuă a populației active, din mediul rural, însușirea cunoștințelor ICT și alfabetizarea digitală a persoanelor în vârstă sau a celor cu carențe în educație.

P11. România în era globalizării - spațiu și tradiție de întâlnire a civilizațiilor, de echilibru și moderație

- România - punte euroatlantică între est și vest:
 - reducerea decalajelor de dezvoltare față de media UE pentru a face din România a șaptea economie din UE, în acord cu mărimea fizică și demografică a țării;
 - creșterea rolului și importanței României în matricea rezultată din intersecția Balcanilor cu regiunea extinsă a Mării Negre;
 - identificarea unei identități strategice de tipul "To be Romania" / "2B Romania";
 - un Plan Marshall (Fondul Moldova) pentru Republica Moldova și integrarea acesteia în spațiul euroatlantic.

P12. Finanțele publice și moneda. Politici financiare și monetare - echilibru și asigurarea unei dezvoltări durabile

- predictibilitate și transparență privind politica fiscal-bugetară pentru evitarea situațiilor de aprobare-prorogare-revenire la o variantă intermediară a legilor, ceea ce creează distorsiuni profunde în alocarea resurselor și asigurarea echității sociale;
- implementarea unui management fiscal ferm, prietenos cu mediul de afaceri în faza de elaborare a legilor, dar sever în aplicarea acestora odată negociate și aprobate;
- întărirea managementului cheltuirii banului public prin fermitate în aplicarea legislației specifice privind achizițiile publice, derularea cheltuielilor de capital, utilizarea fondurilor europene;
- îmbunătățirea managementului fiscal-bugetar pentru a se asigura o execuție ritmică a bugetului în cursul fiecărui an, de natură să consolideze efectul de antrenare al politicii fiscal-bugetare în plan economic și social;
- aplicarea, în administrarea fiscală a metodelor moderne de control practicate în țările dezvoltate, bazate pe riscul fiscal;
- introducerea pentru toate sectoarele bugetare a criteriilor de eficiență, eficacitate și economicitate care permit cuantificarea performanței în cheltuirea banilor publici.

P13. Instituții publice stabile, respectate și durabile - stabilitatea statului român

- creșterea semnificativă a performanței instituțiilor publice prin implementarea unei abordări moderne și pro-active, orientate către nevoile și așteptările cetățenilor, în contextul unui stat stabil și durabil;
- principiile aflate la baza administrației publice românești sunt: principiul legalității, permanenței și al continuității, principiul egalității și neutralității, principiul separării punctiilor publice de cele politice, principiul transparenței și cel al deconcentrării.

Strategia pentru Dezvoltare Teritorială a României. România policentrică 2035. Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni

Prin SDTR este stabilit cadrul strategic de fundamentare a dezvoltării teritoriale a României pe termen lung, necesar pentru sprijinirea și ghidarea procesului de dezvoltare teritorială la nivel național, cu scopul valorificării oportunităților și a nivelului de dezvoltare al fiecărui teritoriu. Scenariul România Policentrică urmărește, în perspectiva anului 2035, dezvoltarea teritoriului național la nivelul unor nuclee de concentrare a resurselor umane, materiale, tehnologice și de capitaluri (orașe mari/medii) și conectarea eficientă a acestor zone de dezvoltare cu teritoriile europene²².

În cadrul Strategiei au fost identificate 5 obiective generale și obiectivele specifice aferente:

1. *Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband*
 - Dezvoltarea unei rețele de transport eficientă și diversificată capabilă să asigure gestionarea fluxurilor de oameni și mărfuri generate de schimburile economice între teritoriul național și piețele din spațiul european;
 - Dezvoltarea și extinderea infrastructurii portuare și aeroportuare, precum și a legăturii acestora cu centrele urbane naționale în scopul consolidării poziției României de nod logistic regional;

²² (<http://www.sdtr.ro>)

- Consolidarea infrastructurii de transport a energiei și conectarea acesteia la proiectele pan-europene cu impact regional și național.
- 2. *Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive*
 - Asigurarea unei echipări complete cu infrastructură de utilități publice a localităților urbane și rurale;
 - Asigurarea unei accesibilități crescute la nivelul teritoriului și a unei conectivități eficiente între orașele mari și zona urbană funcțională;
 - Creșterea atractivității spațiilor urbane și rurale prin îmbunătățirea funcțiilor rezidențiale, dezvoltarea unor spații publice de calitate și a unor servicii de transport adaptate nevoilor și specificului local;
 - Furnizarea unor servicii sociale de calitate prin asigurarea unei diversificări a acestor servicii la nivelul teritoriului și îmbunătățirea gradului de acces a populației.
- 3. *Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane*
 - Dezvoltarea unor centre urbane specializate și inteligente cu vocație de poli internaționale și racordarea lor eficientă la rețeaua urbană europeană;
 - Încurajarea dezvoltării zonelor urbane funcționale în jurul orașelor cu rol polarizator la nivelul teritoriului;
 - Consolidarea rolului localităților rurale cu potențial de polarizare în scopul asigurării unei accesibilități crescute a populației rurale la servicii de interes general;
 - Sprijinirea dezvoltării sistemelor urbane și a axelor de dezvoltare de la nivelul teritoriului prin asigurarea unor intervenții integrate teritorial.
- 4. *Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială*
 - Protejarea patrimoniului și promovarea măsurilor de regenerare a capitalului natural;
 - Protejarea și reabilitarea patrimoniului construit în scopul conservării identității naționale și creșterii atractivității spațiilor culturale cu potențial turistic deosebit;
 - Reducerea vulnerabilității zonelor supuse riscurilor naturale;
 - Asigurarea echilibrului în dezvoltarea mediului rural și urban prin protejarea resurselor funciare agricole și limitarea extinderii intravilanului localităților.
- 5. *Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială*
 - Consolidarea capacității structurilor de guvernare la niveluri multiple și diversificarea formelor de cooperare între structurile administrației publice;
 - Consolidarea instrumentelor de planificare spațială și a instituțiilor cu rol în gestionarea și planificarea proceselor de dezvoltare a teritoriului (sau de amenajare a teritoriului);
 - Consolidarea capacității de cooperare și planificare în domeniul transfrontalier și transnațional.

De asemenea, au fost definite măsuri, acțiuni și exemple de proiecte pentru zone urbane, zone rurale, zone montane, zone transfrontaliere și zona costieră. SDTR instituie următoarele linii directoare de planificare:

- Încurajarea concentrării locuirii în interiorul intravilanului localităților și limitarea dezvoltării urbane în zone care nu sunt deja echipate cu infrastructura tehnico-edilitară;
- Încurajarea concentrării activităților industriale în parcuri tehnologice din exteriorul localităților și limitarea amplasării lor în intravilanul localităților;
- Încurajarea construirii în zone industriale deja utilizate (brownfields) și interzicerea construirii în zone verzi;
- Încurajarea locuirii sustenabile în centrele istorice ale localităților orașelor;
- Dezvoltarea complementarității între zonele urbane și zonele rurale;
- Încurajarea dezvoltării care utilizează energie verde și interzicerea construirii de imobile care utilizează în exploatare exclusiv combustibili fosili;
- Luarea măsurilor necesare pentru diminuarea efectelor negative ale riscurilor naturale și industriale;
- Încurajarea transportului sustenabil și obligativitatea elaborării planurilor de mobilitate;
- Încurajarea planificării și proiectării de calitate și limitarea derogării de la planurile de dezvoltare urbană și teritorială în vigoare;
- Încurajarea implicării cetățenilor și comunităților în elaborarea strategiilor de dezvoltare și obligativitatea consultării publicului asupra fiecărei etape ale acestora.

Alte strategii și programe sectoriale avute în vedere la actualizarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă a județului Maramureș pentru perioada 2021-2027 au fost:

- **Strategia de Digitalizare a Educației din România 2021-2027**
- **Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027**
- **Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2022-2027**
- **Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2027**
- **Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2021-2027**
- **Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2022-2028**
- **Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar**
- **Strategia de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2021-2025**
- **Strategia națională de renovare pe termen lung pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice cât și private, și transformarea sa treptată într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în anul 2050**
- **Strategia Energetică a României 2016-2030, cu perspectiva anului 2050**
- **Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național 2007-2026**
- **Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului - context, viziune și obiective - 2019-2029**
- **Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018- 2025**
- **Strategia forestieră națională 2018-2027**
- **Strategia națională împotriva traficului de persoane pentru perioada 2018 – 2022**
- **Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030**

Planul de Dezvoltare al Regiunii NV 2021-2027

Planul de dezvoltare regională (PDR) este principalul document de planificare elaborat la nivel regional și reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel național în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune, dar și cu direcțiile strategice de politică ale celorlalți principali finanțatori ai programelor de dezvoltare aferente regiunii respective. Documentul poate reprezenta baza strategică pentru fundamentarea proiectelor inițiate la nivelul regiunii și poate să fie luat în considerare de autoritățile naționale pentru fundamentarea programelor de finanțare pentru următoarea perioadă de programare.

PDR Nord-Vest este, de asemenea, un document cu caracter general, cu principii directoare, care vor ghida programele prin intermediul cărora se vor finanța proiecte în regiunea Nord-Vest, în perioada 2021-2027. PDR urmărește creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea locală și stimulând inovarea, în vederea diminuării disparităților intra și inter-regionale dar și creșterea standardului de viață. Orice programe fundamentate pe PDR 2021-2027, respectiv proiectele finanțate prin intermediul acestor programe, vor fi în deplină convergență cu obiectivul strategic al asigurării unei creșteri sustenabile a economiei regionale, punând accentul pe protejarea resurselor naturale ale regiunii, pe reducerea impactului asupra mediului și pe un impact aproape de zero în ariile naturale protejate.

Planificarea are în vedere atât fondurile externe (europene) cât și interne (naționale/guvernamentale, regionale, locale). PDR a fost realizat în conformitate cu orientările metodologice elaborate de către Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (MDLPA) ce vizează atât conținutul Planurilor de Dezvoltare Regională cât și cadrul partenerial de elaborare, consultare și aprobare al acestora.

PDR 2021-2027 pornește de la analiza cantitativă și calitativă a condițiilor existente și a tendințelor înregistrate în perioada de programare trecută (2014-2020) la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Vest (Transilvania Nord) în domenii legate de: resursele naturale, sistemul de așezări, structura socio-demografică a populației, infrastructura, mediul, economia, turismul, agricultura și dezvoltarea rurală și administrația și buna guvernare. Analiza situației existente se încheie cu evidențierea potențialului și a nevoilor specifice regiunii, prin intermediul analizei punctelor tari și slabe, oportunităților și amenințărilor (SWOT). Pe baza acestor informații, a viziunii de dezvoltare pe termen lung, precum și a contextului de planificare și programare de la nivel național și european privind politica de coeziune pentru perioada 2021-2027, au fost formulate obiective, priorități și acțiuni specifice de dezvoltare ale regiunii pentru exercițiul financiar 2021-2027.

Obiectivele și direcțiile de acțiune propuse sunt următoarele:

Obiective specifice	Direcții de acțiune
1 Economie competitivă, bazată pe inovare și digitalizare	1.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și creșterea competitivității mediului de afaceri 1.2. Sprijinirea ecosistemului de inovare și a activităților economice în domeniile de specializare inteligentă 1.3. Stimularea CDI și adoptării tehnologiilor avansate, în mediul public și privat 1.4. Promovarea și dezvoltarea tehnologiilor digitale
2. Capital uman și social dezvoltat	2.1. Sprijinirea inserției pe piața muncii și corelarea competențelor profesionale cu dinamica și cerințele viitoare ale pieței 2.2. Stimularea participării la procesele de educație și formare continuă, bazate pe o infrastructură modernă și pe digitalizare 2.3. Modernizarea, digitalizarea și dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de sănătate, promovarea prevenției și a unui mod de viață sănătos 2.4. Sprijinirea incluziunii sociale și combaterea sărăciei 2.5. Cultivarea spiritului civic și a implicării comunității în procesele de dezvoltare locală
3. Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	3.1. Dezvoltarea integrată și sustenabilă a zonelor urbane funcționale, a municipiilor și orașelor 3.2. Dezvoltarea zonelor rurale și creșterea calității vieții în mediul rural, prin echiparea cu infrastructură și dotări 3.3. Dezvoltarea infrastructurii și susținerea evenimentelor culturale, sportive și de agrement 3.4. Digitalizarea serviciilor publice dedicate comunității, vizitatorilor și actorilor economici 3.5. Protejarea și valorificarea patrimoniului antropic 3.6. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic
4. Mediu natural valorificat responsabil	4.1. Protejarea și valorificarea patrimoniului natural, a biodiversității și dezvoltarea infrastructurii verzi 4.2. Creșterea rezilienței la hazarduri naturale și schimbări climatice 4.3. Reducerea poluării, ameliorarea și monitorizarea calității factorilor de mediu 4.4. Promovarea utilizării sustenabile a resurselor energetice și valorificarea surselor de energie regenerabilă 4.5. Modernizarea și dezvoltarea sistemelor de management al apelor, apelor uzate și deșeurilor 4.6. Sprijinirea economiei circulare în vederea eliminării deșeurilor și (re)utilizării continue a resurselor
5. Conectivitate fizică și digitală ridicată	5.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport în lungul rețelei TEN-T 5.2. Creșterea conectivității locale feroviare și rutiere la rețeaua TEN-T 5.3. Sprijinirea mobilității durabile intra-regionale, inclusiv cu scop turistic și de agrement 5.4. Sprijinirea mobilității durabile în cadrul zonelor urbane funcționale, municipiilor și orașelor 5.5. Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor digitale

Strategia de Specializare Inteligentă pentru Regiunea Nord-Vest (RIS 3)

Viziunea: *Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest va intra până în 2034 în topul celor mai inovative regiuni din Europa Centrală și de Est, valorificând activitatea de cercetare-dezvoltare- inovare în scopul creșterii veniturilor, a numărului locurilor de muncă și a standardului de viață.*

Obiective strategice:

- Alinierea la tendințele europene și globale prin adoptarea/crearea și diseminarea de noi tehnologii în scopul transformării activităților economice și schimbarea structurală a economiei regionale

- Sprijinirea dezvoltării prin înnoire în domeniile economice cu tradiție din regiune
- Reducerea ecartului de dezvoltare față de regiunile mai dezvoltate, prin adaptarea rapidă la a 4-a revoluție industrială (digitalizare socială și economică)
- Utilizarea rațională și eficientă a resurselor conform principiilor economiei circulare
- Gestionarea inovativă a provocărilor societale

Domeniile prioritare cu impact asupra economiei regionale sunt:

- Agroalimentar
- Cosmetice și suplimente nutritive
- Sănătate
- Materiale noi
- Tehnologii de producție avansate
- TIC